

ANALIZA SLOVENSКИH SPLETNIH FORUMOV

POROČILO

Avtorji:

LEA LEBAR

Dr. ANDRAŽ PETROVČIČ

Dr. GREGOR PETRIČ

Januar 2012

KAZALO VSEBINE

1	<u>UVOD</u>	6
1.1	SPLETNI FORUMI NA SLOVENSKEM	6
1.2	DRUŽBENE IN KOMUNIKACIJSKE KVALITETE SPLETNIH FORUMOV	8
2	<u>METODOLOGIJA</u>	10
3	<u>POJASNITVE K ANALIZAM IN REZULTATOM</u>	12
4	<u>FORUMI, VKLJUČENI V RAZISKAVO</u>	16
5	<u>OPIS VZORCA</u>	18
6	<u>KOMUNIKACIJSKA KVALITETA</u>	20
6.1	PREDSTAVITEV INDIKATORJEV KOMUNIKACIJSKE KVALITETE	22
6.2	RECIPROČNOST	28
6.3	REFLEKSIVNOST	31
6.4	PREVZEMANJE IDEALNIH VLOG	34
6.5	ARGUMENTACIJA	37
6.6	ISKRENOST	40
6.7	SKUPNA KOMUNIKACIJSKA KVALITETA	43
7	<u>NAMENI RABE SPLETNIH FORUMOV</u>	47
7.1	KAKOVOST IZMENJANIH INFORMACIJ	52
7.2	IZMENJAVA SOCIALNE OPORE	55
7.3	PRIMERJAVA Z DRUGIMI	58
7.4	DELJENJE IZKUSTEV	61
7.5	NAMENI RABE SPLETNIH FORUMOV - PRIMERJAVA PO FORUMIH	64
8	<u>OBČUTEK PRIPADNOSTI SKUPNOSTI</u>	65
8.1	OBČUTEK PRIPADNOSTI SKUPNOSTI IN DEMOGRAFSKE SPREMENLJIVKE.....	68
8.2	OBČUTEK PRIPADNOSTI SKUPNOSTI GLEDE NA RAZLIČNE FORUME	70
9	<u>PREPLETANJE OFFLINE / ONLINE</u>	71
10	<u>SODELOVANJE PRI ORGANIZACIJI FORUMA</u>	73

10.1	PODAJANJE POBUD GLEDE NADALJNEGA RAZVOJA FORUMA IN Z NJIM POVEZANIH AKTIVNOSTI	73
10.2	SODELOVANJE PRI RAZMISLEKU O VIZIJI, CILJIH ALI VSEBINI FORUMA	76
10.3	NAČRTOVANJE PRIHODNIH FORUMSKIH AKTIVNOSTI	78
10.4	SODELOVANJE PRI URESNIČITVI IN IZVEDBI POBUD, KI SO JIH PREDLAGALI DRUGI ČLANI FORUMA	80
11	<u>PARTICIPACIJA V LOKALNI SKUPNOSTI.....</u>	82
12	<u>PARTICIPACIJA V ŠIRŠI SKUPNOSTI</u>	83
13	<u>KOLEKTIVNO OPOLNOMOČENJE.....</u>	84
13.1	MEDOSEBNO OPOLNOMOČENJE.....	88
13.2	KOLEKTIVNA AKCIJA	91
13.3	KOLEKTIVNO OPOLNOMOČENJE	94
14	<u>LITERATURA.....</u>	98

POVZETEK

Poročilo predstavlja rezultate empirične raziskave o slovenskih spletnih forumih, ki je potekala v decembru 2010. Poročilo je pretežno deskriptivna analiza nekaterih fenomenov, ki se nanašajo na ključne družbene vidike spletnih forumov. Podatki so bili zbrani v okviru mednarodne raziskave potencialov interneta za opolnomočenje. V končni vzorec je bilo vključenih **96 forumov in skupno 1522 uporabnikov**. V poročilu so zajeta področja komunikacijske kvalitete, namenov rabe spletnih forumov, občutka pripadnosti skupnosti, prepletanja sveta na mreži ter vsakdana, aktivnosti na forumu in opolnomočenja.

V povzetku na kratko predstavljamo rezultate analiz za vsakega od merjenih konceptov posebej, v nadaljevanju pa so koncepti umeščeni v teoretski okvir, predstavljene so tudi podrobnejše analize. Koncept **komunikacijske kvalitete** smo razdelili na 5 dimenzij: recipročnost, reflektivnost, prevzemanje idealnih vlog, argumentacija in iskrenost. Skupna komunikacijska kvaliteta je sestavljena iz vseh naštetih dimenzij. Povprečna zaznana komunikacijska kvaliteta znaša 2,93 (na lestvici od 1 do 5), zaznava pa je višja med brezposelnimi, zaposlenimi ter prebivalci Ljubljane in Maribora. Najvišjo komunikacijsko kvaliteto med forumi z vsaj 10 enotami analize (seznam takih forumov je dostopen v 4. poglavju) anketiranci zaznavajo na **podsojostreho.net** (3,98), **elektronik.si** (3,75), **pomagamo-zivalim.si** (3,71) in **ars-cosmetica.com** (3,70). Teoretične vrednosti vseh spremenljivk so od 1 do 5, kjer številka 1 predstavlja popolno odsotnost obravnavanega pojava, številka 5 pa popolno prisotnost obravnavanega pojava.

Poglavje namenov rabe spletnih forumov smo razdelili na štiri področja, in sicer iskanje informacij, iskanje socialne opore, primerjave z drugimi ter deljenje izkušenj z drugimi. Anketiranci se pri **zaznavi kvalitete informacij** najbolj strinjajo s trditvami, da so informacije na spletnih forumih **razumljive** (4,37) in **koristne** (4,10), višjo kvaliteto na forumu pridobljenih informacij pa zaznavajo **brezposelni** ter **bolj izobraženi anketiranci**. O najvišji zaznani kvaliteti informacij poročajo na forumih **ars-cosmetica** (4,61), **pomagamo-zivalim.si** (4,57), **planet-lepote.com** (4,43) in **nebojse.si** (4,41). Pri **zaznavi socialne opore** so povprečja nekoliko nižja kot pri zaznavi kvalitete informacij. Ugotavljamo, da se anketirancem najpogosteje zgodi, da jim v spletnem forumu nekdo nudi uporaben nasvet (3,84) ali jih prosi za pomoč ali nasvet (3,32). Pokaže se, da je predvsem spol povezan z zaznavo socialne opore, saj višjo oporo zaznavajo ženske. Najvišjo socialno oporo anketiranci zaznavajo na forumih **nebojse.si** (4,00), **mama.si** (3,79) in **pomagamo-zivalim.si** (3,72). Povprečje **primerjave z drugimi** je na forumu visoko (3,48). Pri primerjavi z ostalimi imajo višja povprečja anketiranci s stalnimi partnerji, s katerimi ne živijo skupaj, ter manj izobraženi. Anketiranci se z drugimi najbolj primerjajo na forumih **pomagamo-zivalim.si** (4,64), **ars-cosmetica.com** (4,14) in **otokzakladov.com** (4,13). Aritmetična sredina zaznave **deljenja izkušenj** znaša 3,0. O zaznavi deljenja izkušenj pogosteje poročajo ženske ter anketiranci s stalnim partnerjem, s katerim pa ne živijo skupaj. Izkušnja anketiranci

najpogosteje delijo na forumih **nebojse.si** (3,76), **DrogArt** (3,67), **elektronik.si** (3,65), **otokzakladov.com** (3,63) in **pomagamo-zivalim.si** (3,62).

Pri občutku **pripadnosti skupnosti** govorimo o posameznikovi izkušnji osebne vključenosti v forum kot skupnost, tako da se počuti kot sestavni del te skupnosti. Zaznavanje pripadnosti skupnosti so anketiranci, za razliko od ostalih konceptov, ocenjevali **na lestvici od 0 do 12**. **Rezultati, merjeni na vseh forumih, kažejo na razmeroma visok občutek pripadnosti skupnosti; aritmetična sredina izračuna znaša 7,8. Višja pripadnost skupnosti je značilna za manjše forume, pripadnost pa pogosteje od ostalih anketirancev zaznavajo brezposelni.** Občutek pripadnosti skupnosti je najvišji na spletnih forumih **pomagamo-zivalim.si** (10,72), **elektronik.si** (10,33) in **aquanubis.com** (10,16).

V 9. poglavju smo ugotavljali, koliko se življenje na mreži prepleta z vsakdanjim življenjem ter ali se člani foruma med seboj poznajo in dobivajo tudi izven spleta. Slabih 70% anketirancih poroča, da **med člani foruma vsaj eno osebo poznajo tudi osebno**. Povprečno število poznanih oseb, ki so jih navajali uporabniki spletnih forumov, je kar 9,99, kar pa je posledica tudi nekaterih izjemno visokih vrednosti. Ugotavljamo, da se **10,3% anketirancev udeležuje »offline« forumskih aktivnosti**.

V nadaljevanju smo se osredotočili na aktivnost uporabnikov znotraj forumov. Dve tretjini rednih uporabnikov določenega foruma še nikoli ni **podalo pobude glede nadaljnega razvoja foruma**. Pobudo je že podalo 31,2% anketirancev, med njimi 13% enkrat in 18,2% večkrat. Tretjina anketirancev je že sodelovala pri **razmisleku o vizijah, ciljih ali vsebini foruma** (15,1% enkrat in 18,8% večkrat). Pri **načrtovanju prihodnih forumskih aktivnosti** je že sodelovalo 20% vprašanih, pri **uresnitvi in izvedbi pobud, predlaganih s strani drugih članov foruma**, pa 30,2% vprašanih.

Ugotavljamo, da 19,9% anketirancih navaja, da se je na forumu, ki ga obiskujejo, **vsaj enkrat že izoblikovala pobuda, ki je bila poslana politiki ali predstavniku državne ali občinske oblasti**.

Koncept opolnomočenja se nanaša na zmožnost spleta in spletnih komunikacijskih orodij, da integrirajo deprivilegirane skupine v skupnost ali omrežje, ki jim nato pomaga premagati njihovo deprivilegirano v družbi. Koncept **kolektivnega opolnomočenja** smo razdelili na dimenziji medosebnega opolnomočenja in kolektivno akcijo. Povzamemo lahko, da višje kolektivno opolnomočenje zaznavajo anketiranci s specialistično povisokošolsko izobrazbo, magisterijem ali doktoratom ali s srednjo splošno izobrazbo, tisti, ki prihajajo iz krajev z med 2.000 do 10.000 prebivalci in anketiranci s trajnim partnerjem, s katerim pa ne živijo skupaj. Zaznava koncepta je najvišja na forumih **pomagamo-zivalim.si** (3,83) in **nebojse.si** (3,77).

1 UVOD

1.1 SPLETNI FORUMI NA SLOVENSKEM

Številne priložnosti, ki jih ponujajo t. i. splet 2.0 in z njim povezane interaktivne internetne aplikacije, so intenzivno začeli izkoriščati tudi slovenski uporabniki svetovnega spleta, s čimer se spreminja tako internetni medij, kakor tudi vzorci njegove uporabe. Uporabniki se z objavami lastnih spletnih vsebin predvsem na blogih, video in foto straneh, wikijih ter spletnih socialnih omrežjih spreminjajo iz pretežno pasivnih v vedno bolj aktivne uporabnike. Danes so tako v ospredju uporabniške in medijske pozornosti predvsem novosti, ki ponujajo priložnosti za grajenje različnih spletnih socialnih omrežij (npr. družabnih, poslovnih, interesnih), vse pogosteje v povezavi z geolokacijskimi, poslovnimi in drugimi storitvami. Pri nepreglednem številu tehnoloških novosti in navdušenju nad njimi pa raziskovanje ne sme zanemariti »starejših« spletnih tehnologij in platform, ki v slovenskem in širšem prostoru še vedno povezujejo pomembno število uporabnikov interneta in so v luči hitrega razvoja spletnih storitev za raziskovanje morda še bolj zanimive. Predmet obravnave pričujoče raziskave so tako spletni forumi, ki so na slovenskem internetu prisotni že več kot desetletje in predstavljajo zanimiv teren za raziskovanje dinamike družbenih procesov. V njih namreč s pomočjo računalniško posredovanega komuniciranja ne prihaja le do izmenjave informacij, temveč tudi grajenja socialnega kapitala, kolektivnega delovanja, socialne opore itd. Spletni forumi so danes še vedno med najbolj razširjenimi oblikami spletnega komuniciranja. V letu 2011 je spletne forume bralo kar 67% rednih uporabnikov interneta (uporabniki, ki so internet uporabljali v zadnjih 3 mesecih v starosti med 16 do 74 let), v forume pa je pisalo 27% vprašanih (SURS 2011). Raba spletnih forumov je v primerjavi z letom 2010, ko je forume obiskovalo 60% vprašanih, 22% pa je vanje pisalo sporočila (SURS 2010), torej celo narasla, kar kaže na relevantnost omenjene spletne tehnologije.

Spletni forumi niso tako le prostori prostodušnega, neobveznega in neobzirnega klepetanja ali celo sovražnega govora – na kar nas pogosto zmotno napeljujejo poročanje množičnih medijev in spletnih komentarjev –, temveč so predvsem prostor izmenjave izkušenj, znanja, socialne opore, nasvetov in druženja ter nasploh medosebnega in skupnostnega povezovanja s čimer postajajo pomemben vir premostitvenega in povezovalnega socialnega kapitala za posameznika (Barlett in Coulson 2010; Mo in Coulson 2010; Norris 2003; Tanis 2008; van Uden-Kraan in dr. 2008; Williams 2006).

Kljub prizadevanjem nekaterih družboslovnih raziskovalcev, so družbeni vidiki spletnih forumov v slovenskem prostoru relativno slabo raziskani. Petrič in Petrovčič (2008) sta se ukvarjala z družbeno dinamiko slovenskih spletnih forumov, Bergant (2010) je v magistrskem delu analiziral dejavnike uspešnosti delovanja spletnih skupnosti. Pinter in Oblak (2006), Delakorda s sodelavci (2007) in Lebar (2010) so se osredotočili na vidik spletnih forumov z

vidika e-demokracije in morebitne obuditve javne sfere. Obstaja tudi nekaj prispevkov s področja jezikoslovja, ki se ukvarjajo predvsem s problemom sovražnega govora (glej npr. Gorjanc 2005). Nedavno je bila objavljena tudi raziskava RIS (2010), ki zajema vključenost in aktivnosti slovenskih rednih uporabnikov interneta v različnih spletnih skupnostih.

Sodeč po dostopni domači in tuji znanstveni literaturi so mnenja o spletnih forumih in diskusijah znotraj njih deljena. Na eni strani se uporabnikom očita pretvarjanje, izkoriščanje anonimnosti, sproščanje frustracij, kar je v preteklosti že imelo ta posledico odločitev nekaterih administratorjev, da forume zaprejo. Delakorda in dr. (2007) so v članku o spletnih forumih kot obliki e-demokracije opozarjali, da se v Sloveniji soočamo s precejšnjimi težavami pri vsebinskih in komunikacijskih razsežnostih spletnih forumov in navedli primere *mrtvih forumov* (npr. Mestna občina Velenje), *zlorabe forumov za širjenje različnih oblik nestrpnosti in sovražnega govora med anonimnimi uporabniki* (forum Lendava) in *posledično zaprtje forumov* (forum časopisne hiše Dnevnik, občina Ajdovščina in mestna občina Novo mesto). Leta 2006 je novomeška občina zaprla svoj spletni forum (le-ta je ponovno odprt) in kot vzrok temu navedla »blatenje občanov in osebne žalitve, ki so presegle meje morale in dobrega okusa«, Lukšič in dr. (2006) pa dodajajo, da naj bi enemu izmed občanov celo grozili s smrtjo.

Pa je situacija res tako problematična? Pregled sodobne znanstvene literature pokaže, da je tovrstno razumevanje ozko in zajame le del družbenega delovanja ter realnosti. Raziskave in izčrpna dokumentacija aktivnosti v spletnih forumih opozarjajo na zelo pomembno družbeno vlogo vsaj nekaterih spletnih forumov: uporabnikom namreč omogočajo *dostop do znanja in izkušenj* (Wang in Fesenmaier 2004), *nudijo jim socialno oporo* (Pfeil 2007), *vire identitete in družbenih odnosov* (Etzioni 2004; Preece in Maloney-Krichmar 2003), *psihološko zadovoljstvo* (Chan in dr. 2004), *občutek pripadnosti* (Blanchard in Horan, 2004), *grajenje lastnih kompetenc in občutka samoučinkovitosti* (Mo in Coulson, 2010) in ne nazadnje tudi grajenje lojalnosti do upravljavca ali lastnika spletne skupnosti (Chan in dr., 2004). Čeprav obstaja možnost potencialnih zlorab in drugih škodljivih posledic, to vsekakor ne more biti utemeljen razlog, da bi vse te prostore družbenega delovanja obravnavali kot problematične in/ali nepomembne; nasprotno, Petrič in Petrovčič (2008) v študiji pokažeta, da ljudje v spletnih forumih (aktivno) ne sodelujejo z zlonamernimi nameni, ampak se preko spletnih forumov lahko zadovoljuje zelo širok nabor različnih motivov, pri čemer ključno vlogo odigrajo normativni, identitetni, kulturni in socializacijski vidiki spletnih forumov kot družbenih kontekstov, znotraj katerih njihovi aktivni in pasivni člani delujejo.

1.2 DRUŽBENE IN KOMUNIKACIJSKE KVALITETE SPLETNIH FORUMOV

Pojavlja se torej vprašanje, kdaj spletni forumi postanejo prostor kakovostne razprave, medsebojne pomoči, spoštljive komunikacije in kdaj na drugi strani prostor identitetnih iger, zadovoljevanja ozko partikularnih in zasebnih interesov, ali celo sovražnega govora in izživiljanja frustracij sodelujočih. Univerzalnega odgovora na to vprašanje seveda ni, vendar pa raziskovalci na področju raziskovanja spletnih skupnosti (angl. online communities) ponujajo nekaj smernic za razumevanje kulturnih kontekstov, družbenih mehanizmov, komunikacijskih procesov in upravljaljskih strategij, ki lahko vodijo k vzpostavitvi in oblikovanju *uspešnih skupnosti*. Friesen (2004) meni, da je ob oblikovanju uspešne spletne skupnosti potrebno upoštevati naslednjih pet načel: (1) *potrebna je interakcija, saj je le-ta tista, ki spremeni množico v skupnost* (za čim hitrejšo oblikovanje skupnosti moramo ponuditi čim več možnosti za interakcijo); (2) *skupni interesi* (bolj ko so si interesi uporabnikov podobni, hitreje se skupnost oblikuje¹), (3) *interakcija zahteva zaupanje, ta pa zahteva jasno izražen namen skupnosti* (pred komunikacijo uporabniki radi pridobijo določene informacije o spletni skupnosti), (4) *spletna skupnost je virtualna in tudi fizična* (vključena mora biti tudi interakcija izven spleta); (5) *misli globalno, deluj lokalno* (ustvarjanje spletne skupnosti je postopen proces).

Preece-ova (2000) ponudi bolj splošen niz možnih pokazateljev *družbenosti* spletnih skupnosti, pri čemer družbenost (ang. sociability) kot odnosna plat dizajna spletnega mesta komplementira njegovo uporabnost (ang. usability). Z drugimi besedami, družbenost se nanaša na oblikovanje in razvijanje politik/strategij upravljanja in podpiranja socialnih interakcij v spletnih skupnosti, ki načeloma vodijo k razvoju stabilnih družbenih razmerij med uporabniki in upravljavci. Indikatorji družbenosti so tako *število sodelujočih v skupnosti* (*visoko v uspešnih skupnostih*), *število »lurkerjev«* (*idealno število je odvisno od kritične mase skupnosti*), *število sporočil* (*visoko v uspešnih skupnostih*), *število sporočil na osebo* (*visoko v uspešnih skupnostih*), *recipročnost, merjena npr. s številom odgovorov* (*visoka v uspešnih skupnostih*), *število sporočil, ki se držijo teme pogovora* (*visoko*), *empatičnost diskusije* (*visoko v podpornih skupinah, drugače pa odvisno od tipa skupnosti*), *nivo zaupanja* (*visok*), *zadovoljstvo sodelujočih z družbeno interakcijo* (*visoko*), *število in tipi incidentov, ki vodijo v necivilno diskusijo* (*nizko*), *trajanje članstva* (*dolgo*), *odstotek članov, ki so ostali člani po določenem obdobju* (*visok*) (Preece 2001).

V tem raziskovalnem poročilu ponujamo pretežno deskriptivno analizo nekaterih fenomenov, ki se po naši oceni nanašajo na *ključne družbene vidike spletnih forumov*, ki so

¹ To pravilo na spletne forume sicer težko apliciramo, saj bi s tem omejili *demokratičnost foruma*; velja namreč, da politična diskusija med somišljeniki lahko naredi le malo v smeri negovanja demokratičnosti in kvalitete diskurza v smislu raznolikih perspektiv ali spodbujanja javne sfere (Sunstein 2001).

pomembni za uspešno delovanje spletnih skupnosti, s poudarkom na *obstojnosti in trajnosti skupnosti* (participacija, občutek pripadnosti, občutek skupnostnosti), *uporabniškem zadovoljstvu* (zadovoljitev motivov po informiranju, socialni opori, deljenju izkustev), *grajenjem skupinskih virov za delovanje v širši družbi* (zavedanje družbene moči foruma, kolektivno delovanje) in *demokratičnim delovanjem skupnosti* (kvaliteta diskurza, participacija pri organizaciji foruma in forumskih aktivnosti).

Podatki za pričujoče poročilo so sicer nastali v okviru raziskovanja potencialov interneta za opolnomočenje, s katerim se ukvarja mednarodna skupina raziskovalcev, ki je nastala v okviru delovne skupine na konferenci CIRN (Community Informatics Research Network) v Pratu jeseni leta 2009. Gre za neformalno in neprofitno udejstvovanje raziskovalcev, katerih skupna točka je interes za raziskovanje družbenih pojavov na internetu.

2 METODOLOGIJA

V raziskavo so bili vključeni spletni forumi, ki se a) **nanašajo na različne poklicne in polprofesionalne skupine** (npr. učitelji, policisti, sindikati, lovci); b) forumi, ki so namenjeni **svetovanju, pomoči in podpori drugim** (npr. različni forumi, namenjeni zdravstvu, mladim družinam, računalniški podpori); c) forumi, namenjeni **marginalnim skupinam** (npr. geji, različne subkulture, uživalci drog); d) **interesnim skupinam** (hobiji); e) **splošni forumi**, ki niso osredotočeni na določen interes, ampak so namenjeni vsakdanjim razpravam o aktualnih temah.

V začetni fazi naše raziskave smo identificirali populacijo primernih spletnih forumov v Sloveniji z uporabo iskalnikov in naslednjimi ključnimi besedami: forum, skupnost, tabla, diskusije in razprave. Tako smo izbrali 293 spletnih forumov, kasneje pa izločili 102 foruma, saj v njih v zadnjem letu ni bilo objavljenega nobenega sporočila.

Raziskava ne temelji na reprezentativnem vzorcu uporabnikov spletnih forumov, saj bi bila izvedba take raziskave v metodološkem in praktičnem smislu neizvedljiva; s tem namenom bi namreč morali pridobiti seznam vseh članov vsakega spletnega foruma v Sloveniji ter poslati vabilo k sodelovanju v raziskavi slučajnemu vzorcu članov znotraj končnega seznama. Ker takšen seznam, ki bi predstavljal vzorčni okvir, trenutno ni na voljo niti ga ni mogoče sestaviti, poročilo temelji na sicer manj veljavnem, a uveljavljenem in pogosto uporabljenem pristopu neverjetnostnega vzorčenja, pri katerem anketirance pridobimo s pomočjo javnega povabila, ki je bilo v našem primeru objavljeno v izbranih spletnih forumih (Ip in dr. 2010).

Po zgledu metodologije za objavljanje anket v spletne forume, ki so jo razvili Ip in dr. (2010), smo najprej poslali vabilo administratorjem izbranih 191 spletnih forumov s prošnjo, da objavijo povezavo do ankete na svojem forumu. Po poslanih dveh opomnikih je 49,7% administratorjev pozitivno odgovorilo na našo prošnjo, zato je bila povezava objavljena v 95 spletnih forumih v novembru in decembru 2010. Vprašalnik je izpolnilo skupaj 1913 oseb, od tega 1502 (78,5%) aktivnih članov, ki so v forum poslali vsaj eno sporočilo v zadnjih treh mesecih. Zaradi naknadno izločenih enot, ki so bile posledica neodgovorov in prekinitev, je končni vzorec znašal 1522 oseb, ki so navedli 96 različnih forumov, v katere so nazadnje napisali sporočilo.

Posledično ima tukajšnja študija dve pomembnejši omejitvi, ki sta povezani z reprezentativnostjo:

- a) neodgovor administratorjev, ki je vodil v izločitev spletnih forumov;
- b) neodgovor sodelujočih v spletnih forumih, ki lahko privede do pristranskih ocen parametrov.

Pri branju in interpretaciji v nadaljevanju predstavljenih rezultatov je torej potrebno upoštevati dejstvo, da slednji temeljijo na naključnem (in ne slučajnem) vzorcu, zato jih ne moremo generalizirati na vse forume in na uporabnike vseh spletnih forumov v Sloveniji. Kljub temu pa lahko rečemo, da so rezultati informativni za populacijo uporabnikov spletnih forumov zaradi dveh razlogov: a) število forumov v vzorcu predstavlja velik delež aktivnih forumov v celotni populaciji forumov v Sloveniji (skoraj polovica); b) sociodemografske karakteristike uporabnikov forumov v našem vzorcu so zelo podobne podatkom iz reprezentativne raziskave Statističnega urada Republike Slovenije.

Pred to raziskavo je bila izvedena tudi pilotska študija, ki je zajemala neverjetnostni vzorec 270 uporabnikov slovenskih spletnih forumov, v kateri smo s pomočjo spletne ankete evalvirali vprašalnik in optimizirali merske instrumente. Z namenom čim manjše obremenitve anketirancev in posledično čim boljšega izplena v smislu stopnje odgovorov smo bili primorani multidimenzionalne instrumente modificirati oz. skrajšati, pri čemer pa smo dosledno upoštevali metodološka načela, ki zagotavljajo veljavnost in zanesljivost merjenja v družboslovnem znanstvenem raziskovanju.

3 POJASNITVE K ANALIZAM IN REZULTATOM

V nadaljevanju so predstavljeni rezultati analize posamičnih socialnih in komunikacijskih lastnosti, ki so bile po postopkih standardne kvantitativne družboslovne metodologije (npr. Neuman 2005) merjene z merskimi inštrumenti, za katere lahko predpostavljamo, da omogočajo kakovostno (veljavno in zanesljivo) merjenje družboslovnih pojavov. Nekateri merski inštrumenti so prevzeti iz preteklih raziskav, nekatere pa smo na osnovi znanstvene literature oblikovali izključno za potrebe pričujoče raziskave.

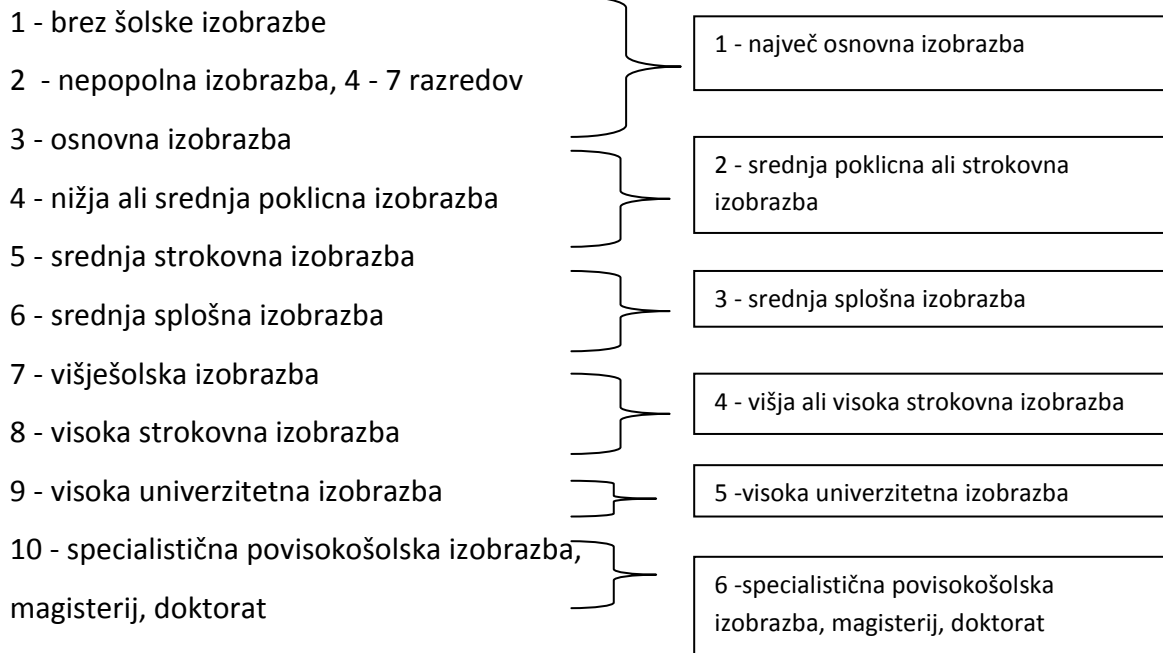
Omenjene lastnosti, ki jih uspe nekaterim forumom razviti – imenujmo jih družbeno-komunikacijske kvalitete – so, kjer je to smiselno, analizirane tudi v odnosu do demografskih spremenljivk, pri čemer so z **odebeljenim tekstom** označene tiste družbene skupine, pri katerih je povprečna vrednost analizirane družbeno-komunikacijske kvalitete najvišja. Ob koncu je bila uporabljena tudi multipla klasifikacijska analiza (angl. Multiple Classification Analysis); gre za metodo iskanja odnosov med več pojasnjevalnimi spremenljivkami nominalnega tipa in odvisno spremenljivko vsaj intervalnega tipa glede na določen model (Andrews in dr. 1969). Rezultati analize sta koeficienta *eta* in *beta ter ocene popravljenih povprečij*. Koeficient *eta* označuje bivariatno povezanost med posameznimi pojasnjevalnimi spremenljivkami, *beta* pa ocenjuje moč vpliva neodvisne spremenljivke na določeno družbeno-komunikacijsko kvaliteto pri kontroli po vseh drugih pojasnjevalnih spremenljivkah, vključenih v model. **Vrstni red koeficientov *beta* kaže relativno pomembnost pojasnjevalnih spremenljivk**, pri čemer višja vrednost koeficienta nakazuje višjo pojasnjevalno moč izbrane spremenljivke v odnosu do variabilnosti odvisne spremenljivke. Multipli R^2 koeficient kaže odstotek variance ocen zanesljivosti, le-ta pa je pojasnjen z vsemi obravnavanimi pojasnjevalnimi spremenljivkami v modelu. Multivariatni odklon pa nam pove moč odklona od povprečne vrednosti zanesljivosti zaradi vpliva določene kategorije posamezne pojasnjevalne spremenljivke (Andrews in dr. 1973).

Analize so bile izvedene na uteženih podatkih, saj prvotna zastopanost anketirancev v vzorcu ni odražala pravih razmerij v velikosti (število uporabnikov) spletnih forumov. V anketi je namreč sodelovalo iz nekaterih forumov nadproporcionalno več, drugod pa manj respondentov, kot je v resnici uporabnikov v teh forumih. Tako smo na osnovi podatkov o velikosti foruma (na osnovi števila sporočil, ki jih je mogoče zbrati na svetovnem spletu) izračunali uteži. Ker nekatere analize temeljijo na primerjavi različnih forumov, je uteževanje z metodološkega in analitičnega vidika nujno, če želimo ohraniti strukturna razmerja glede na velikost spletnih forumov, ki zagotavljajo vsebinsko smiselne in veljavne interpretacije rezultatov statističnih analiz.

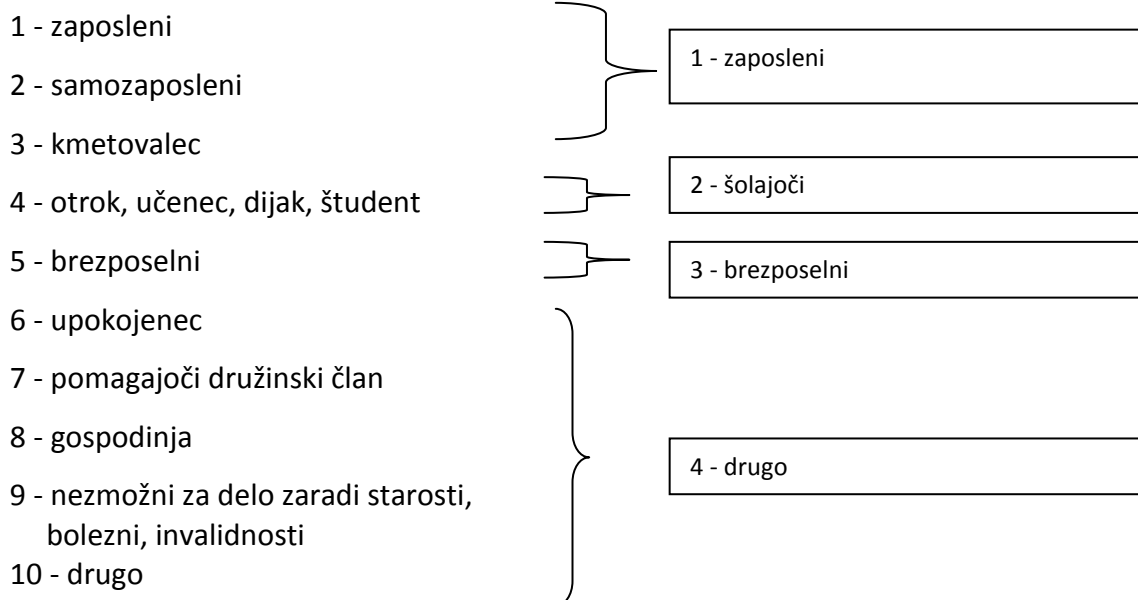
Pri rezultatih navajamo statistične značilnosti izračunanih ocen, pri čemer je potrebna določena previdnost, saj – kot smo že omenili – analize ne temeljijo na slučajnem vzorcu.

Nekatere demografske spremenljivke so bile pred analizami zaradi nizke zastopanosti določenih kategorij rekodirane, in sicer:

Spremenljivka izobrazba:

Spremenljivka zaposlitveni status:

Spremenljivka zakonski stan:

1 - poročen/a		1 - poročen/a
2 - živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)		2 - živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)
3 - imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj		3 - imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj
4 - samski/a, nikoli poročen/a		4 - samski/a
5 - samski/a, ločen/a		
6 - samski/a, ovdovel/a		99 - ne želim odgovoriti (manjkajoča vrednost)
9 - ne želim odgovoriti		

Spremenljivka velikost naselja:

1 - hiša na samem, zaselek ali manjša vas (oddaljena od pošte, šole, trgovine) z do 500 prebivalci		1 - hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci
2 - vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci		2 - vas, kraj, trg z nad 500 do 2.000 prebivalci
3 - kraj z nad 2000 do 4000 prebivalci		3 - kraj z nad 2.000 do 10.000 prebivalci
4 - kraj z nad 4000 do 10.000 prebivalci		
5 - kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci		4 - kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci
6 - kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)		5 - kraj z več kot 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)

Za lažjo predstavitev rezultatov smo v skupine rekodirali tudi število sporočil, tem ter članov foruma.

Število sporočil v forumu:

- 1 ... 0 - 100.000 sporočil
- 2... 100.001 - 200.000 sporočil
- 3... 200.001 - 500.000 sporočil
- 4... 500.001 - 1.000.000 sporočil
- 5... več kot 1.000.000 sporočil.

Število tem

- 1 ... 0 - 5.000 tem
- 2... 5.001 - 10.000 tem
- 3... 10.001 - 15.000 tem
- 4... 15.001 - 20.000 tem
- 5... 20.001 - 30.000 tem
- 6...30.000 - 100.000 tem
- 7... več kot 100.000 tem.

Število članov

- 1... 0 - 3.000 članov
- 2...3.001 - 5.000 članov
- 3...5.001 - 10.000 članov
- 4...10.001 - 20.000 članov
- 5...20.001 - 50.000 članov
- 6...50.001 - 100.000 članov
- 7...več kot 100.000 članov.

4 FORUMI, VKLJUČENI V RAZISKAVO

V nadaljevanju je predstavljen seznam vseh forumov, ki so bili vključeni v raziskavo, skupaj s številom sodelujočih uporabnikov vsakega foruma. Dodatne analize so bile izvedene na forumih z vsaj 10 enotami, ki so v tabeli obarvani z modro barvo.

Tabela 1: Seznam sodelujočih forumov s poudarjenimi forumi z vsaj 10 enotami analize.

FORUM	N	FORUM	N
ringaraja.net	301	najina-poroka.com	6
med.over.net	274	e-fotografija.com	5
kulinarika.net	78	finance.si	5
planet-lepote.com	42	kocke.si	5
caravanning	40	ford-team.si	5
ars-cosmetica.com	39	bajta.si	4
elektronik.si	34	motosvet.com	4
joker.si	34	obala.net	4
forum.paranoid-zine.com	31	pernati-prijatelji.com	4
pomagamo-zivalim.si	31	pesjanar.si	4
gasilci.org	29	smucisca.net	4
mavricni-forum.net	28	mopedist.si	4
otokzakladov.com	27	elektrina.net	3
policist.si	26	feri.uni-mb.si	3
aquanubis.com	21	fri-info.net	3
zevs.si	20	geograf.si	3
slo-tech.com	17	kemija.org/forum	3
frajtonerca.net	16	mensa.si	3
t-2.rula.net	15	slo-foto.net	3
nebojse.si	15	lunin.net	3
alter.si	14	modelarji.com	3
hardstyle.si	14	slo-filesharing.com	3
pentax-forum.net	14	starcraft2.si	3
DrogArt	13	strojnstvo.com	3
mama.si	12	yugokronika.com	3
cosmopolitan.si	11	zum.si	3
izklop.com	11	iskreni.net	3
irts.si	10	rubik.si	3
pesem.si	10	celovski dvori	3
podsvojstrehu.net	10	astronom.si	2
pravnica.net	10	flyfish-slovenia.com	2
prlekija-on.net	10	forum.piroraj.org	2
skuterist.mojforum.si	10	forum.vesolje.net	2
bobni.si	9	kvarkadabra.net	2
kitarskiforum.si	9	kofetkanje.mojforum.si/	2
mladi.net	9	ssfs.si	2
mojpes.net	9	strelec.si	2
podnapisi.net	9	traktor.mojforum.si	2

rtvslo.si	8	vjavaja.com	2
diva.si	7	avforum.si	2
ribicija.info	7	uciteljska.net	2
konoplja.org	7	jabuk.si	2
lepa.si	7	totifoto.net	2
oc-lab.si	7	viva.si	2
avtomobilizem.com	6	bambino.si	2
cudovita.si	6	josko.org	2
forum lov	6	neplodnost.info	2
siol.net	6	mislec.net	2

5 OPIS VZORCA

V vzorec je bilo skupaj vključenih 1522 enot oz. uporabnikov forumov. Ženske predstavljajo skoraj dve tretjini anketirancev (63,2%). Prevladujejo mlajši anketiranci; 68,2% enot v vzorcu je starih do 35 let, največji delež - dobro tretjino - pa so predstavljajo anketiranci v starosti med 28 in 35 let. V vzorec je zajetih le 11% anketirancev, ki so starejši od 45 let. Zelo nizek je delež najstnikov (5,3%). Največ anketirancev ima srednjo splošno izobrazbo (25,8%), visoko univerzitetno izobrazbo (22,9%) ali srednjo poklicno ali strokovno izobrazbo (22,1%) in so bodisi poročeni (33,4%) ali pa živijo v izvenzakonski zvezi (32%). Samskih je 23,4%. Največ anketirancev je zaposlenih (60,7%), dobra četrtina pa je vključena v izobraževanje (25,4%). Brezposelnih v vzorcu je 6,3%. Dobra četrtina (27%) vprašanih živi v Ljubljani ali Mariboru, kar sovpada z dejstvom, da je so vprašalnik izpolnjevali mlajši anketiranci in številni študenti, začasno priseljeni v velika mesta. 36,6% anketirancev prihaja iz zaselkov ali vasi z do 2.000 prebivalci.

Tabela 2: Vzorčna struktura na uteženih in neuteženih podatkih

		Število enot	Neuteženi podatki	Uteženi podatki
		n	%	%
SPOL	Moški	551	36,8	47,4
	Ženski	947	63,2	52,6
	Skupaj	1498	100,0	100,0
STAROST	10 do 19 let	79	5,3	3,4
	20 - 27 let	431	28,8	37,7
	28 - 35 let	511	34,2	34,7
	36 - 45 let	311	20,8	16,7
	več kot 45 let	164	11,0	7,4
	Skupaj	1496	100,0	100,0
STOPNJA IZOBRAZBE	največ osnovna izobrazba	65	4,3	2,6
	srednja poklicna ali strokovna izobrazba	332	22,1	22,1
	srednja splošna izobrazba	387	25,8	30,7
	višja ali visoka strokovna izobrazba	280	18,7	14,9
	visoka univerzitetna izobrazba	344	22,9	23,7
	specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	91	6,1	6,0
	Skupaj	1499	100,0	100,0
ZAKONSKI STAN	Poročen/a	479	33,4	26,0
	Izvenzakonska zveza	459	32,0	28,0
	S trajnim partnerjem/ko, s kateri/o pa ne živim skupaj	161	11,2	12,3
	Samski/a	335	23,4	33,7

	Skupaj	1434	100,0	100,0
STATUS	zaposleni	908	60,7	55,7
	šolajoči	380	25,4	32,8
	brezposelni	94	6,3	6,1
	drugo	115	7,7	5,4
	Skupaj	1497	100,0	100,0
TIP NASELJA	hiša na samem, zaselek ali manjša vas (oddaljena od pošte, šole, trgovine) z do 500 prebivalci	250	16,7	15,6
	vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	299	19,9	23,8
	kraj z nad 2.000 do 10.000 prebivalci	319	21,3	16,1
	kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	227	15,1	15,3
	kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	405	27,0	29,2
	Skupaj	1500	100,0	100,0

6 KOMUNIKACIJSKA KVALITETA

Spletno komuniciranje ima številne prednosti, ki so bile izpostavljene predvsem v 80. in 90. letih prejšnjega stoletja; poleg hitrejše in cenejše komunikacije so že takrat omenjali tudi demokratizacijski vidik računalniško posredovanega komuniciranja, splet pa je bil izpostavljen tudi kot medij, ki bi uporabnikom in uporabnicam nudil možnost enakopravnejše participacije (npr. Spears in Lea 1994).

Tako ni presenetljivo, da so se številni raziskovalci ukvarjali s potencialom interneta, da obudi javno sfero (Oblak 2003); splet namreč omogoča asinhrono komunikacijo številnih sodelujočih, univerzalno dostopnost in večjo vključenost, odsotnost geografskih in časovnih ovir ter svobodo izražanja. Na drugi strani pa spletni pesimisti opozarjajo na digitalno ločnico (neenakost pri dostopu do računalniške opreme in znanja), na problem sovražnega govora in problem (ne)vpliva izraženih mnenj na spletu (Dolničar 2008).

Različni raziskovalci so v tem kontekstu raziskovali deliberativnost spletnega diskurza, s katero so ugotavljali, ali so izpolnjeni pogoji javne sfere, rezultati pa so bili pogosteje pesimistični, saj opozarjajo na problem izpostavljanja lastnih želja nasproti pomoči in komentiranje na druga sporočila (Wilhelm 1999), pogovori pogosteje zaidejo v t. i. "družabni način komuniciranja" in ne v "komuniciranje, katerega cilj bi bilo reševanje težav" (Tsaliki 2002, 109–110).

Tudi na slovenskih forumih je, sodeč po dostopni literaturi, situacija podobna. Žurnalistični viri opozarjajo predvsem na problem anonimnosti, ki naj bi bila vzrok pogostemu sovražnemu govoru ter izražanju frustracij in negativnih čustev. A upoštevati velja, da anonimnost ni nujno vedno problematična. V številnih raziskavah se je namreč pokazala njena dvoreznost. Na eni strani naj bi res spodbujala sovražni govor, na drugi strani pa vse sodelujoče postavila v enakopraven položaj, saj postanejo informacije o spolu, starosti, narodnosti itd. nevidne (Praprotnik 2003). V skladu s temi teorijami naj bi se tudi diskurz poglobil, saj bi možnost sodelovanja dobile tudi marginalizirane in stigmatizirane družbene skupine.

V naši raziskavi smo skušali oceniti, v kolikšni meri so razprave v slovenskih spletnih forumih kvalitetne v smislu, da uporabniki argumentirajo svoje trditve, ko je to potrebno; da razmišljajo o tem, kar napišejo drugi; da so iskreni ipd. Pri merjenju tega smo si pomagali s sledečimi Dahlbergovimi (2001) normativnimi pogoji kvalitetnega diskurza: a) Izmenjava in kritika utemeljenih moralno koristnih trditev; b) Refleksivnost; c) Prevzemanje idealnih vlog; d) Iskrenost; e) Diskurzivna vključenost in enakost; f) Avtonomnost od ekonomije in politike.

Metodološki pristopi k merjenju prisotnosti teh kvalitet so različni (npr. Jensen 2002, Graham 2008), pri čemer smo se mi odločili za merjenje preko anketnega vprašalnika.

Vprašanja smo oblikovali tako, da smo merili zaznano prisotnost določenega vidika kvalitete komuniciranja.

Ker smo koncepte merili preko vprašanj v anketi in ne z analizo konkretnih forumskih tem, smo med vprašanji merili zaznavo določenega koncepta kvalitete diskurza, pri čemer smo: izpustili vprašanje avtonomnosti od ekonomije in politike, za katerega bi potrebovali bolj natančno kodiranje forumov, izpustili pa smo tudi koncept zaznave diskurzivne vključenosti in enakosti. Potrebno je še opozoriti, da nismo merili dejanske komunikacijske kvalitete posamičnih komunikacijskih izmenjav, temveč zaznavo komunikacijske kvalitete v celotnem forumu

Izmenjava in kritika utemeljenih, moralno koristnih trditev se po Dahlbergu (2004) deli na dve dimenziji: **argumentacija** in **recipročnost**. Argumentacija se nanaša predvsem na prepričevanje drugih in podkrepitev lastnih izjav s povzemanjem ali citiranjem dokaznega gradiva, slik, mnenj ali hipotez drugih (Steenbergen in dr. 2003, 25) (npr. *Člani foruma v svojih sporočilih ponavadi pojasnijo, zakaj se z nečim ne strinjajo*). Nanašati se mora na ne le prisotne v razpravi, pač pa tudi ostale, na katere bo razprava potencialno vplivala (Dahlberg 2004, 7), saj je treba stremeti k skupnemu dobremu, kar pomeni empatičnost, usmerjenost v druge in solidarnost, ki omogočajo dobro počutje vseh (Steenbergen in dr. 2003). Recipročnost je definirana kot sprejemanje (poslušanje, branje) veljavnih trditev, argumentov in kritik drugih ter odgovarjanje na le-te (Graham in Witschge 2003, 176) (npr. *Člani foruma stopijo skupaj, ko iščejo odgovore na vprašanja drugih članov*). V procesu komuniciranja se recipročnost nanaša na pojav, pri katerem so ljudje vključeni v medsebojni pogovor, njihova sporočila pa so diskutirana in komentirana s strani drugih (Schneider 1997, 35). Recipročnost je torej zelo relevantna z vidika javne sfere, saj lahko služi kot indikator stopnje, pri kateri sodelujoči dejansko komunicirajo med seboj.

Dahlberg definira **refleksivnost** kot zahtevo, da morajo udeleženci razprave kritično ovrednotiti svoje kulturne vrednote, predpostavke in interese, kot tudi širši družbeni kontekst (Dahlberg 2001b, 623). Zahteva se, da so udeleženci pripravljene dvomiti v svoj prav ter spremeniti svoje pozicije glede na relevantne trditve in razloge ostalih (npr.: *V razpravah sem že zasledil/a, da so člani foruma jasno napisali, da se zavedajo omejitev lastnega znanja o neki temi.*).

Prevzemanje idealnih vlog se nanaša na vprašanje, kako razpravljavci sprejemajo drugačna, alternativna mnenja, ki niso le tista, ki so v nekem trenutku prisotna v forumu, pač pa vsa, na katere lahko določena tema vpliva. V vsebini torej iščemo negativne (npr. *V razpravah se člani foruma odzovejo žaljivo, če ima kdo drugačno mnenje od njih.*) in pozitivne vidike komunikacije (npr. *Občutek imam, da se člani foruma v razpravah pogosto skušajo vživeti v vlogo drugih.*).

Deliberacija predpostavlja, da sodelujoči verjamejo v to, kar povedo, ter **iskreno** poskušajo objasniti tudi vse relevantne informacije, ki lahko vplivajo na njihovo mnenje, npr. njihove namene, interese, potrebe ter želje (Habermas v Dahlberg 2004).

Število enot pri komunikacijski kvaliteti je manjše od števila enot v začetnem vzorcu, saj je bilo pred temi trditvami zastavljeno selektivno vprašanje. Vprašanja o komunikacijski kvaliteti so dobili le anketiranci, ki so pozitivno odgovorili na vprašanje: "Ali v spletnem forumu obstajajo debate o aktualnih družbenih in političnih temah?".

6.1 PREDSTAVITEV INDIKATORJEV KOMUNIKACIJSKE KVALITETE

Zaznavo komunikacijske kvalitete smo merili na lestvici od 1 (sploh ne drži) do 5 (popolnoma drži). Anketiranci se najbolj strinjajo z trditvijo "Člani foruma v svojih sporočilih po navadi pojasnijo, zakaj se z nečim ne strinjajo" (3,82) in "Člani foruma stopijo skupaj, ko iščejo odgovore na vprašanja drugih članov" (3,70). Povprečje je najnižje pri trditvi "Člani foruma skozi razprave ponavadi ne spremenijo svojih stališč, čeprav imajo drugi boljše argumente." (2,29) in "Veliko razprav v forumu izgubi rdečo nit." (2,35).

Trditve so bile z upoštevanim rekodiranjem naknadno sestavljene v **indekse** po posameznih dimenzijah komunikacijske kvalitete po principu $(\text{trditev1} + \text{trditev2} + \text{trditev3})/3$. Končna komunikacijska kvaliteta je bila merjena po principu $(\text{trditev1} + \text{trditev2} + \dots + \text{trditev15})/15$. Na konkretnem primeru to pomeni, da smo spremenljivko recipročnost izračunali tako, da so bile ocene strinjanja anketiranca pri trditvah "Veliko razprav v forumu izgubi rdečo nit" (R), "Člani foruma stopijo skupaj, ko iščejo odgovore na vprašanja drugih članov" in "Člani foruma se vključujejo v pogovore samo, ko jih vznemirijo mnenja drugih"(R) med seboj seštete, nato pa deljene s številom trditev z namenom ohranitve lestvice.

V nadaljevanju so predstavljene opisne statistike sestavljenih spremenljivk dimenzij komunikacijske kvalitete in skupne komunikacijske kvalitete, pri kateri je moč opaziti, da število enot upade. To je posledica dejstva, da je bila enota obravnavana kot manjkajoča vrednost v primeru, da anketiranec ni odgovoril na vsaj eno od navedenih trditev.

Tabela 3: Opisne statistike sestavljenih spremenljivk dimenzij komunikacijske kvalitete in skupne komunikacijske kvalitete.

	N	Min	Max	\bar{X}	SD	KA	KS	Cronbachov α
Recipročnost	1020	1,00	5,00	2,97	0,73	0,06	-0,23	0,53
Refleksivnost	1022	1,00	5,00	2,89	0,75	-0,04	0,35	0,59
Prevzemanje idealnih vlog	1003	1,00	5,00	2,72	0,70	0,12	-0,23	0,61
Argumentacija	1037	1,33	5,00	3,50	0,69	-0,11	-0,33	0,56
Iskrenost	913	1,00	5,00	2,69	1,00	0,24	-0,65	0,81
Komunikacijska kvaliteta	757	1,40	4,60	2,93	0,59	0,17	-0,17	0,88

Tabela 4: Indikatorji komunikacijske kvalitete

		N ²	Min	Max	AS	STD. ODK.
Recipročnost	Veliko razprav v forumu izgubi rdečo nit. (R) ³	1095	1	5	2,36	1,143
	Člani foruma stopijo skupaj, ko iščejo odgovore na vprašanja drugih članov.	1071	1	5	3,70	,870
	Člani foruma se vključujejo v pogovore samo, ko jih vznemirijo mnenja drugih. (R)	1073	1	5	2,82	1,010
Refleksivnost	Člani foruma skozi razprave ponavadi ne spremenijo svojih stališč, čeprav imajo drugi boljše argumente. (R)	1079	1	5	2,29	,885
	Sodelujoči v forumskih razpravah se ne trudijo razumeti drugačnih pogledov na temo razprave. (R)	1079	1	5	2,88	1,097
	V razpravah sem že zasledil/a, da so člani foruma jasno napisali, da se zavedajo omejitev lastnega znanja o neki temi.	1073	1	5	3,49	1,106
Prezemanje idealnih vlog	V razpravah se člani foruma odzovejo žaljivo, če ima kdo drugačno mnenje od njih. (R)	1099	1	5	2,76	1,076
	Občutek imam, da se člani foruma v razpravah pogosto skušajo vživeti v vlogo drugih.	1046	1	5	2,92	1,005
	Zdi se, da člani foruma le redko pogledajo na svoja stališča z vidika drugih sogovornikov. (R)	1038	1	5	2,56	,993
Argumentacija	Udeleženci razprav svojih mnenj ne argumentirajo, čeprav so k temu pozvani. (R)	1091	1	5	3,12	1,040
	Člani foruma v svojih sporočilih ponavadi pojasnijo, zakaj se z nečim ne strinjajo.	1106	1	5	3,82	,761
	V forumu vlada moč argumenta in ne argument moči.	1058	1	5	3,57	1,002
Iskrenost	Člani foruma v razpravah pogosto pretiravajo, zato da imajo njihove besede večjo težo. (R)	1072	1	5	2,61	1,101
	Občutek imam, da člani foruma včasih povejo kakšno neresnico, da dosežejo svoj namen. (R)	1051	1	5	2,62	1,145
	V razpravah sem že opazil/a očitke na to, da nekdo ni povedal resnice o tem, kar misli. (R)	970	1	5	2,90	1,196

² Vprašanja, ki se nanašajo na komunikacijsko kvaliteto, so bila zastavljena le podvzorcju respondentov, ki so pritrdilno odgovorili na vprašanje: "Ali v forumu kdaj potekajo razprave o aktualnih družbenih, političnih, ekonomskih temah ali pa specifično o družbenih/socialnih/ekonomskih problemih ljudi, ki obiskujejo ta forum?".

³ Spremenljivke z oznako (R) so bile rekodirane, saj imajo obratno vrednostno lestvico od ostalih spremenljivk; rekodirati je potrebno zaradi enostavnejše predstavitve in interpretacije rezultatov. V tej in tudi naslednjih tabelah torej velja, da višja vrednost spremenljivke vodi tudi v višjo vrednost merjenega pojava.

Tabela 5: Povprečja zaznave dimenzij komunikacijske kvalitete in skupne komunikacijske kvalitete glede na število sporočil v forumu, število forumskih tem ter število članov foruma.

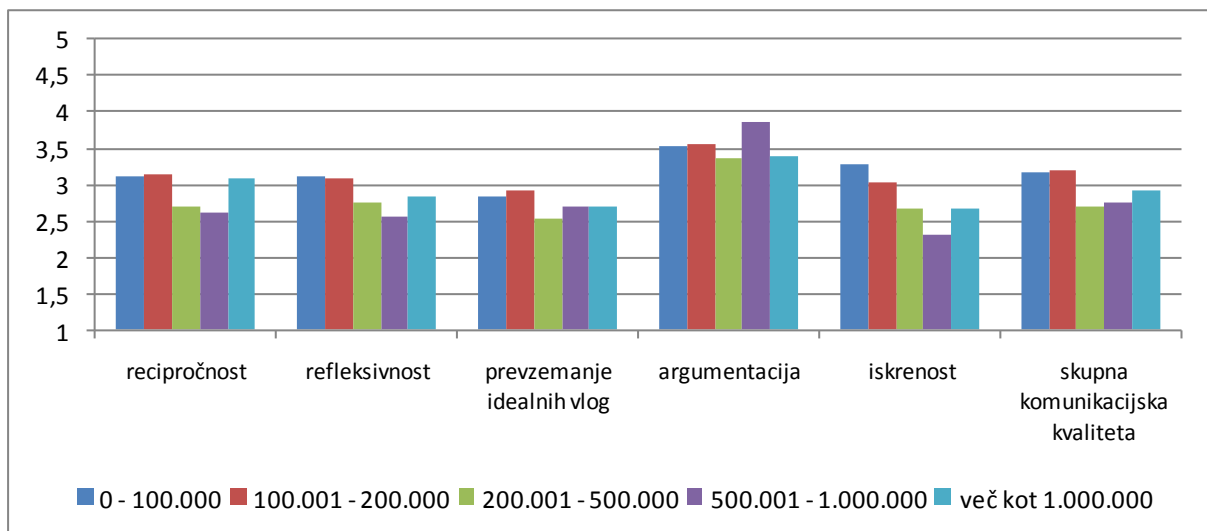
	recipročnost		refleksivnost		prevzemanje idealnih vlog		argumentacija		iskrenost		skupna komunikacijska kvaliteta	
	N	\bar{X}	N	\bar{X}	N	\bar{X}	N	\bar{X}	N	\bar{X}	N	\bar{X}
število sporočil v posameznem forumu												
0 - 100.000	63	3,12	64	3,11	62	2,85	64	3,54	58	3,28	56	3,18
100.001 - 200.000	304	3,14	293	3,08	281	2,92	295	3,57	256	3,03	188	3,19
200.001 - 500.000	150	2,69	137	2,75	142	2,53	157	3,36	140	2,67	109	2,70
500.001 - 1.000.000	141	2,61	149	2,56	145	2,71	140	3,86	134	2,31	122	2,75
več kot 1.000.000	254	3,09	264	2,83	255	2,71	265	3,40	238	2,68	212	2,93
število forumskih tem												
0 - 5.000	58	3,20	54	3,15	54	3,05	54	3,66	47	3,19	41	3,24
5.001 - 10.000	173	3,06	178	3,16	163	2,68	188	3,50	158	2,98	124	3,11
10.001 - 15.000	118	2,77	107	2,81	117	2,71	116	3,44	108	2,95	84	2,79
15.001 - 20.000	65	3,22	78	2,99	77	3,00	79	3,67	70	3,08	51	3,20
20.001 - 30.000	82	2,33	82	2,30	79	2,67	83	4,20	78	2,26	73	2,70
30.001 - 100.000	33	2,94	33	2,75	32	2,73	33	3,34	31	2,19	31	2,80
več kot 100.000	358	2,98	350	2,80	346	2,73	343	3,38	316	2,65	267	2,90
število članov foruma												
0 - 3.000	34	3,10	34	3,17	32	2,94	34	3,60	30	2,97	25	3,12
3.001 - 5.000	33	3,17	34	3,14	34	3,04	32	3,63	30	2,91	27	3,11
5.001 - 10.000	56	3,03	57	2,98	57	2,99	59	3,63	50	3,16	40	3,18
10.001 - 20.000	143	3,41	147	3,23	130	2,96	143	3,70	119	2,93	102	3,27
20.001 - 50.000	273	2,50	270	2,48	286	2,54	280	3,47	278	2,48	230	2,64
50.001 - 100.000	202	3,01	214	2,87	206	2,38	214	3,25	174	2,26	162	2,77
več kot 100.000	255	3,07	248	3,02	235	2,90	256	3,54	216	2,98	159	3,15

Slika 1 prikazuje pet dimenzij komunikacijske kvalitete glede na **število sporočil** v posameznem forumu.

Ugotovimo lahko, da za recipročnost, reflektivnost in iskrenost velja, da najvišja povprečja po posamezni dimenziji beležimo pri forumih z do 200.000 sporočili, nato pa ta znatno upadejo in pri največjih forumih (z več kot 1.000.000 sporočili) ponovno nekoliko narastejo, vendar pa ne dosežejo vrednosti forumov z najmanjšim številom sporočil. Pri prevzemanju idealnih vlog je povprečje najvišje pri forumih z med 100.000 do 200.000 sporočili, najnižje pa pri forumih z med 200.000 do 500.000 sporočili. Ti forumi pa na drugi strani z najvišjim povprečjem izstopajo pri argumentaciji.

Zaznava skupne komunikacijske kvalitete je najvišja na najmanjši forumih (z do 100.000 sporočili), na srednje velikih forumih upade, nato pa na največjih forumih (z več kot 1.000.000 sporočili) spet nekoliko naraste.

Slika 1: Dimenzije komunikacijske kvalitete glede na število sporočil v posameznem forumu

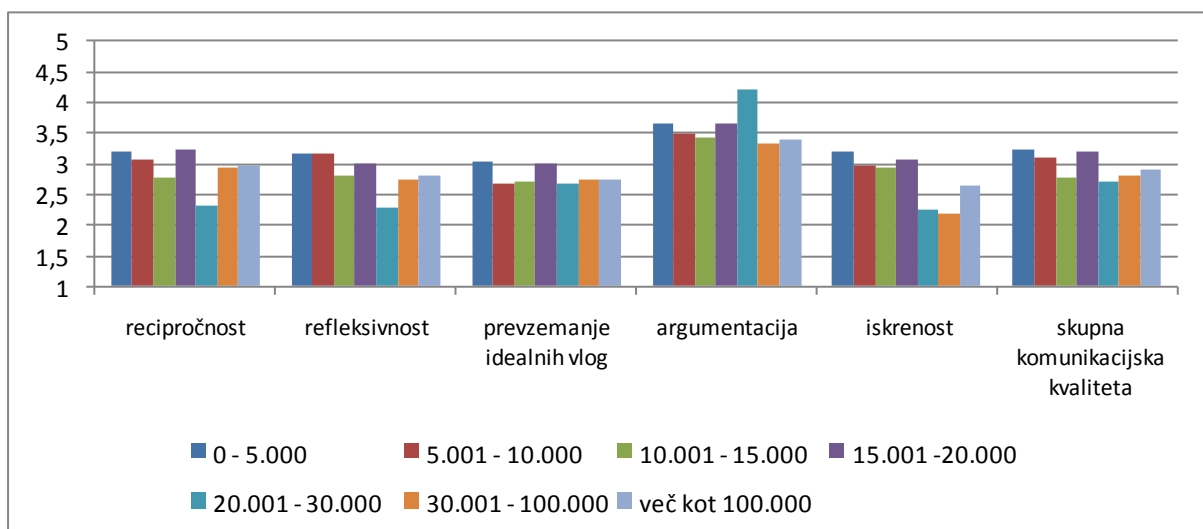

Slika 2 prikazuje pet dimenzij komunikacijske kvalitete glede na **število tem** v posameznem forumu.

Zaznava recipročnosti je najvišja na forumih z med 15.000 in 20.000 temami (3,22), izrazito najnižja pa na forumih z med 20.000 do 30.000 temami (2,33). Zaznava reflektivnosti je najvišja na najmanjših forumih (z do 10.000 temami). Pri zaznavi prevzemanja idealnih vlog so povprečja približno enaka, z najvišjim povprečjem pa izstopajo najmanjši forumi (do 5.000 tem) (3,05) in forumi z med 15.000 do 20.000 temami (3,0). Zaznava iskrenosti predvsem močno upade na forumih z več kot 20.000 temami, nato pa pri največjih forumih spet malenkost naraste.

Skupna komunikacijska kvaliteta je najvišja na forumih z do 10.000 temami ali med 15.000 - 20.000 temami, najbolj pa upade na srednje velikih forumih (med 20.000 - 100.000 temami).

Slika 2: Dimenzije komunikacijske kvalitete glede na število tem v posameznem forumu

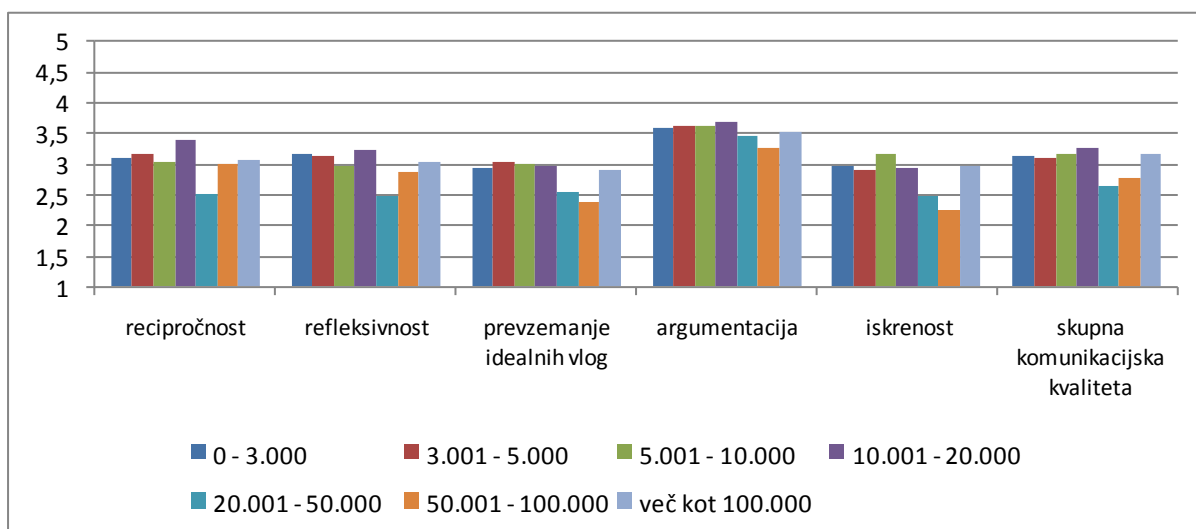

Slika 3 prikazuje pet dimenzij komunikacijske kvalitete glede na **število članov** v posameznem forumu.

V splošnem lahko ugotovimo, da so zaznane dimenzije komunikacijske kvalitete najvišje na srednje velikih forumih (med 10.000 in 20.000 članov), najnižje pa, z izjemo argumentacije, na forumih z med 20.000 do 50.000 člani in v primeru zaznave prevzemanja idealnih vlog in iskrenosti tudi na forumih z med 50.000 do 100.000 člani. Zanimivo je, da na največjih forumih (več kot 100.000 članov) povprečja dimenzij po padcu ponovno narastejo.

Skupna komunikacijska kvaliteta je višja na forumih z do 20.000 člani, nato pa strmo upade na srednje velikih forumih (med 20.000 do 100.000 člani), ter ponovno naraste pri velikih forumih z več kot 100.000 člani.

Slika 3: Dimenzije komunikacijske kvalitete glede na skupno število članov foruma.

Sledijo predstavitve rezultatov posameznih dimenzij komunikacijske kvalitete, analizirane skozi demografske spremenljivke: spol, starost, izobrazba, zakonski stan, zaposlitveni status in kraj bivanja.⁴

⁴ V tej točki velja omeniti, da so pri vseh tabelah v nadaljevanju, ki temeljijo na MCA metodi, interpretirane **le povezanosti, ki so statistično značilne pri 5% stopnji značilnosti** ali z dodatno utemeljitvijo pri 10% stopnji značilnosti.

6.2 RECIPROČNOST

Indeks recipročnosti zajema vrednosti med 1 in 5, s povprečjem 2,97 in standardnim odklonom 0,73.

Recipročnost je definirana kot sprejemanje (poslušanje, branje) veljavnih trditev, argumentov in kritik drugih ter odgovarjanje na le-te.

Moški (3,12) zaznavajo višjo recipročnost od žensk (2,83).

Podatki kažejo, da **vezani** zaznavajo višjo recipročnost kot samski. Najvišje zaznavanje recipročnosti imajo anketiranci, ki imajo **trajnega partnerja, vendar z njim ne živijo (3,41) in tisti, ki živijo z izvenzakonskim partnerjem (3,02).**

Višja zaznava recipročnosti je v **krajih z nad 50.000 prebivalci (3,07)**, najnižja pa v krajih z med 10.000 in 50.000 prebivalci (2,83).

Razlike se z 10% tveganjem kažejo tudi glede na zaposlitveni status, kjer najvišjo zaznavo recipročnosti beležimo med **brezposelnimi (3,19)**, najnižjo pa med šolajočimi (2,89).

Multipla klasifikacijska analiza, v katero so bile vključene neodvisne spremenljivke *spol, starost, izobrazba, status, zakonski stan in kraj bivanja*, kaže, da zaznana recipročnost ni statistično značilno povezana z izobrazbo ($\beta = 0,112$; $p = ,196$) ali starostjo ($\beta = ,098$, $p = ,220$), statistična značilnost pa je prisotna pri vseh ostalih kategorijah. Izmed faktorjev, vključenih model, sta najpomembnejša zakonski stan ($\beta = ,274$; $p = ,000$) in spol ($\beta = ,198$; $\text{sig.} = 0,000$). Sklepamo torej lahko, da **vezani, predvsem tisti, ki imajo stalnega partnerja, vendar z njim ne živijo**, in pogosteje **moški** na spletnih forumih **zaznavajo višji nivo recipročnosti.**

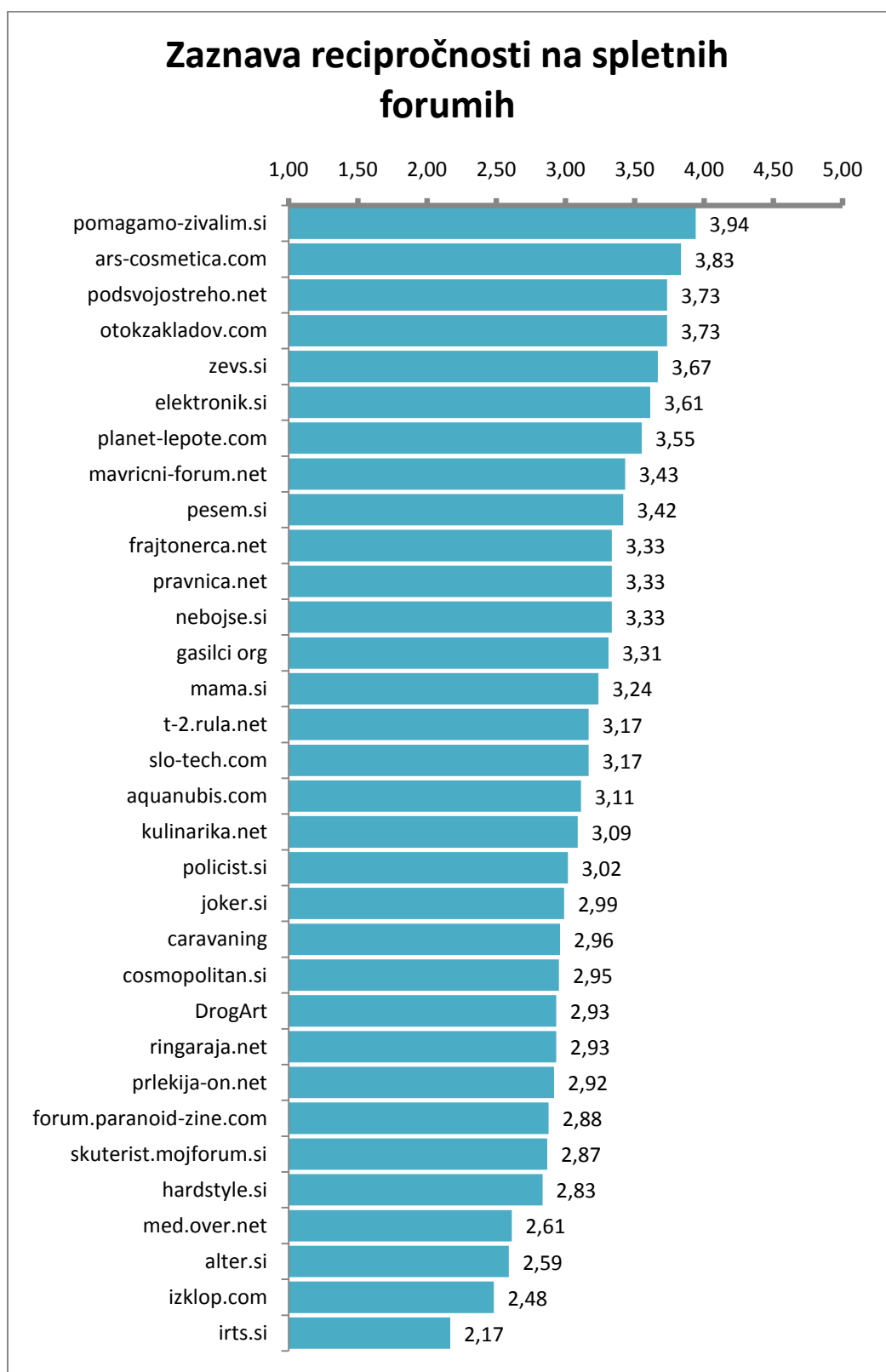
Spol in zakonski stan sta najpomembnejša faktorja pri pojasnjevanju recipročnosti. Anketiranci, ki so vezani, in moški na spletnih forumih zaznavajo višji nivo recipročnosti.

Tabela 6: Izračun povprečij recipročnosti glede na demografske spremenljivke.

	BETA	p		N	Nepopravljena povprečja	Popravljen povprečja
Spol:	,198	,000	moški	489	3,08	3,12
			ženska	486	2,88	2,83
Najvišja dosežena stopnja izobrazbe	,112	,196	največ osnovna izobrazba	26	2,57	2,67
			nižja/srednja poklicna ali strokovna izobrazba	198	2,93	2,92
			srednja splošna izobrazba	354	2,97	2,94
			višja ali visoka strokovna izobrazba	110	3,00	3,10
			visoka univerzitetna izobrazba	235	3,05	3,05
			specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	50	3,04	3,03
Zaposilveni status	,117	,053	zaposleni	501	3,01	3,02
			šolajoči	386	2,90	2,89
			brezposelni	43	3,27	3,19
			drugo	44	3,02	3,16
Zakonski status	,274	,000	poročen/a	224	2,94	2,95
			živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)	226	3,03	3,02
			imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj	145	3,37	3,41
			samski/a, nikoli poročen/a, ločen/a ali ovdovel/a	380	2,82	2,80
Velikost naselja	,110	,019	hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci	127	2,96	2,95
			vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	209	2,92	2,96
			kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	164	2,94	2,97
			kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	142	2,88	2,83
			kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	334	3,09	3,07
Starost	,098	,220	10 - 19 let	31	2,66	2,89
			20 - 27 let	427	2,99	3,05
			28 - 35 let	314	2,99	2,91
			36 - 45 let	140	3,04	3,01
			več kot 45 let	62	2,87	2,85

Med forumi z vsaj 10 enotami najvišjo stopnjo recipročnosti zaznavajo uporabniki spletnega foruma **pomagamo-zivalim.si (3,94)**, sledi mu **ars-cosmetica (3,83)**. Najnižjo recipročnost zaznavajo na forumih irts.si (2,17), izklop.com (2,48) in alter.si (2,59).

Slika 4: Ocene recipročnosti na spletnih forumih

6.3 REFLEKSIVNOST

Seštevek indikatorjev refleksivnosti zajema vrednosti med 1 in 5, povprečje pa znaša 2,89 s standardnim odklonom 0,75.

Refleksivnost definiramo kot zahtevo, da morajo udeleženci razprave kritično ovrednotiti svoje kulturne vrednote, predpostavke in interese, kot tudi širši družbeni kontekst.

Analiza kaže, da **moški** (3,01) zaznavajo višji nivo refleksivnosti na spletnih forumih kot ženske (2,76).

Razlike pri zaznavi refleksivnosti se kažejo tudi glede na izobrazbo. V splošnem lahko opazimo, da imajo višje izobraženi anketiranci nekoliko višjo zaznavo refleksivnosti. Izstopajo predvsem anketiranci z **visoko ali višjo strokovno izobrazbo** (3,17). Povprečne ocene pri ostalih izobrazbenih razredih so pod 3,0, najnižja pa je zaznava refleksivnosti med anketiranci z največ osnovnošolsko izobrazbo (2,61).

Anketirani s trajnim partnerjem, s katerim pa ne živijo skupaj, zaznavajo najvišji nivo refleksivnosti (3,20). Ta je najnižja med samskimi (2,75).

Višji nivo refleksivnosti zaznavajo tudi **prebivalci Ljubljane in Maribora** (3,06) ter **krajev z nad 2000 do 10.000 prebivalci** (2,95), najnižji nivo pa prebivalci srednje velikih mest, ki imajo od 10.000 do 50.000 prebivalcev (2,62).

Pri spremenljivkah, vključenih v MCA model, sta pri pojasnjevanju zaznave refleksivnosti najpomembnejša

Anketiranci, ki so v razmerju, zaznavajo nekoliko višjo refleksivnost od samskih. Višjo refleksivnost zaznavajo tudi anketiranci iz Ljubljane in Maribora.

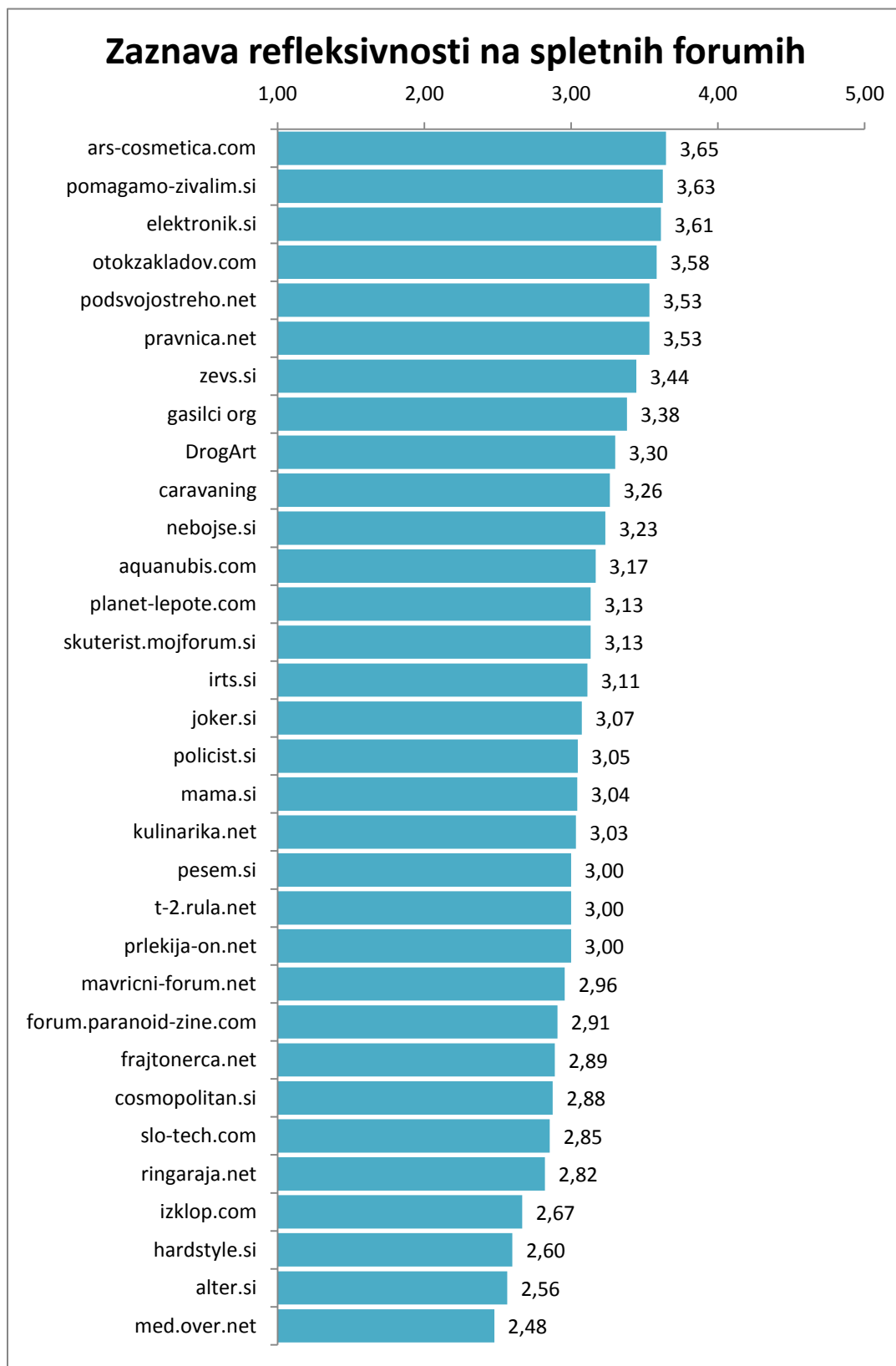
velikost naselja ($\beta = ,204$; $p = ,00$) in zakonski stan ($\beta = ,198$; $p = ,00$). Ugotovimo lahko, da anketirani, ki **so v razmerju**, zaznavajo nekoliko višjo refleksivnost od samskih, predvsem pa izstopajo tisti, ki **imajo partnerja, vendar z njim ne živijo**. Višjo refleksivnost zaznavajo tudi prebivalci **Ljubljane ali Maribora**.

Tabela 7: Izračun povprečij reflektivnosti glede na demografske spremenljivke.

	BETA	p		N	Nepopravljena povprečja	Popravljen povprečja
Spol:	,168	,000	moški	496	2,97	3,01
			ženska	480	2,80	2,76
Najvišja dosežena stopnja izobrazbe	,151	,003	največ osnovna izobrazba	26	2,78	2,61
			nižja/srednja poklicna ali strokovna izobrazba	200	2,85	2,86
			srednja splošna izobrazba	336	2,84	2,82
			višja ali visoka strokovna izobrazba	114	3,08	3,17
			visoka univerzitetna izobrazba	246	2,92	2,91
			specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	54	2,85	2,87
Zaposilveni status	,115	,105	zaposleni	520	2,92	2,93
			šolajoči	368	2,82	2,78
			brezposelni	45	3,06	3,02
			drugo	44	2,93	3,08
Zakonski status	,198	,000	poročen/a	230	2,85	2,86
			živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)	223	2,99	2,96
			imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj	142	3,14	3,20
			samski/a, nikoli poročen/a, ločen/a ali ovdovel/a	381	2,76	2,75
Velikost naselja	,204	,000	hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci	121	2,81	2,78
			vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	230	2,76	2,79
			kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	170	2,97	2,95
			kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	125	2,65	2,62
			kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	331	3,06	3,06
Starost	,119	,189	10 - 19 let	31	2,88	3,15
			20 - 27 let	409	2,89	2,96
			28 - 35 let	321	2,87	2,78
			36 - 45 let	144	2,92	2,88
			več kot 45 let	71	2,90	2,86

Zaznana reflektivnost je najvišja na forumih **ars-cosmetica** (3,65), **pomagamo-zivalim** (3,63) in **elektronik.si** (3,61). Najnižja je na forumih **med.over.net** (2,48), **alter.si** (2,56) in **hardstyle.si** (2,60).

Slika 5: Zaznava refleksivnosti na spletnih forumih

6.4 PREVZEMANJE IDEALNIH VLOG

Indikatorji, ki merijo prevzemanje idealnih vlog, zajemajo vrednosti med 1 in 5, povprečje znaša 2,72 s standardnim odklonom

Prevzemanje idealnih vlog se nanaša na vprašanje, kako razpravljavci sprejemajo drugačna, alternativna mnenja, ki niso le tista, ki so v nekem trenutku prisotna v forumu, pač pa vsa, na katere lahko določena tema vpliva.

0,69. Koeficient asimetrije je dovolj blizu 0, da lahko zatrdimo, da je porazdelitev približno normalna, koeficient sploščenosti pa rahlo negativen in zato nakazuje bolj sploščeno porazdelitev od navadne.

Razlike po spolu so statistično značilne; **ženske** zaznavajo višje prevzemanje idealnih vlog (2,85) v primerjavi z moškimi (2,60).

Nobeno od povprečij glede na izobrazbeno strukturo ne preseže vrednosti 3,0. Opazimo lahko, da je povprečje pri anketiranih, s končano največ osnovno šolo (2,37), najnižje, pri nekoliko bolj izobraženih (tistih s **srednjo in tudi višjo izobrazbo**) zaznava prevzemanja idealnih vlog naraste (2,79) in pri najvišje izobraženih spet upade.

Statistično značilne razlike med skupinami se pojavljajo tudi glede na poklicni status; zelo nizko zaznavanje prevzemanja vlog je med šolajočimi (2,54), najvišje pa med **zaposlenimi** (2,84).

Anketirani s stalnim partnerjem, s katerim ne živijo skupaj (2,88) ter tisti z **izvenzakonskim partnerjem** (2,75) zaznavajo najvišji nivo prevzemanja idealnih vlog. Med poročenimi (2,65) je zaznava tega koncepta najnižja.

Pri spremenljivkah, vključenih v MCA model, sta pri pojasnjevanju zaznave prevzemanja idealnih vlog najpomembnejša zaposlitveni status ($\beta = ,206$; $p = ,006$) in spol

Pri faktorjih vključenih v model, prevzemanje idealnih vlog najboljše pojasnjujeta zaposlitveni status in spol. Poročeni ter ženske zaznavajo višje prevzemanje idealnih vlog.

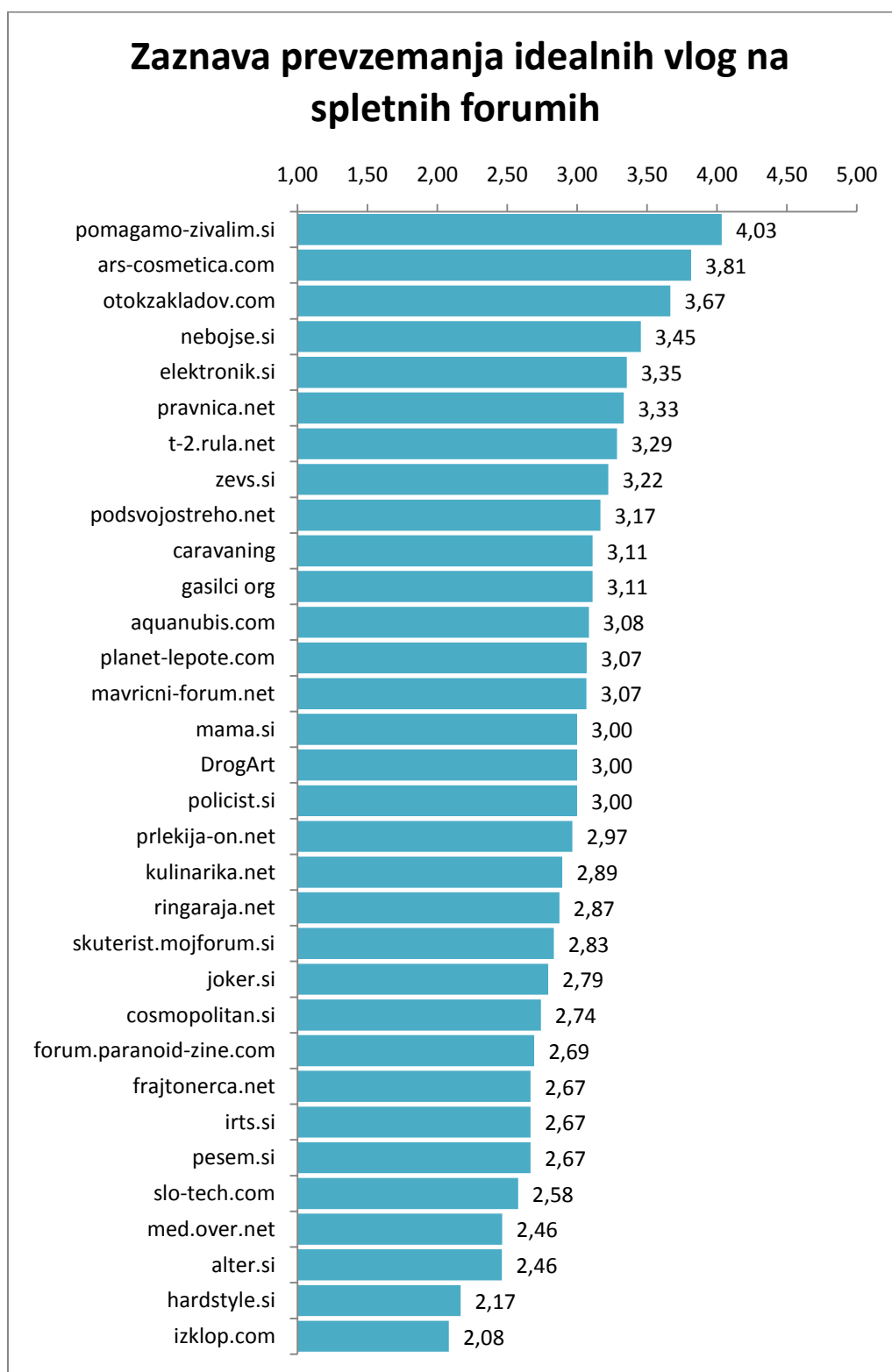
($,183$; $p = ,00$). Povzamemo lahko, da **poročeni** zaznavajo višje prevzemanje idealnih vlog, šolajoči pa najnižjega, pogosteje pa ga zaznavajo **ženske**. Razlike lahko pojasnimo s predpostavko, da indikatorji, ki merijo prevzemanje idealnih vlog, izpostavljajo kvalitete, ki jih običajno bolj posedujejo ženske: odzovejo se bolj razumevajoče, manj žaljivo, bile pa naj bi tudi bolj empatične.

Tabela 8: Izračun povprečij prevzemanja idealnih vlog glede na demografske spremenljivke.

	BETA	p		N	Nepopravljena povprečja	Popravljen povprečja
Spol:	,183	,000	moški	471	2,60	2,60
			ženska	488	2,85	2,85
Najvišja dosežena stopnja izobrazbe	,129	,025	največ osnovna izobrazba	26	2,34	2,64
			nižja/srednja poklicna ali strokovna izobrazba	204	2,76	2,79
			srednja splošna izobrazba	303	2,75	2,79
			višja ali visoka strokovna izobrazba	113	2,87	2,79
			visoka univerzitetna izobrazba	260	2,67	2,59
			specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	54	2,63	2,68
Zaposilveni status	,206	,006	zaposleni	541	2,78	2,84
			šolajoči	335	2,62	2,54
			brezposelni	42	2,89	2,78
			drugo	40	2,81	2,74
Zakonski status	,100	,045	poročen/a	234	2,75	2,65
			živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)	233	2,81	2,75
			imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj	132	2,85	2,88
			samski/a, nikoli poročen/a, ločen/a ali ovdovel/a	360	2,62	2,71
Velikost naselja	,074	,255	hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci	126	2,61	2,65
			vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	224	2,67	2,69
			kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	172	2,79	2,79
			kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	142	2,75	2,68
			kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	295	2,77	2,77
Starost	,078	,456	10 - 19 let	29	2,37	2,61
			20 - 27 let	384	2,71	2,77
			28 - 35 let	333	2,77	2,73
			36 - 45 let	143	2,69	2,62
			več kot 45 let	70	2,87	2,72

Najvišje prevzemanje idealnih vlog, ki zajema odsotnost sovražnega govora, empatijo in poskus živeti se v vlogo drugih ter upoštevanje vseh stališč, pri upoštevanju forumov z vsaj 10 enotami analize, zaznavajo na **pomagamo-zivalim.si** (4,03) in **ars-cosmetica.com** (3,81). Najnižje zaznavanje imajo forumi **izklop.com** (2,08), **hardstyle.si** (2,17) in **alter.si** (2,46).

Slika 6: Zaznava prevzemanja idealnih vlog na spletnih forumih.

6.5 ARGUMENTACIJA

Zaznava argumentacije zajema vrednosti med 1,33 in 5 in je tista dimenzija, ki so uporabniki slovenskih spletnih forumov najvišje ocenjujejo, kar je zanimivo glede na pogosto prisotne negativne medijske opazke o kvaliteti diskusij na forumih. Aritmetična sredina zaznave znaša

Argumentacija je prepričevanje drugih in podkrepitev lastnih izjav s povzemanjem ali citiranjem dokaznega gradiva, mnenj, slik ali hipotez drugih.

kar 3,5 s standardnim odklonom 0,69.

Tudi pri argumentaciji se pojavljajo statistično značilne razlike glede na spol, višjo argumentacijo pa zaznavajo **ženske** (3,62 v primerjavi s 3,39 pri moških).

Anketirani s končano največ osnovno izobrazbo (3,04) zaznavajo najnižji nivo argumentacije na spletnih forumih. Zaznava je najvišja med anketiranimi s strokovno izobrazbo, in sicer **nižjo ali srednjo poklicno ali strokovno izobrazbo** (3,77) in **višjo strokovno izobrazbo** (3,68). Zaznava argumentacije ponovno močno upade pri najvišje izobraženih anketirancih.

Z izstopajočim povprečjem glede na kraj bivanja izstopata največji slovenski mesti **Ljubljana in Maribor** (3,68), kjer je zaznava argumentacije na spletnih forumih najvišja.

Pri spremenljivkah, vključenih v MCA model, sta pri pojasnjevanju zaznave prevzemanja idealnih vlog najpomembnejša najvišja dosežena stopnja izobrazbe ($\beta = ,255$; $p = ,00$) in velikost naselja ($\beta = ,192$; $p = ,00$).

Zaznavo argumentacije najbolj pojasnujeta dosežena stopnja izobrazbe in velikost naselja.

Z višjo zaznavo izstopajo anketiranci s strokovno izobrazbo ter prebivalci Ljubljane in Maribora.

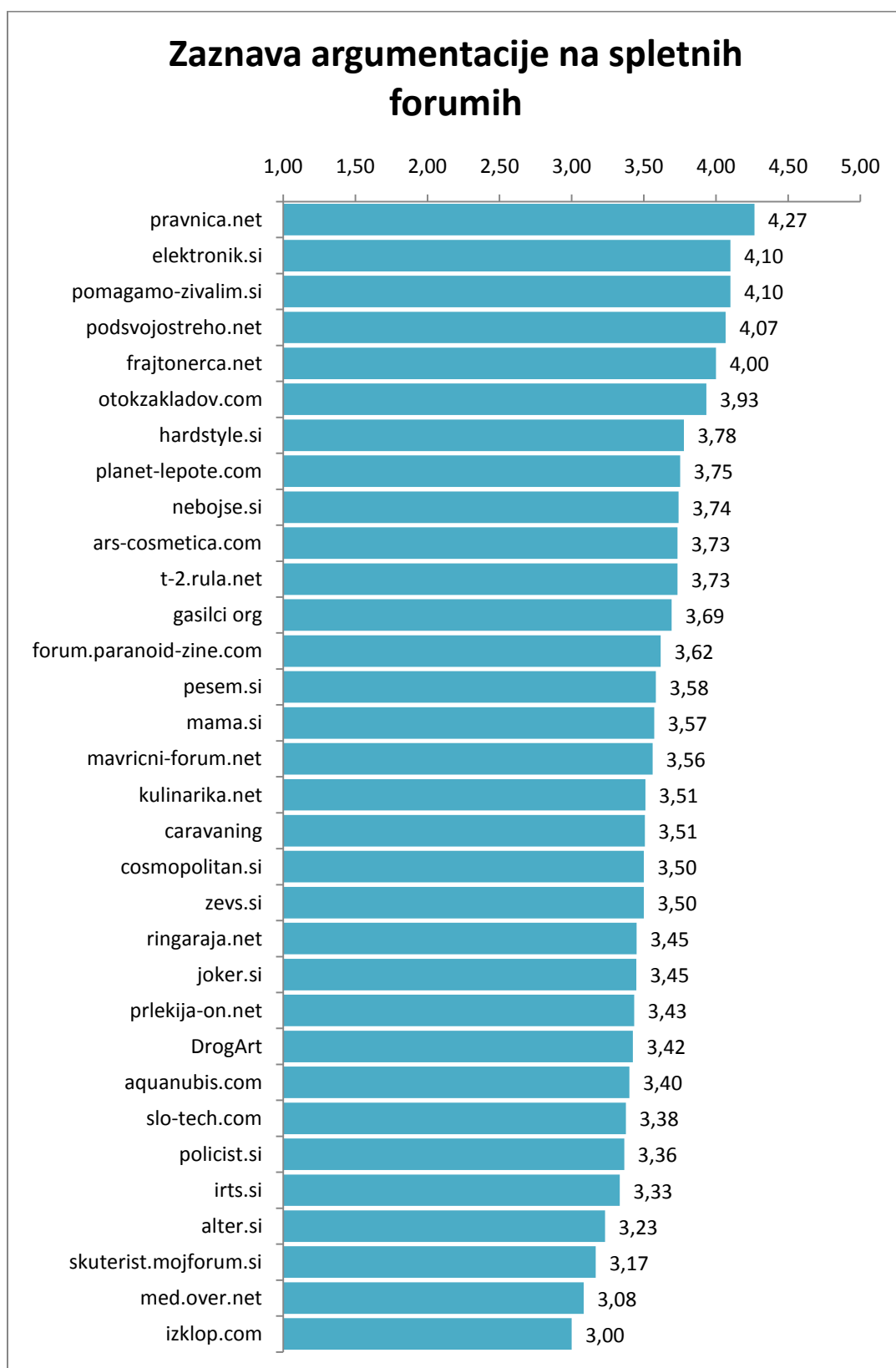
Povzamemo lahko, da anketirani z **nižjo ali srednjo poklicno ali strokovno izobrazbo ter višjo ali visoko strokovno izobrazbo** zaznavajo višjo stopnjo argumentacije kot tisti, z največ osnovnošolsko izobrazbo ali pa univerzitetno ali povisokošolsko izobrazbo. Z visoko zaznavo izstopajo prebivalci **Ljubljane in Maribora**.

Tabela 9: Izračun povprečij argumentacije glede na demografske spremenljivke.

	BETA	p		N	Nepopravljena povprečja	Popravljen povprečja
Spol:	,165	,000	moški	523	3,40	3,39
			ženska	474	3,60	3,62
Najvišja dosežena stopnja izobrazbe	,255	,000	največ osnovna izobrazba	26	3,10	3,04
			nižja/srednja poklicna ali strokovna izobrazba	202	3,71	3,77
			srednja splošna izobrazba	340	3,49	3,43
			višja ali visoka strokovna izobrazba	112	3,66	3,68
			visoka univerzitetna izobrazba	263	3,38	3,38
			specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	54	3,19	3,33
Zaposilveni status	,033	,838	zaposleni	543	3,45	3,51
			šolajoči	374	3,56	3,48
			brezposelni	43	3,53	3,55
			drugo	37	3,48	3,42
Zakonski status	,072	,342	poročen/a	231	3,45	3,46
			živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)	233	3,45	3,43
			imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj	130	3,56	3,55
			samski/a, nikoli poročen/a, ločen/a ali ovdovel/a	402	3,54	3,54
Velikost naselja	,192	,000	hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci	127	3,36	3,38
			vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	208	3,53	3,44
			kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	167	3,42	3,39
			kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	147	3,34	3,38
			kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	348	3,64	3,68
Starost	,091	,453	10 - 19 let	32	3,25	3,71
			20 - 27 let	418	3,59	3,54
			28 - 35 let	338	3,44	3,47
			36 - 45 let	138	3,39	3,39
			več kot 45 let	71	3,57	3,52

Na forumi **pravnica.net (4,27)**, **elektronik.si (4,1)** in **pomagamo-zivalim.si (4,1)** je zaznava argumentacije najvišja. Nasproti njim so forumi **izklop.com (3,0)**, **med.over.net (3,08)** ter **skuterist.mojforum.si (3,17)**.

Slika 7: Zaznava argumentacije na spletnih forumih

6.6 ISKRENOST

Če se dotaknemo še vprašanja **iskrenosti** na spletu, lahko vidimo, da tudi slednja zajema

Za upoštevanje iskrenosti morajo sodelujoči verjeti v svoje besede ter poskušati objasniti tudi vse relevantne informacije, ki lahko vplivajo na njihovo mnenje, npr. njihove namene, interese, potrebe ter želje.

vrednosti od 1 do 5, ima najnižjo aritmetično sredino med vsemi dimenzijami komunikacijske kvalitete (2,69) z najvišjim

standardnim odklonom (1,00). Nizko zaznavo iskrenosti lahko povezujemo s prej omenjenim konceptom anonimnosti; zaradi odsotnosti identifikacije udeležencev sodelujočemu ni potrebno prevzeti odgovornosti za izrečeno in zato je tudi zaupanje v točnost informacij nižja. Koeficient asimetrije je pozitiven in nakazuje rahlo prevlado enot z nizkimi vrednostmi, negativen pa je tudi koeficient sploščenosti, kar kaže na to, da je porazdelitev tudi nekoliko bolj sploščena od normalne.

Glede na zaposlitveni status ugotavljamo, da **zaposleni** (2,85) zaznavajo najvišjo iskrenost na spletnih forumih, sledijo jim anketirani z drugimi statusi (2,69). Najnižja zaznava se pojavlja med šolajočimi (2,45).

Stopnja zaznane iskrenosti je višja v **Ljubljani in Mariboru** (2,87), **v vaseh in krajih z od 500 do 2000 prebivalci** (2,7), znatno nižja pa je v zaselkih in hišah na samem (2,47). Podatki kažejo, da so v večjih krajih in mestnih okoliših bolj zaupljivi do spletnega diskurza in bolj verjamejo, da so ljudje na spletu v svojih izjavah iskreni, kot v manjših podeželskih krajih.

Z 10% tveganjem lahko trdimo tudi, da višjo iskrenost na spletnih forumih zaznavajo **ženske** (3,75; pri moških povprečje znaša 3,61) in **bolj izobraženi**. Moč je opaziti postopno rast povprečij z višanjem izobrazbe, izjema pa so anketirani s srednjo splošno izobrazbo (2,79), pri katerih je zaznava tudi visoka.

Najvišjo iskrenost sicer zaznavajo tisti s **povisokošolsko izobrazbo** (2,80).

Med vključenimi spremenljivkami iskrenost najboljše pojasnjujejo zaposlitveni status, velikost naselja ter dosežena stopnja izobrazbe. Zaznava je višja med zaposlenimi, prebivalci večjih krajev ter krajev z med 2.000 do 5.000 prebivalci in med bolj izobraženimi.

Pri spremenljivkah, vključenih v MCA model, so pri

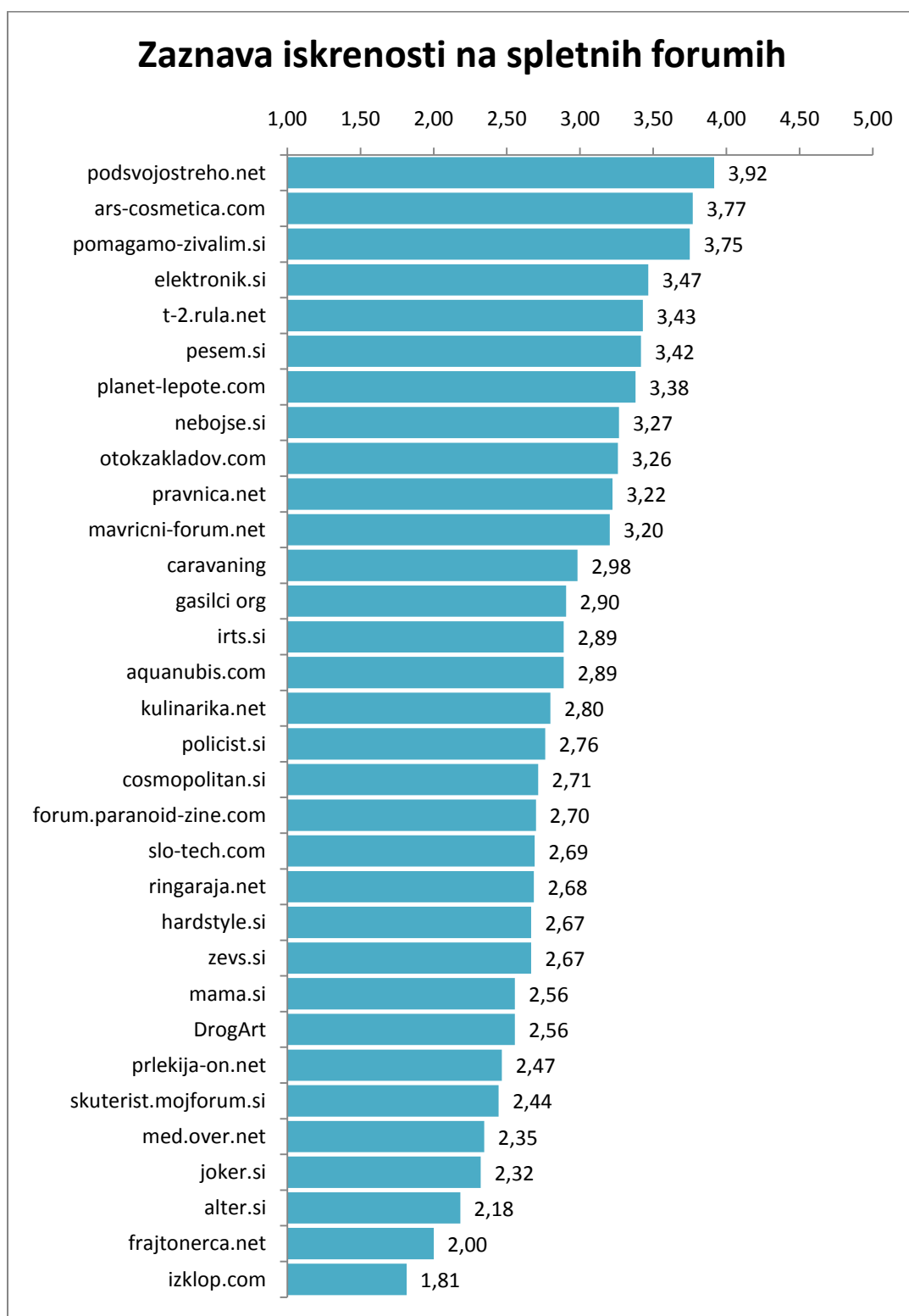
pojasnjevanju zaznave iskrenosti najpomembnejši zaposlitveni status ($\beta = ,190$; $p = ,029$), velikost naselja ($\beta = ,143$; $p = ,003$) ter dosežena stopnja izobrazbe ($\beta = ,143$; $p = ,076$). Ugotovimo, da je zaznava višja med **zaposlenimi**, v **večjih krajih** in tudi **krajih z med 2.000 do 5.000 prebivalci** ter med **bolj izobraženimi**.

Tabela 10: Izračun povprečij iskrenosti glede na demografske spremenljivke.

	BETA	p		N	Nepopravljena povprečja	Popravljena povprečja
Spol:	,070	,056	moški	440	2,74	2,75
			ženska	436	2,63	2,61
Najvišja dosežena stopnja izobrazbe	,143	,076	največ osnovna izobrazba	25	2,12	2,06
			nižja/srednja poklicna ali strokovna izobrazba	178	2,54	2,58
			srednja splošna izobrazba	305	2,71	2,79
			višja ali visoka strokovna izobrazba	109	2,77	2,78
			visoka univerzitetna izobrazba	212	2,72	2,62
			specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	48	2,99	2,80
Zaposilveni status	,190	,029	zaposleni	478	2,83	2,85
			šolajoči	333	2,50	2,45
			brezposelni	30	2,54	2,59
			drugo	35	2,63	2,69
Zakonski status	,074	,262	poročen/a	204	2,83	2,79
			živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)	214	2,63	2,59
			imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj	109	2,69	2,75
			samski/a, nikoli poročen/a, ločen/a ali ovdovel/a	349	2,63	2,66
Velikost naselja	,143	,003	hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci	114	2,46	2,46
			vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	200	2,64	2,70
			kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	150	2,59	2,59
			kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	136	2,66	2,57
			kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	276	2,87	2,87
Starost	,077	,827	10 - 19 let	29	2,28	3,03
			20 - 27 let	375	2,60	2,71
			28 - 35 let	284	2,76	2,66
			36 - 45 let	120	2,82	2,59
			več kot 45 let	69	2,77	2,63

Med forumi z vsaj deset enotami analize najvišjo iskrenost zaznavajo na podsvojostreho.net (3,9), ars-cosmetica.com (3,8) in pomagamo-zivalim.si (3,8). Forum z najnižje ocenjeno iskrenostjo je izklop.com (1,8), sledita pa mu frajtonerca.net (2,0) in alter.si (2,2).

Slika 8: Zaznava iskrenosti na spletnih forumih.

6.7 SKUPNA KOMUNIKACIJSKA KVALITETA

Skupna komunikacijska kvaliteta je bila izračunana tako, da so bili sešteti podatki po vseh dimenzijah, katere smo na koncu delili s številom indikatorjev. Komunikacijska kvaliteta zajema vrednosti med 1,4 in 4,6 s povprečjem 2,93 in standardnim odklonom 0,59. Vrednosti koeficienta asimetrije in sploščenosti sta tako blizu 0, da lahko zaključimo, da je spremenljivka porazdeljena približno normalno.

Ugotavljamo, da so razlike glede na zaposlitveni status pri zaznani komunikacijski kvaliteti zelo velike. Najvišjo kvaliteto zaznavajo **brezposelni** (3,14) in **zaposleni** (3,07), znantno pa pade pri šolajočih (2,76).

Med vprašanimi z visoko zaznavo komunikacijske kvalitete izstopajo tudi tisti, ki imajo **stalnega partnerja, s katerim ne živijo skupaj** (3,19), najnižja pa je zaznava med poročenimi (2,87)

Zanimiva je tudi razlika med prebivalci **Ljubljane in Maribora** (3,17), kjer je zaznava izrazito visoka, na drugi strani pa je izrazito nizka med prebivalci srednje velikih mest (do 50.000 prebivalcev) (2,65).

Razlike so statistično značilne z 10% stopnjo značilnosti tudi glede na doseženo izobrazbo. Najvišjo kvaliteto diskurza zaznavajo tisti, ki imajo **visoko ali višjo strokovno izobrazbo** (3,1), najnižjo pa anketirani z največ osnovno izobrazbo (2,65).

MCA pokaže, da zaznava komunikacijske kvalitete ni povezana s spolom ali starostjo,

Pri pojasnjevanju zaznave skupne komunikacijske kvalitete sta se kot najpomembnejša izkazala zaposlitveni status ter velikost naselja.

Višjo zaznavo imajo brezposelni in zaposleni ter prebivalci Ljubljane in Maribora.

nekoliko upade tudi povezanost pri stopnji izobrazbe. Kot najpomembnejši dejavnik pri zaznavi komunikacijske kvalitete se je izkazala velikost naselja ($\beta = 0.29$; $p = .000$); visoko

komunikacijsko kvaliteto zaznavajo v **Ljubljani in Mariboru**.

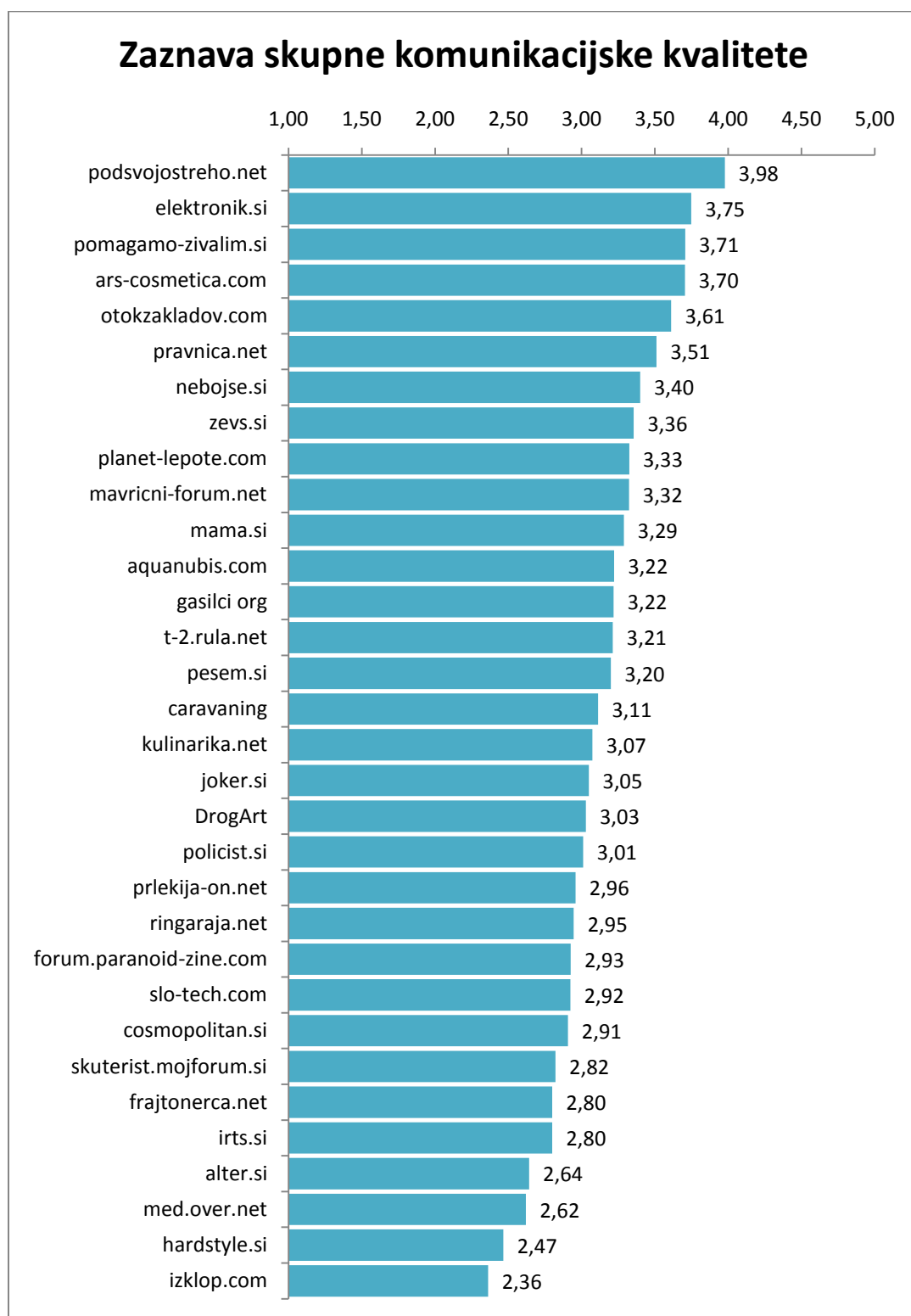
Pri spremenljivkah, vključenih v MCA model, sta pri pojasnjevanju zaznave komunikacijske kvalitete najpomembnejši zaposlitveni status ($\beta = ,255$; $p = ,002$) in velikost naselja ($\beta = ,292$; $p = ,000$). Ugotovimo, da **brezposelni** in **zaposleni** izstopajo pri zaznavi komunikacijske kvalitete, ta pa je visoka tudi med **prebivalci Ljubljane in Maribora**.

Tabela 11: Izračun povprečij skupne komunikacijske kvalitete glede na demografske spremenljivke.

	BETA	p		N	Nepopravljena povprečja	Popravljena povprečja
Spol:	,030	,452	moški	358	2,95	2,96
			ženska	366	2,94	2,92
Najvišja dosežena stopnja izobrazbe	,154	,051	največ osnovna izobrazba	23	2,51	2,65
			nižja/srednja poklicna ali strokovna izobrazba	142	2,93	3,01
			srednja splošna izobrazba	268	2,87	2,88
			višja ali visoka strokovna izobrazba	93	3,11	3,10
			visoka univerzitetna izobrazba	160	3,02	2,92
			specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	37	3,00	2,99
Zaposlitveni status	,255	,002	zaposleni	388	3,05	3,07
			šolajoči	289	2,78	2,76
			brezposelni	24	3,09	3,14
			drugo	22	2,93	2,95
Zakonski status	,163	,001	poročen/a	166	2,98	2,87
			živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)	161	3,01	2,93
			imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj	93	3,05	3,19
			samski/a, nikoli poročen/a, ločen/a ali ovdovel/a	304	2,85	2,91
Velikost naselja	,292	,000	hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci	97	2,81	2,81
			vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	175	2,90	2,92
			kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	126	2,92	2,91
			kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	106	2,75	2,65
			kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	220	3,14	3,17
Starost	,033	,986	10 - 19 let	27	2,58	2,98
			20 - 27 let	309	2,88	2,96
			28 - 35 let	221	3,03	2,93
			36 - 45 let	109	3,01	2,90
			več kot 45 let	59	2,98	2,93

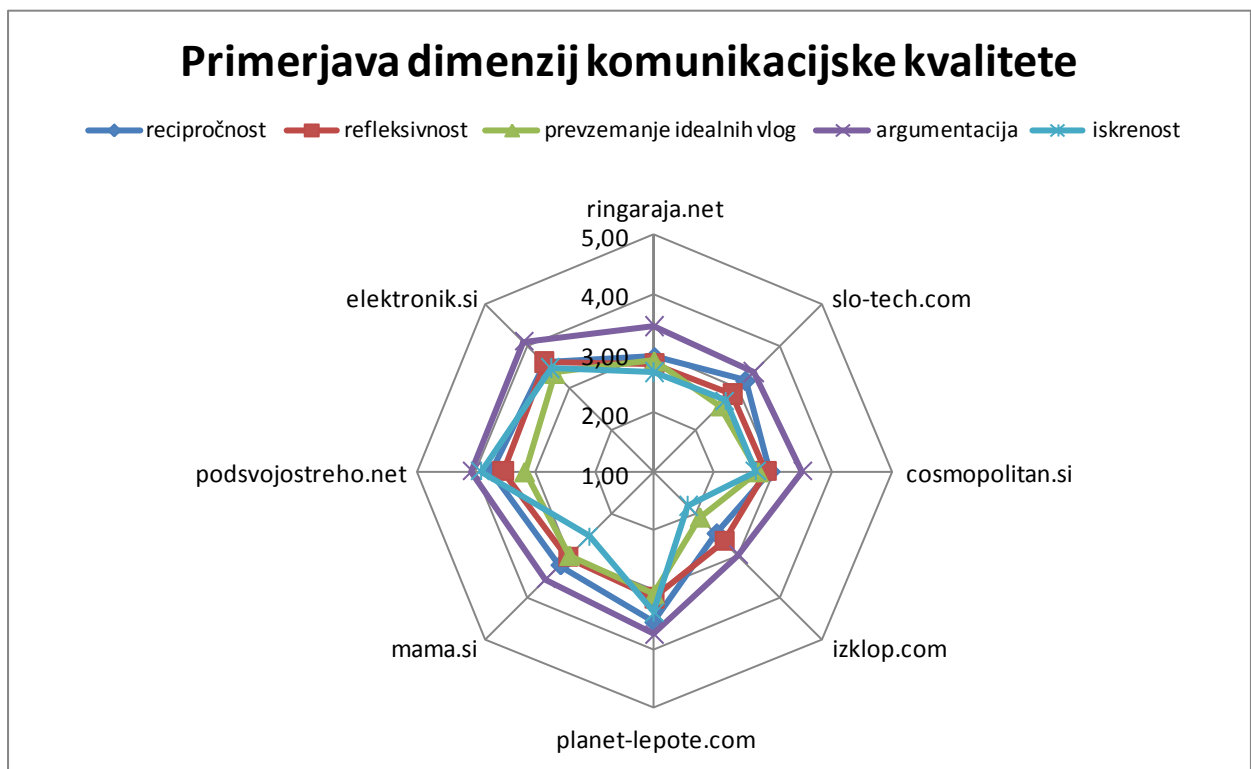
Med forumi z vsaj 10 enotami analize imajo najvišjo zaznano komunikacijsko kvaliteto **podsvojostreho.net** (3,98), **elektronik.si** (3,75), **pomagamo-zivalim.si** (3,71) in **ars-cosmetica.com** (3,70). Komunikacijska kvaliteta je najnižja na forumih **izklop.com** (2,36), **hardstyle.si** (2,47), **med.over.net** (2,62) in **alter.si** (2,64).

Slika 9: Predstavitev povprečni komunikacijske kvalitete po posameznih forumih.

Spodnja slika prikazuje primerjavo petih dimenzij komunikacijske kvalitete za 8 forumov, ki so bili vključeni v raziskavo in imajo vsaj 10 enot analize ter največje število uporabnikov glede na podatke našega kodiranja⁵. Vključeni forumi so tako ringaraja.net, slo-tech.com, cosmopolitan.si, izklop.com, planet-lepote.com, mama.si, podsvojostreho.net in elektronik.si. Slika ponovno potrjuje, da med dimenzijami komunikacijske kvalitete anketiranci najvišje zaznavajo argumentacijo, med forumi pa izstopata podsvojostreho.si in elektronik.si z visoko zaznavo komunikacijske kvalitete ter izklop.com z izrazito nizko.

Slika 10: Primerjava dimenzij komunikacijske kvalitete (8 forumov z vsaj 10 enotami z največjim številom uporabnikov)

⁵ Kodirano v januarju 2011.

7 NAMENI RABE SPLETNIH FORUMOV

Za internetne tehnologije je v splošnem značilno, da imajo visoko interpretativno fleksibilnost, kar pomeni, da se jih lahko uporablja v različne namene, tudi tiste, ki jih kreirajo sami uporabniki, neodvisno od ustvarjalcev ali upravljavcev teh tehnologij (Petrič 2006). Raziskave kažejo, da se lahko spletne skupnosti v splošnem (npr. Ellison in dr. 2007) uporabljajo v številne različne namene in lahko zadovoljujejo širok spekter individualnih in skupinskih potreb. Raziskave uporabljajo različne tipologije namenov in motivov rabe, večini pa je skupno, da se naslanjajo na bogato tradicijo pristopa t. i. uporab in zadovoljitev (angl. uses and gratifications) (Katz in dr. 1973). Pri tem pristopu vnaprej predvidimo nabor namenov, ki jih lahko izbrana tehnologija zadovoljuje, nato pa izmerimo, v kolikšni meri posamezniki dejansko uporabljajo izbrane tehnologije v te namene.

V naši raziskavi smo se osredotočili na vprašanje, v kolikšni meri se forumi uporabljajo za izmenjavo informacij, socialno oporo, primerjavo z drugimi in deljenje izkušenj. Ti nameni so bili izbrani, saj so vezani na koncept individualnega in kolektivnega opolnomočenja, zaradi katerega je bila raziskava v prvi vrsti tudi izvedena.

Tabela 12: Opisne statistike indikatorjev in sestavljenih spremenljivk za izmenjavo informacij, socialno oporo, primerjavo z drugimi in deljenje izkušenj.

	N	Min	Max	\bar{X}	SD
IZMENJAVA INFORMACIJ: Kako pogosto se zgodi, da so informacije, ki se izmenjujejo na spletnem forumu:					
IEII1: razumljive	1579	1	5	4,37	0,67
IEII2: koristne	1588	1	5	4,10	0,81
IEII3: uporabne za moje trenutne potrebe	1585	1	5	3,85	0,94
IEII4: neverodostojne (R)	1578	1	5	3,34	0,89
IEII5: imajo dodano vrednost v primerjavi z informacijami, ki jih dobim iz drugih virov	1578	1	5	3,54	0,93
IEII6: nezanesljive (R)	1583	1	5	3,57	0,93
Izmenjava informacij	1555	1,33	5,00	3,79	0,61
Cronbachov alfa = 0,797					
IZMENJAVA SOCIALNE OPORE: Kako pogosto se vam v spletnem forumu zgodi:					
IESO1: da vam nekdo nudi uporaben nasvet?	1568	1	5	3,84	0,98
IESO2: da vas nekdo potolaži?	1569	1	5	2,61	1,34
IESO3: da vas nekdo pohvali?	1569	1	5	2,92	1,17
IESO4: da nekdo na forumu izrazi zanimanje za vas?	1569	1	5	2,51	1,08
IESO5: da se vam nekdo na forumu izpove?	1568	1	5	2,20	1,18
IESO6: da vas nekdo prosi za pomoč ali nasvet?	1569	1	5	3,32	1,10
Izmenjava socialne opore:	1554	1,00	5,00	2,90	0,81
Cronbachov alfa = 0,799					

PRIMERJAVA Z DRUGIMI: Kako pogosto se vam v forumu zgodi, da:					
IEPD1: najdete somišljenike?	1586	1	5	3,73	0,87
IEPD2: pridete do spoznanja, da v forumu niste edini, ki tako razmišlja kot vi?	1580	1	5	3,85	0,84
IEPD3: vam drugi služijo kot zgled?	1576	1	5	2,81	1,07
Primerjava z drugimi:	1564	1,00	5,00	3,48	0,74
Cronbach's Alpha = 0,732					
DELJENJE IZKUSTEV: Kako pogosto se vam v spletnem forumu zgodi, da:					
IEDI1: Lahko delite svoje izkušnje iz vsakdanjega življenja z drugimi?	1587	1	5	3,37	1,17
IEDI2: lahko delite svoje delovne izkušnje z drugimi?	1586	1	5	2,88	1,17
IEDI3: lahko drugim poveste, kaj se vam je zgodilo tekom dneva?	1589	1	5	2,70	1,33
Deljenje izkustev:	1584	1,00	5,00	2,98	0,95
Cronbachov alfa = 0,672					

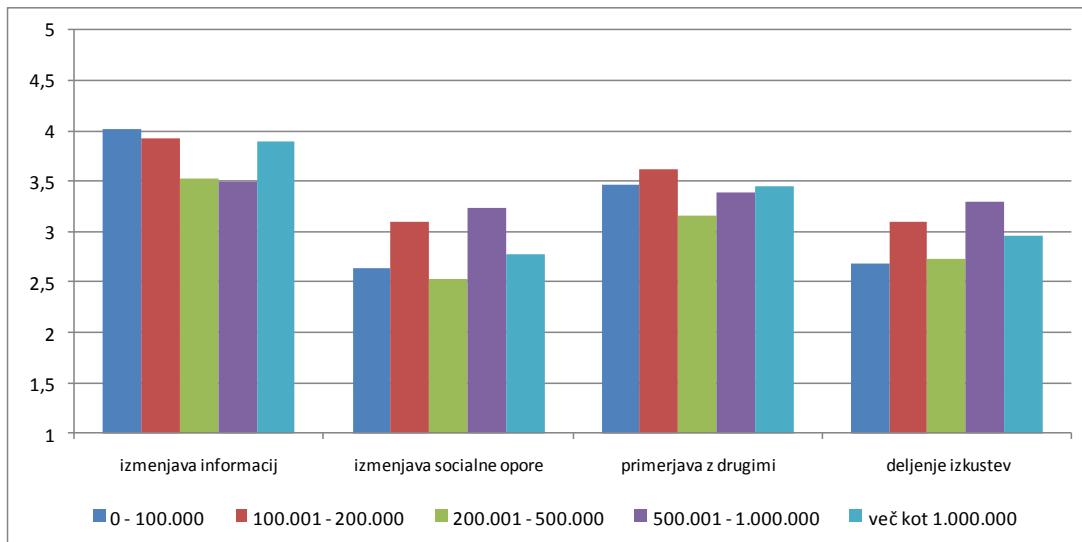
Anketiranci so na vprašanja o namenu uporabe spletnih forumov odgovarjali z ocenami 1- nikoli, 2-redko, 3-občasno, 4-dokaj pogosto in 5-zelo pogosto. Indikatorje lahko tretiramo kot dobro ordinalno spremenljivko in na njej računamo statistike, ki so značilne za intervalne spremenljivke.

Tabela 13: Povprečja zaznave dimenzij komunikacijske kvalitete in skupne komunikacijske kvalitete glede na število sporočil v forumu, število forumskih tem ter število članov foruma.

	izmenjava informacij		izmenjava socialne opore		primerjava z drugimi		deljenje izkustev	
	N	\bar{X}	N	\bar{X}	N	\bar{X}	N	\bar{X}
število sporočil								
0 - 100.000	100	4,01	98	2,64	99	3,47	100	2,69
100.001 - 200.000	572	3,92	574	3,10	583	3,61	583	3,10
200.001 - 500.000	194	3,52	193	2,53	193	3,16	197	2,73
500.001 - 1.000.000	164	3,50	169	3,24	168	3,38	169	3,29
več kot 1.000.000	346	3,89	354	2,77	347	3,45	358	2,96
število tem								
0 - 5.000	88	4,00	84	2,87	88	3,65	88	3,07
5.001 - 10.000	303	3,80	303	2,66	307	3,37	307	2,66
10.001 - 15.000	133	3,74	132	2,63	127	3,22	132	2,86
15.001 - 20.000	105	4,07	114	3,05	115	3,59	116	3,15
20.001 - 30.000	107	3,41	109	3,11	110	3,60	110	3,53
30.001 - 100.000	53	3,53	53	2,59	52	3,7	53	3,03
več kot 100.000	561	3,84	566	3,11	564	3,48	573	3,12
število članov foruma								
0 - 3.000	62	3,91	60	2,66	62	3,49	63	2,77
3.001 - 5.000	47	3,97	46	3,10	44	3,81	46	3,13
5.001 - 10.000	99	3,94	97	2,85	100	3,61	99	3,04
10.001 - 20.000	186	4,08	191	3,04	187	3,66	192	3,08
20.001 - 50.000	372	3,50	379	2,76	385	3,23	385	2,91
50.001 - 100.000	234	3,59	222	2,51	226	3,28	234	2,73
več kot 100.000	500	3,88	506	3,13	511	3,58	511	3,11

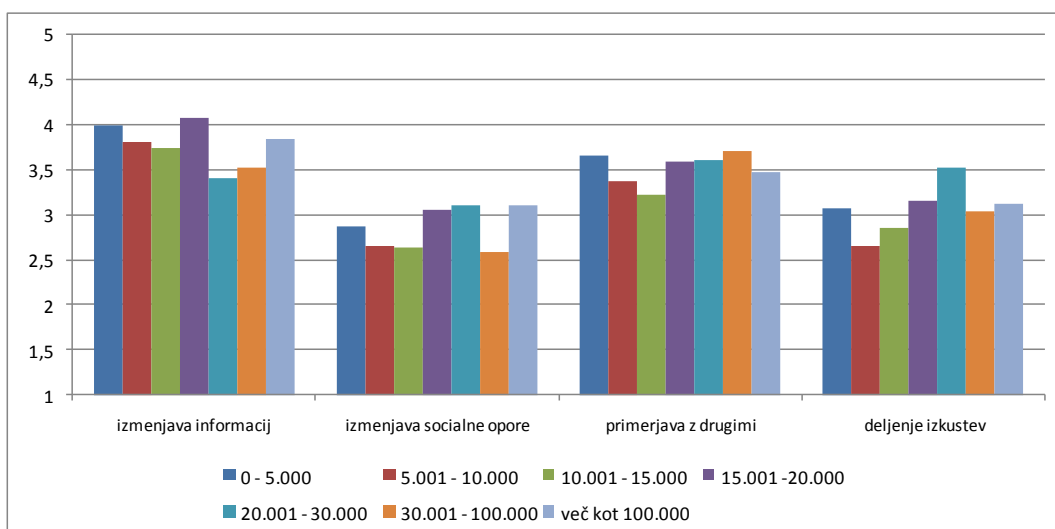
Kakovost izmenjanih informacij je glede na mnenja anketirancev višja na manjših forumih (z do 200.000 sporočili) in na največjih forumih (z več kot 1.000.000 sporočili), na srednje velikih forumih pa nekoliko upade. Anketiranci najvišjo socialno oporo ter najvišje deljenje izkustev zaznavajo na forumih z med 100.000 do 200.000 in 500.000 - 1.000.000 sporočili. Povprečje primerjave z drugimi je višje na manjših forumih.

Slika 11: Nameni rabe spletnih forumov glede na število sporočil.

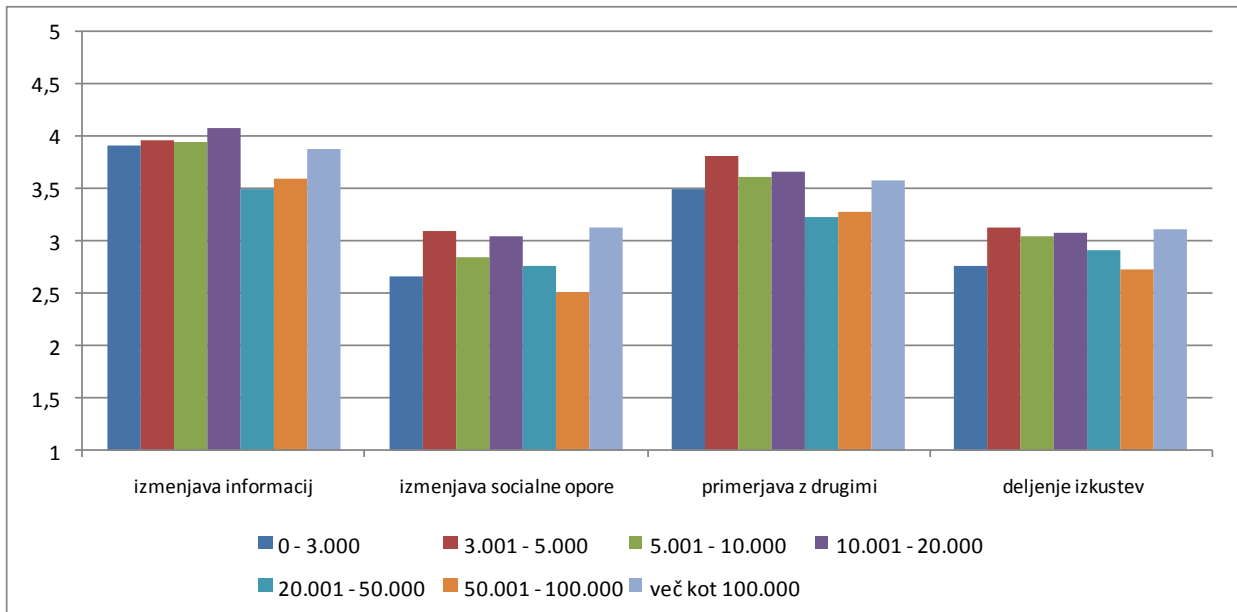
Kakovost izmenjave informacij z višanjem števila tem nekoliko upada, nato pa na forumih z med 15.000 - 20.000 temami naraste in na srednje velikih forumih spet strmo upade. Izmenjava informacij na največjih forumih je spet visoka. Izmenjava socialne opore je visoka na srednje velikih forumih (med 15.000 - 30.000) tem in zelo velika na forumih z več kot 100.000 tem. Pri primerjavi z drugimi se večji upad kaže predvsem na forumih z med 10.000 - 15.000 temami. Deljenje izkustev je višje na forumih z višjim številom tem.

Slika 12: Nameni rabe spletnih forumov glede na število tem v forumu.

Glede na število članov ugotovimo, da je kvaliteta izmenjanih informacij višja na forumih z manjšim številom članom (do 20.000), podobno velja tudi za primerjavo z drugimi. Izmenjava socialne opore ter deljenje izkustev pa najbolj narastejo na forumih z med 3.000 do 5.000 člani ter z več kot 100.000 člani.

Slika 13: Nameni rabe spletnih forumov glede na število članov.

7.1 KAKOVOST IZMENJANIH INFORMACIJ

Anketiranci so pri kakovosti izmenjanih informacij najbolj ocenili trditvi, da so informacije s spletnih forumov **razumljive** (4,37) in **koristne** (4,10). Sestavljena spremenljivka zajema vrednosti med 1,33 in 5, s povprečjem 3,79 in je porazdeljena normalno.

Pri ocenah izmenjave informacij anketirancev ugotavljamo, da **moški** (3,84) zaznavajo višjo kvaliteto informacij od žensk (3,77).

Podatki kažejo, da zaznava kakovosti informacij z višanjem stopnje izobrazbe raste, pri specialistični povisokošolski izobrazbi pa nekoliko upade. Najvišjo zaznavo imajo anketiranci z **višjo ali visoko strokovno izobrazbo** (3,96), sledijo jim tisti z **visoko univerzitetno izobrazbo** (3,81). Anketiranci z največ osnovnošolsko izobrazbo pa zaznavajo najnižjo kvaliteto informacij (3,34).

Pri zaposlitvenem statusu z najvišjo zaznavo izstopajo **brezposelni** (4,07) ter tudi anketiranci, ki so pod zaposlitveni status navedli "drugo" (3,98). Zaznava je najnižja med šolajočimi (3,62).

Zaznava kvalitete izmenjanih informacij upada s starostjo. **Najstniki** (do 19 let) zaznavajo najvišjo kvaliteto informacij (3,98), sledijo jim anketiranci v starosti 20 - 27 let (3,86). Zaznava

Pri pojasnjevanju zaznave kvalitete informacij sta najpomembnejša faktorja zaposlitveni status in dosežena stopnja izobrazbe.

Najvišjo kvaliteto informacij zaznavajo brezposelni ter bolj izobraženi anketiranci.

je najnižja med starejšimi od 45 let (3,63).

Pri spremenljivkah, vključenih v MCA model, sta pri pojasnjevanju zaznave kvalitete

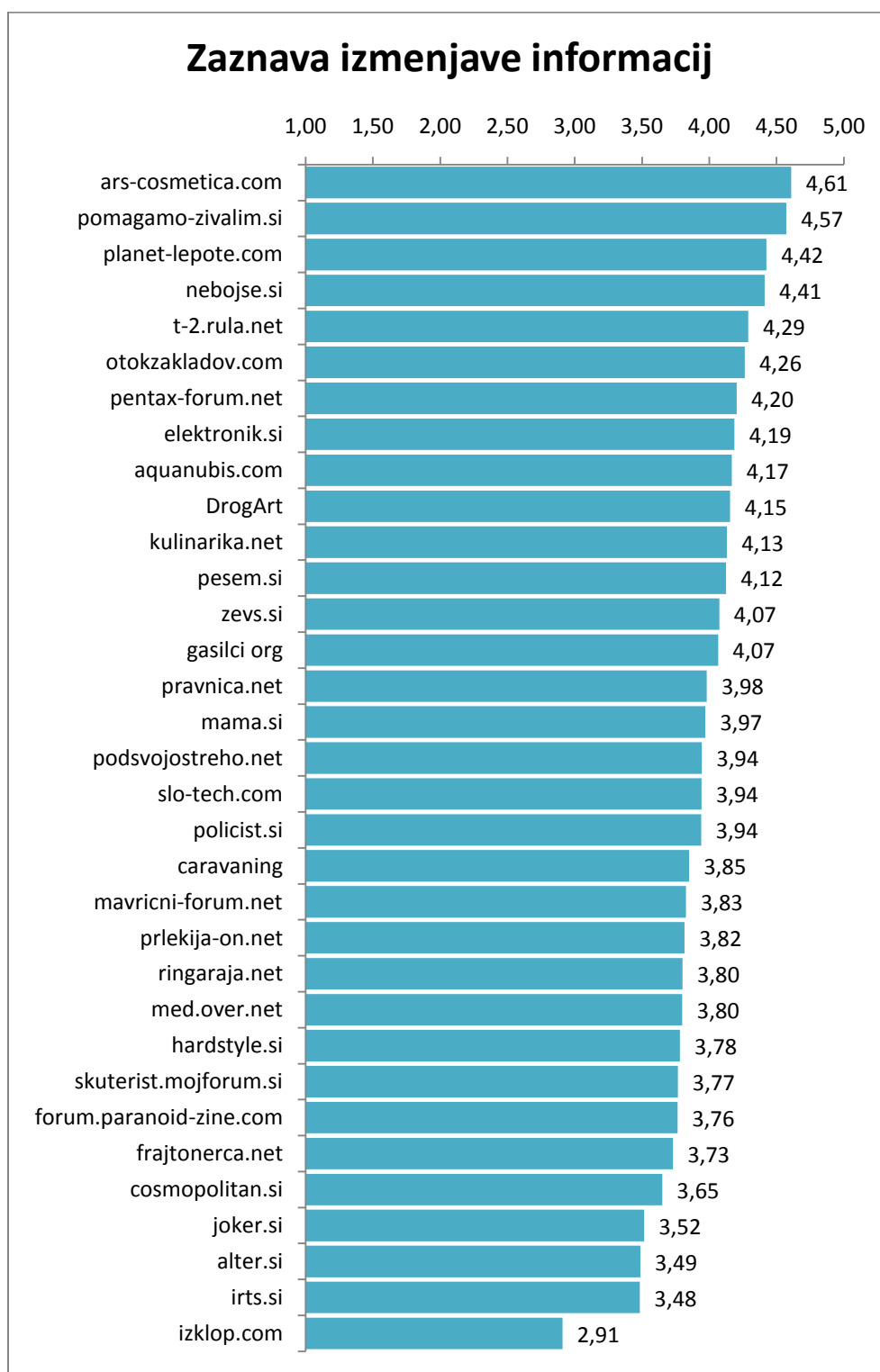
informacij najpomembnejša zaposlitveni status ($\beta = ,221$; $p = ,00$) in dosežena stopnja izobrazbe ($\beta = ,158$; $p = ,00$). Povzamemo lahko, da najvišjo kvaliteto informacij zaznavajo **brezposelni** ter **bolj izobraženi** anketiranci.

Tabela 14: Izračun povprečij kakovosti izmenjanih informacij glede na demografske spremenljivke.

	BETA	p		N	Nepopravljena povprečja	Popravljen povprečja
Spol:	,058	,044	moški	695	3,79	3,84
			ženska	772	3,80	3,77
Najvišja dosežena stopnja izobrazbe	,158	,000	največ osnovna izobrazba	34	3,37	3,34
			nižja/srednja poklicna ali strokovna izobrazba	301	3,77	3,78
			srednja splošna izobrazba	464	3,74	3,77
			višja ali visoka strokovna izobrazba	217	3,96	3,96
			visoka univerzitetna izobrazba	365	3,85	3,81
			specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	85	3,75	3,71
Zaposlitveni status	,221	,000	zaposleni	834	3,84	3,86
			šolajoči	484	3,66	3,62
			brezposelni	78	4,08	4,07
			drugo	70	3,96	3,98
Zakonski status	,044	,424	poročen/a	385	3,84	3,81
			živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)	399	3,83	3,78
			imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj	185	3,82	3,86
			samski/a, nikoli poročen/a, ločen/a ali ovdovel/a	497	3,73	3,78
Velikost naselja	,031	,863	hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci	231	3,82	3,81
			vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	339	3,79	3,80
			kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	246	3,75	3,76
			kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	219	3,83	3,80
			kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	432	3,81	3,82
Starost	,121	,044	10 - 19 let	44	3,50	3,98
			20 - 27 let	559	3,76	3,86
			28 - 35 let	519	3,87	3,79
			36 - 45 let	238	3,81	3,72
			več kot 45 let	106	3,76	3,63

O najvišji zaznani kvaliteti informacij poročajo na forumih **ars-cosmetica** (4,61), **pomagamozivalim.si** (4,57), **planet-lepote.com** (4,43) in **nebojse.si** (4,41). Kvaliteta je izstopajoče najnižja na forumu **izklop.com** (2,91), sledijo **irts.si** (3,48) in **alter.si** (3,49).

Slika 14: Forumi glede na zaznano kvaliteto izmenjanih informacij.

7.2 IZMENJAVA SOCIALNE OPORE

Najpogosteje se anketirancem zgodi, da jim v spletnem forumu nekdo **nudi uporaben nasvet** (3,84) ali jih **prosi za pomoč ali nasvet** (3,32). Povprečne vrednosti ostalih indikatorjev so nižje od 3,0, kar kaže na razmeroma redko izmenjavo socialne opore.

Ugotovimo lahko, da se največje razlike pri izmenjavi socialne opore, lahko rečemo pričakovano, pojavijo pri spolu. **Ženske** (3,24) bolj zaznavajo socialno oporo kot moški (2,54).

Zaznava socialne opore je najvišja pri anketirancih s strokovno izobrazbo, in sicer z **nižjo/srednjo poklicno ali strokovno izobrazbo** (3,05) in **višjo ali visoko strokovno izobrazbo** (3,01). Anketiranci z največ osnovno izobrazbo imajo najnižjo zaznavo socialne opore (2,71), sledijo pa jim tisti s srednjo splošno izobrazbo (2,77).

Z 10% tveganjem lahko trdimo tudi, da imajo **brezposelni** (3,00), **zaposleni** (2,96) in tudi anketiranci s statusom **drugo** (2,94) višjo zaznavo izmenjave socialne opore kot šolajoči (2,79).

Za pojasnjevanje socialne opore je najpomembnejši spol; ženske jo namreč zaznavajo višje od moških.

Pri spremenljivkah, vključenih v MCA model, pri pojasnjevanju izmenjave socialne opore izstopa spol (beta = ,427;

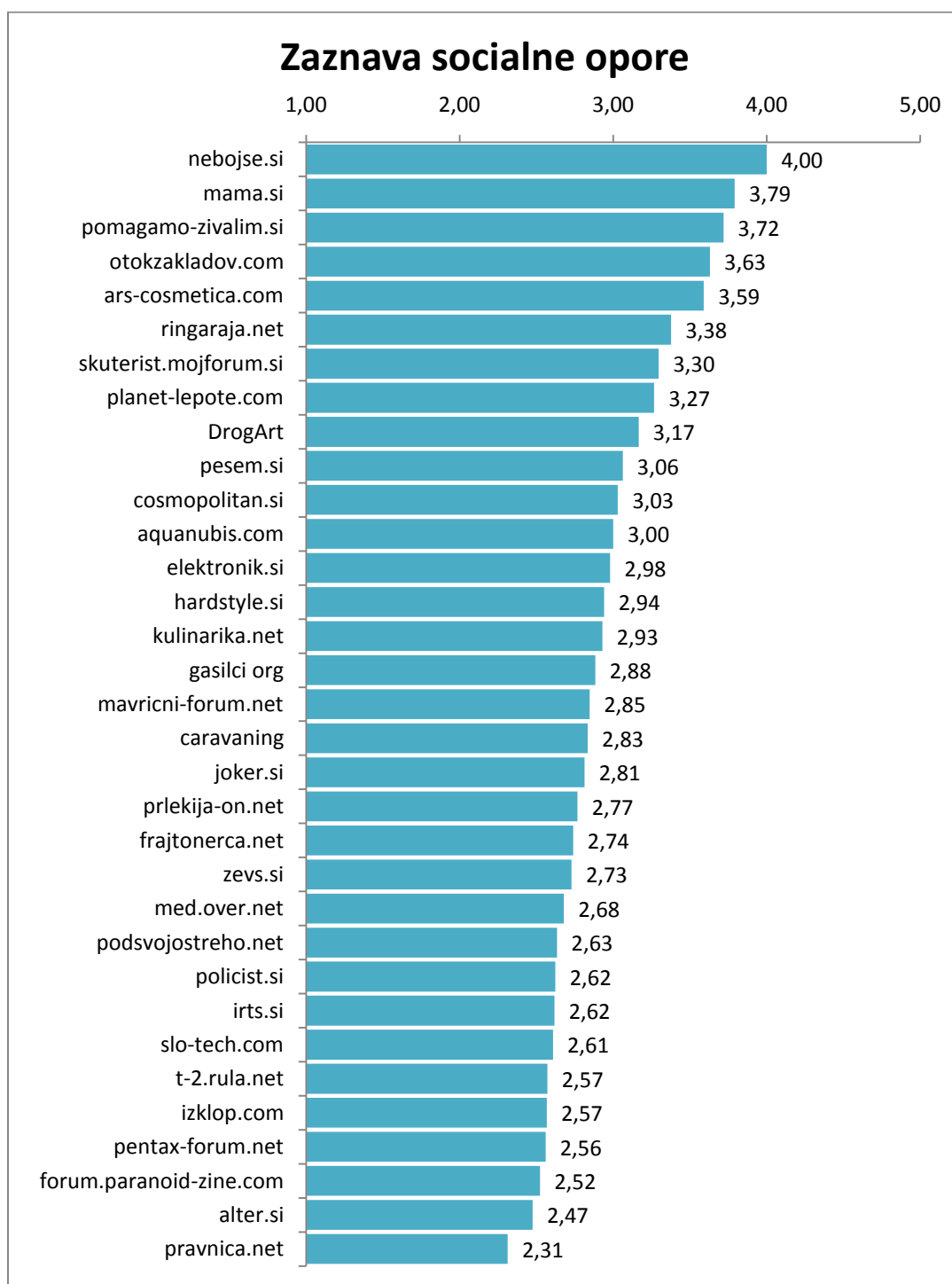
$p = ,00$), **ženske** socialno oporo zaznavajo višje od moških.

Tabela 15: Izračun povprečij kakovosti izmenjanih informacij glede na demografske spremenljivke.

	BETA	p		N	Nepopravljena povprečja	Popravljen povprečja
Spol:	,427	,000	moški	702	2,54	2,54
			ženska	776	3,24	3,24
Najvišja dosežena stopnja izobrazbe	,139	,000	največ osnovna izobrazba	33	2,70	2,71
			nižja/srednja poklicna ali strokovna izobrazba	303	3,00	3,05
			srednja splošna izobrazba	467	2,70	2,77
			višja ali visoka strokovna izobrazba	218	3,15	3,01
			visoka univerzitetna izobrazba	367	2,97	2,90
			specialistična povisokošolska izobrazba, magistriraj, doktorat	90	2,87	2,93
Zaposilne ni status	,097	,080	zaposleni	844	2,95	2,96
			šolajoči	477	2,73	2,79
			brezposelni	78	3,21	3,00
			drugo	79	3,18	2,94
Zakonski status	,065	,166	poročen/a	386	3,07	2,88
			živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)	408	2,99	2,84
			imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj	186	2,87	2,98
			samski/a, nikoli poročen/a, ločen/a ali ovdovel/a	498	2,72	2,95
Velikost naselja	,059	,207	hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci	227	2,95	2,96
			vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	344	2,94	2,93
			kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	245	2,98	2,93
			kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	227	2,93	2,92
			kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	436	2,80	2,83
Starost	,054	,499	10 - 19 let	42	2,75	3,08
			20 - 27 let	561	2,82	2,91
			28 - 35 let	525	3,02	2,92
			36 - 45 let	238	2,84	2,83
			več kot 45 let	113	2,95	2,92

Najvišjo socialno oporo anketiranci zaznavajo na forumih **nebojse.si** (4,00), **mama.si** (3,79) in **pomagamo-zivalim.si** (3,72). Opora je najnižja na **pravnica.net** (2,31), **alter.si** (2,47) in **forum.paranoid-zine.com** (2,52).

Slika 15: Spletni forumi glede na zaznavo socialne opore (aritmetične sredine).

7.3 PRIMERJAVA Z DRUGIMI

Spremenljivka *primerjava z drugimi* zajema vrednosti med 1 in 5, z visokim povprečjem 3,48 in standardnim odklonom 0,74. Povprečje je rezultat visokih vrednosti trditev *kako pogosto na forumu najdete somišljenike in kako pogosto pridete do spoznanja, da v forumu niste edini, ki tako razmišlja, kot vi*, izjema pa je trditev *kako pogosto vam drugi služijo za zgled*, katere povprečje je nižje (2,8).

Ženske (3,61) se nekoliko pogosteje identificirajo z drugimi člani foruma kot **moški** (3,36).

Anketiranci z **nižjo stopnjo izobrazbe** se pogosteje identificirajo z drugimi člani foruma, najpogosteje tisti z **nižjo ali srednjo poklicno ali strokovno izobrazbo** (3,66) in **osnovnošolsko izobrazbo** (3,60). Najmanj se z drugimi primerjajo tisti s srednjo splošno izobrazbo (3,31) ali specialistično povisokošolsko izobrazbo (3,45).

Anketiranci z zaposlitvenim statusom "**drugo**" se najpogosteje primerjajo z drugimi člani foruma (3,60), najredkeje pa to počnejo šolajoči (3,35).

Glede na zakonski stan se z najpogosteje z drugimi primerjajo tisti **s stalnim partnerjem, s katerim pa ne živijo skupaj** (3,74), najmanj pa anketiranci, ki živijo z izvenzakonskim partnerjem (3,33).

Anketiranci iz **manjših krajev** se na forumih pogosteje primerjajo z drugimi, najpogosteje tisti, iz krajev z med 2.000 do 10.000 prebivalci (3,61) ter iz zaselkov, samotnih kmetij ali manjših vasi z do 500 prebivalci (3,56). Najredkeje se z drugimi primerjajo prebivalci Ljubljane in Maribora.

Pri pojasnjevanju primerjave z drugimi člani foruma sta najpomembnejša zakonski stan in dosežena stopnja izobrazbe.

Z drugimi se bolj identificirajo tisti s stalnim partnerjem, s katerim pa ne živijo skupaj, ter manj izobraženi.

Pri spremenljivkah, vključenih v MCA model, sta pri pojasnjevanju primerjave z drugimi najpomembnejša zakonski stan ($\beta = ,186$; $p = ,00$) in najvišja dosežena stopnja izobrazbe ($\beta =$

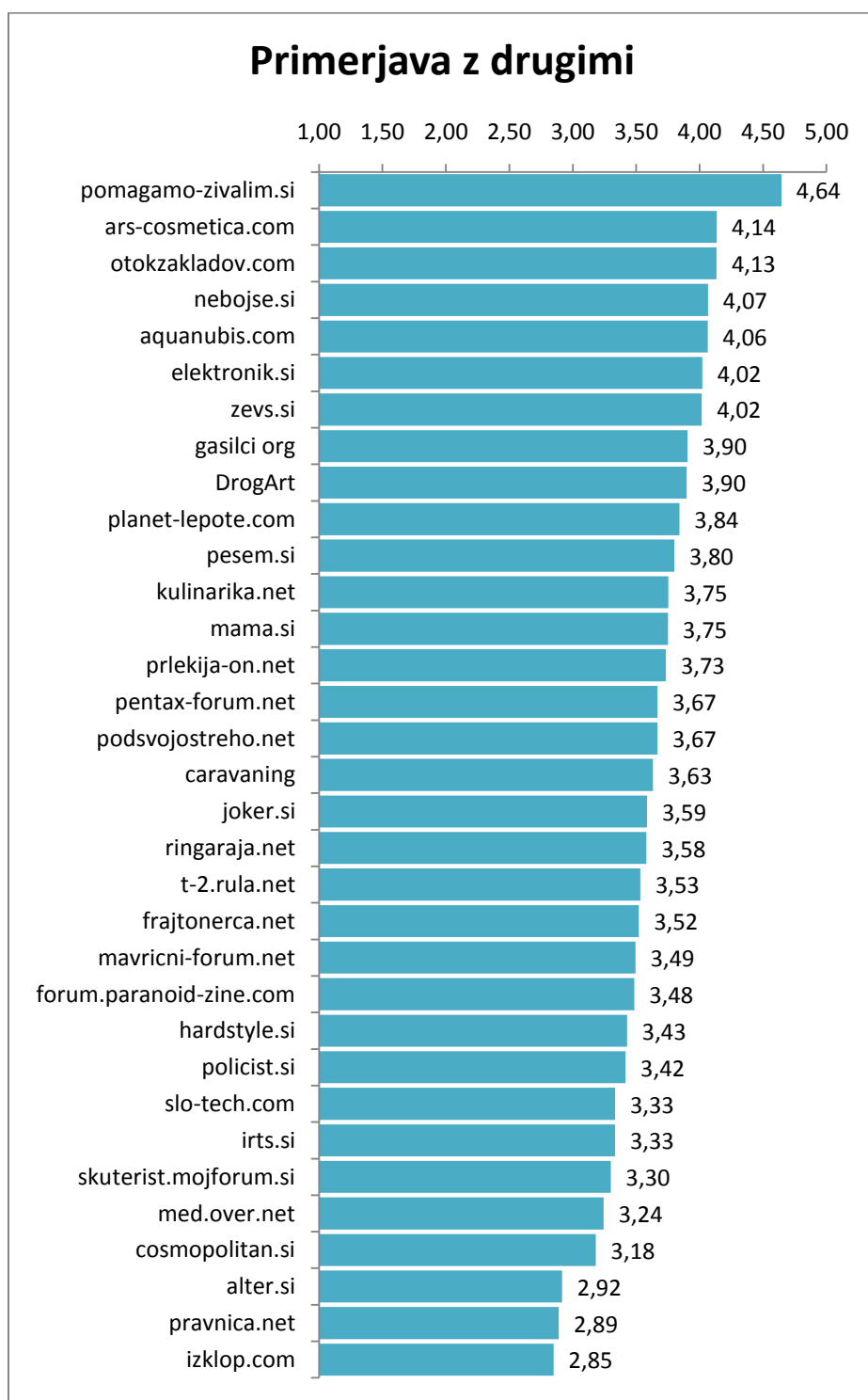
$,184$; $p = ,00$). Povzamemo lahko, da se z drugimi najbolj identificirajo anketiranci, ki **imajo trajnega partnerja, s katerim pa ne živijo skupaj in manj izobraženi.**

Tabela 16: Izračun povprečij skupne komunikacijske kvalitete glede na demografske spremenljivke.

	BETA	p		N	Nepopravljena povprečja	Popravljena povprečja
Spol:	,166	,000	moški	9	3,38	3,36
			ženska	780	3,59	3,61
Najvišja dosežena stopnja izobrazbe	,184	,000	največ osnovna izobrazba	33	3,37	3,60
			nižja/srednja poklicna ali strokovna izobrazba	313	3,67	3,66
			srednja splošna izobrazba	466	3,31	3,31
			višja ali visoka strokovna izobrazba	219	3,59	3,57
			visoka univerzitetna izobrazba	356	3,54	3,54
			specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	91	3,42	3,45
Zaposilivni status	,130	,027	zaposleni	835	3,53	3,56
			šolajoči	482	3,37	3,35
			brezposelni	79	3,60	3,52
			drugo	81	3,65	3,60
Zakonski stan	,186	,000	poročen/a	384	3,59	3,43
			živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)	412	3,42	3,33
			imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj	185	3,62	3,74
			samski/a, nikoli poročen/a, ločen/a ali ovdovel/a	496	3,43	3,58
Velikost naselja	,099	,009	hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci	222	3,53	3,56
			vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	342	3,52	3,47
			kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	242	3,62	3,61
			kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	228	3,50	3,50
			kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	442	3,37	3,40
Starost	,081	,269	10 - 19 let	43	3,28	3,22
			20 - 27 let	565	3,46	3,54
			28 - 35 let	520	3,53	3,47
			36 - 45 let	239	3,49	3,48
			več kot 45 let	110	3,58	3,46

Anketiranci se z drugimi najbolj primerjajo na forumih **pomagamo-zivalim.si** (4,64) , **ars-cosmetica.com** (4,14) in **otokzkladov.com** (4,13). Najmanj se primerjajo na **izklop.com** (2,85), **pravnica.net** (2,89) in **alter.si** (2,92).

Slika 16: Spletni forumi glede na primerjavo z drugimi (aritmetične sredine).

7.4 DELJENJE IZKUSTEV

Tudi sestavljena spremenljivka deljenje izkustev zajema vrednosti med 1 in 5. Spremenljivka se porazdeljuje normalno z aritmetično sredino 3,0 in standardnim odklonom 0,95. Anketiranci so med tremi trditvami najvišje ocenili vprašanje *kako pogosto se vam zgodi, da lahko delite svoje izkušnje iz vsakdanjega življenja z drugimi* (3,37). Ostala dva indikatorja imata povprečji nižji od 3,0.

Spol ima pri deljenju izkustev velik vpliv; **ženske** (3,29) so tiste, ki svoja izkustva pogosteje delijo z drugimi kot moški (2,69).

Glede na izobrazbo je razlika največja med anketiranci z **nižjo/srednjo poklicno ali strokovno izobrazbo** (3,16) in osnovnošolsko izobrazbo (2,41).

Anketiranci z nenavedenim zaposlitveni statusom (3,25) in **brezposelni** (3,20) pogosteje na spletnih forumih delijo svoja izkustva od šolajočih (2,94) in zaposlenih (3,0).

Tisti, s stalnim partnerjem, s katerim ne živijo skupaj (3,36) najpogosteje na forumih delijo svoja izkustva. Tega se najredkeje poslužujejo poročeni (2,78) in tisti, ki živijo z izvenzakonskim partnerjem (2,78).

Anketiranci iz **vasi in manjših krajev** pogosteje na spletnih forumih delijo svoja izkustva, najpogosteje tisti iz **krajev z nad 2.000 do 10.000 prebivalci** (3,11) in **hiš na samem, zaselkov ali manjših vasi** (3,09). V srednje velikih mestih (2,89) in v Ljubljani in Mariboru (2,95) se tega poslužujejo najredkeje.

Pri spremenljivkah, vključenih v MCA model, sta pri pojasnjevanju deljenja izkustev

Pri pojasnjevanju deljenja izkustev sta najpomembnejša spol in zakonski stan.

Deljenje izkustev bolj zaznavajo ženske ter anketiranci s stalnim partnerjem, s katerim pa ne živijo skupaj.

najpomembnejša spol (beta = ,316; p = ,00) in zakonski stan (beta = ,197; p = ,00). Povzamemo lahko, da **ženske** ter tisti, ki **imajo stalnega partnerja, s**

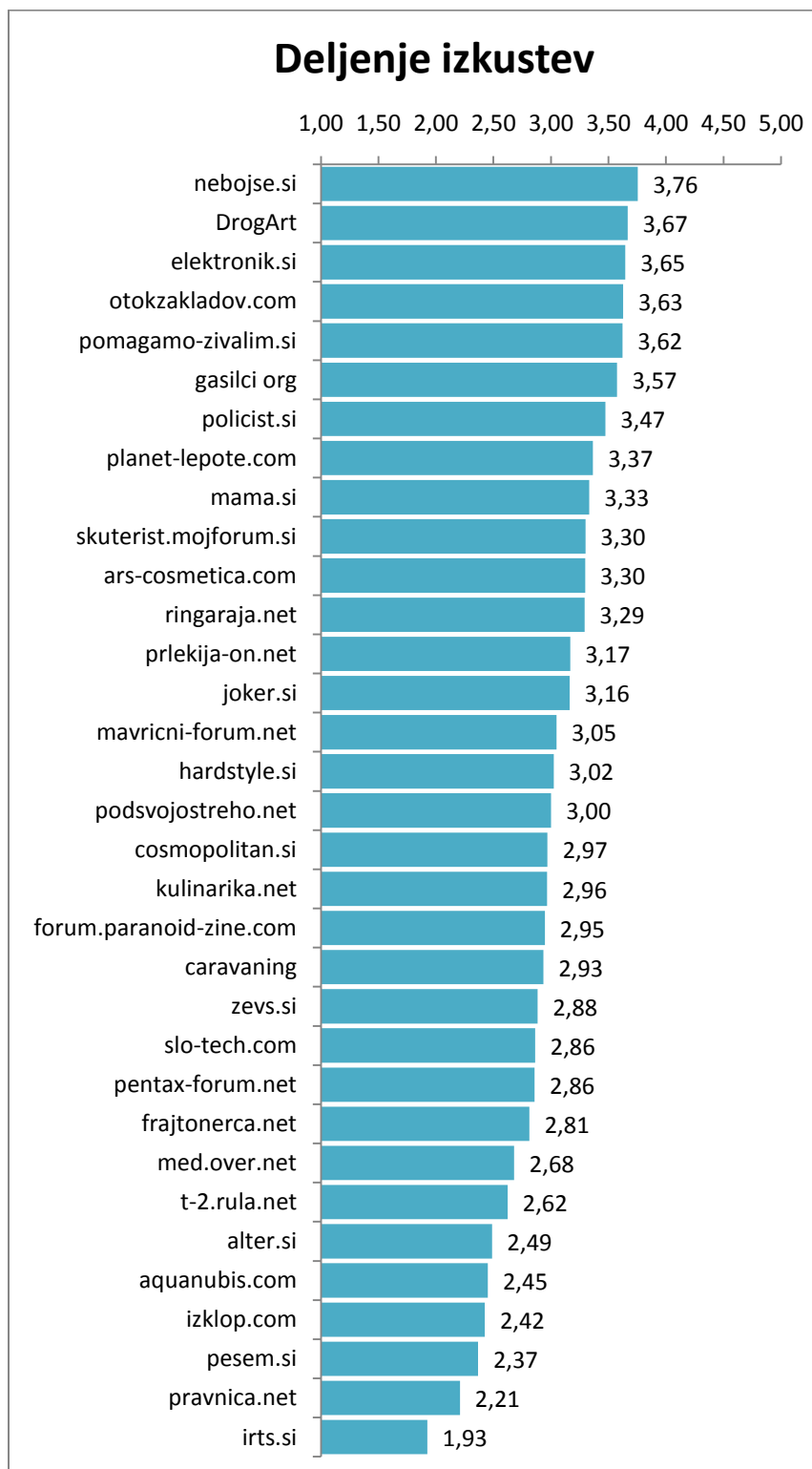
katerim ne živijo skupaj poročajo o višjem deljenju izkustev na spletnih forumih.

Tabela 17: Izračun povprečij skupne komunikacijske kvalitete glede na demografske spremenljivke.

	BETA	p		N	Nepopravljena povprečja	Popravljena povprečja
Spol:	,316	,000	moški	711	2,70	2,69
			ženska	786	3,28	3,29
Najvišja dosežena stopnja izobrazbe	,133	,001	največ osnovna izobrazba	33	2,79	2,41
			nižja/srednja poklicna ali strokovna izobrazba	313	3,10	3,16
			srednja splošna izobrazba	469	2,91	2,92
			višja ali visoka strokovna izobrazba	223	3,11	3,09
			visoka univerzitetna izobrazba	368	3,05	2,99
			specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	91	2,77	2,98
Zaposlitveni status	,084	,017	zaposleni	852	2,96	3,00
			šolajoči	484	2,95	2,94
			brezposelni	80	3,41	3,20
			drugo	81	3,38	3,25
Zakonski status	,197	,000	poročen/a	389	2,94	2,78
			živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)	417	3,07	2,92
			imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj	186	3,27	3,36
			samski/a, nikoli poročen/a, ločen/a ali ovdovel/a	506	2,91	3,12
Velikost naselja	,080	,039	hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci	232	3,08	3,09
			vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	347	3,03	3,02
			kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	248	3,09	3,11
			kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	229	2,91	2,89
			kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	442	2,94	2,95
Starost	,133	,000	10 - 19 let	44	3,06	3,42
			20 - 27 let	567	2,98	2,92
			28 - 35 let	530	3,17	3,13
			36 - 45 let	243	2,75	2,87
			več kot 45 let	114	2,91	3,00

Izkustva anketiranci najpogosteje delijo na forumih **nebojse.si** (3,76), **DrogArt** (3,67), **elektronik.si** (3,65), **otokzkladov.com** (3,63) in **pomagamo-zivalim.si** (3,62). Anketiranci o najnižjem deljenju izkustev poročajo na forumih **irts.si** (1,93), **pravnica.net** (2,21) in **pesem.si** (2,37).

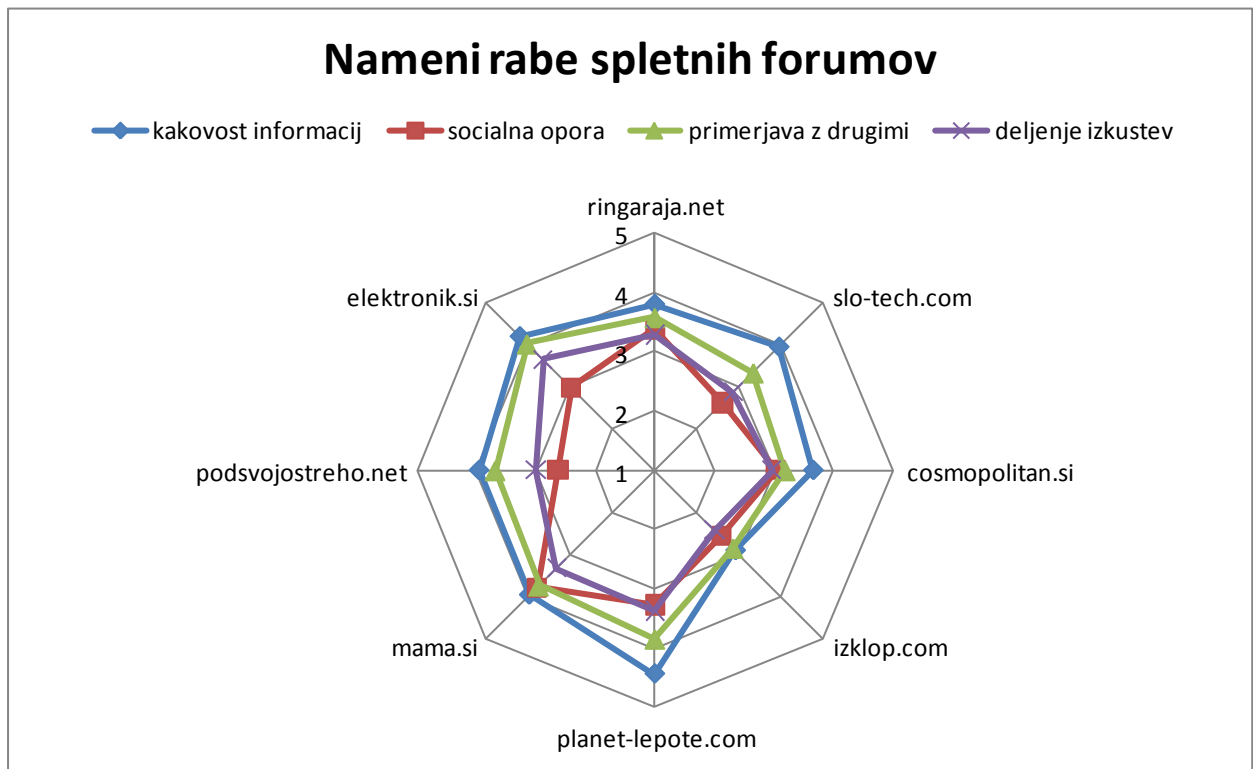
Slika 17: Spletni forumi glede na deljenje izkustev (aritmetična sredina).

7.5 NAMENI RABE SPLETNIH FORUMOV - PRIMERJAVA PO FORUMIH

Spodnja slika prikazuje, da se vključeni forumi⁶ med seboj močno razlikujejo glede na namen njihove uporabe. V splošnem lahko ugotovimo, da med omenjenimi nameni rabe najbolj izstopata iskanje kakovostnih informacij in primerjava z drugimi. Člani forumov elektronik.si, slo-tech.com, planet-lepote.si ter podsvojostreho.net se le-teh bolj udeležujejo predvsem zaradi iskanja kakovostnih informacij ter primerjave z drugimi, manj pa dajejo poudarka na deljenje izkušenj in predvsem socialno oporo. Ta je sicer med najnižje zaznavanimi nameni rabe, vseeno pa lahko opazimo, da povprečje naraste predvsem na forumih mama.si in ringaraja.net.

Slika 18: Nameni rabe spletnih forumov - primerjava forumov.

⁶ Za razlago, zakaj so bili vključeni omenjeni forumi, glej poglavje 6.7.

8 OBČUTEK PRIPADNOSTI SKUPNOSTI

Občutek pripadnosti skupnosti (angl. *Sense of community*) je eno izmed temeljnih sidrišč spletnih skupnosti (Blanchard in Marcus 2004). Gre za posameznikovo izkušnjo osebne

Pri občutku pripadnosti skupnosti govorimo o posameznikovi izkušnji osebne vključitve v sistem, tako da se počuti kot sestavni del tega sistema.

vključitve v sistem, tako da se počuti kot sestavni del tega sistema (Hagerty in dr. 1996). Zaradi

občutka pripadnosti skupini posamezniki skupinskih prostorov ne jemljejo le instrumentalno, pač pa razvijejo čut odgovornosti in zavezanosti do drugih članov in skupine same. Spodbuja tudi lojalnost posameznika do skupnosti, zavezanost in zadovoljstvo (Blanchard in Marcus 2004). Medtem ko se občutek pripadnosti nanaša na posameznega člana skupnosti, pa je na ravni skupnosti vzporeden pojem družbene kohezije, ki se nanaša na zavezanost članov skupnim normam in vrednotam, medsebojno povezanostjo članov, ki izvira iz skupnih interesov, ter identifikacijo članov s skupino (Mitchell v Ferlander in Timms 1999). Nekateri avtorji (Best in Krueger 2006; Scott in Johnson 2005) v obravnavi spletnih skupnostih opozarjajo na neprijetne posledice, ki lahko izvirajo iz premočnega poudarka na občutku pripadnosti in družbeni koheziji. Menijo namreč, da lahko prevelika kohezija v skupini povzroča zaprtost, ki zavira rast premostitvenega socialnega kapitala (Putnam 2000; Best in Krueger 2006) in vodi v nastanek notranje kohezivnih, a navzven izoliranih skupin (Scott in Johnson 2005) ter na takšen način na dolgi rok škoduje dejanskemu razvoju medosebnih odnosov in širših skupnostih struktur, ki zagotavljajo trajnosten razvoj teh spletnih okolij.

Pojem občutka pripadnosti opredeljujejo štiri temeljne razsežnosti (McMillan in Chavis 1986): **a) identifikacija**, ki izvira iz zaznave meja skupnosti, skupnega simbolnega prostora in osebne vlaganja v skupino; **b) vplivnost**, pri kateri gre za posameznikov občutek, ki izvira iz skupnih normativnih struktur in se nanaša na možnost vplivanja na druge ter njegovo pripravljenost, da drugi vplivajo nanj; **c) integracija**, ki je občutek, da posameznika drugi spoštujejo in podpirajo, kakor tudi posameznikovo lastno spoštovanje in nudenje opore drugim; **d) čustvena povezanost**, ki izvira iz skupne zgodovine skupnosti, medosebnih odnosov in zavedanja skupne entitete.

Občutek pripadnosti skupnosti na spletnih forumih smo merili z nekoliko prilagojeno verzijo indeksa občutka pripadnosti, ki sta ga razvila McMillan in Chavis (1986) in je bil uporabljen v številnih študijah spletnih skupnosti (npr. Blanchard 2008). Uporabljenih je bilo 12 indikatorjev, ki so bili merjeni na dihotomni lestvici (1-drži, 0-ne drži), testirani z analizo zanesljivosti (alfa koeficient zanesljivosti meri 0,71) in sešteti v indeks, ki je zajemal vrednosti med 0 in 12, pri čemer vrednost 0 pomeni popolno odsotnost občutka pripadnosti skupnosti, 12 pa pomeni popolno pripadnost. Pri primerjavi forumov smo izračunali povprečja sestavljenih spremenljivk za vsak forum.

Tabela 18: Frekvenčna porazdelitev po posameznih indikatorjih občutka pripadnosti skupnosti.

	Da	%Da
1 - Mislim, da je ta forum pravo mesto zame.	1349	87,3
2 - Člani foruma imamo podobne želje v zvezi s tem, kaj naj bi nam forum ponujal.	1233	79,7
3 - Ko vidim nadimek/ime člana/-ice, takoj vem, za koga gre.	823	53,2
4 - V forumu se počutim domače.	1325	85,9
5 - Ni mi vseeno, kaj si drugi člani foruma mislijo o meni.	866	56,2
6 - Če pride do težav v forumu, se vsi trudimo, da jih odpravimo.	915	59,5
7 - Biti član/ica tega foruma je zame zelo pomembno.	644	41,7
8 - Verjetno bom še dolgo član/ica tega foruma.	1414	91,9
9 - Člani foruma si ne delimo podobnih prepričanj in vrednot. (R)	863	56,0
10 - Zelo malo članov foruma me prepozna po mojem imenu ali nadimku. (R)	634	39,6
11 - Nimam nikakršnega vpliva na dogajanje v tem forumu. (R)	746	48,8
12 - V celoti gledano se člani tega foruma med seboj ne razumejo najbolje. (R)	1173	76,9
OBČUTEK PRIPADNOSTI SKUPNOSTI⁷	Min = 0,00; max = 12,00; AS = 7,769; SO = 2,61904;	

Rezultati, merjeni na vseh forumih, kažejo na razmeroma visok občutek pripadnosti skupnosti; aritmetična sredina izračuna znaša 7,8 in ima standardni odklon 2,6. Vprašani se najpogosteje strinjajo s trditvami »Verjetno bom še dolgo član/ica tega foruma.« (92% vprašanih), »Mislim, da je ta forum pravo mesto zame« (87% vprašanih) in »V forumu se počutim domače.« (86% vprašanih). Najmanj se strinjajo s trditvijo »Biti član/ica tega foruma je zame zelo pomembno« in s tem, da jih člani foruma prepoznajo po imenu ali nadimku (40%).

Tabela 19: Pripadnost skupnosti glede na število sporočil, tem in članov foruma.

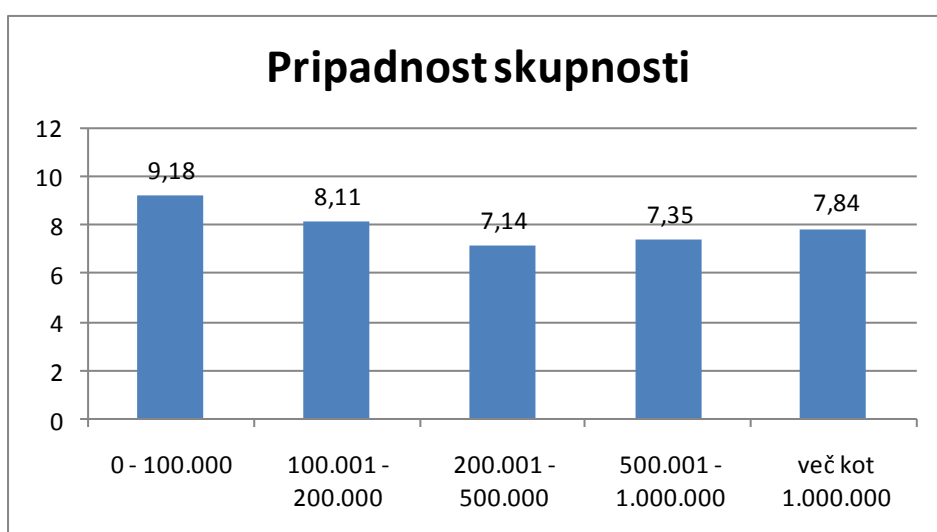
	pripadnost skupnosti	
	N	\bar{X}
število sporočil		
0 - 100.000	98	9,18
100.001 - 200.000	539	8,11
200.001 - 500.000	184	7,14
500.001 - 1.000.000	157	7,35
več kot 1.000.000	338	7,84
število tem		
0 - 5.000	83	9,03
5.001 - 10.000	278	8,31
10.001 - 15.000	129	7,60
15.001 - 20.000	108	8,83
20.001 - 30.000	100	7,20
30.001 - 100.000	52	6,62
več kot 100.000	539	7,60

⁷ Za izračun sestavljene spremenljivke so bili indikatorji 9-12 rekodirani.

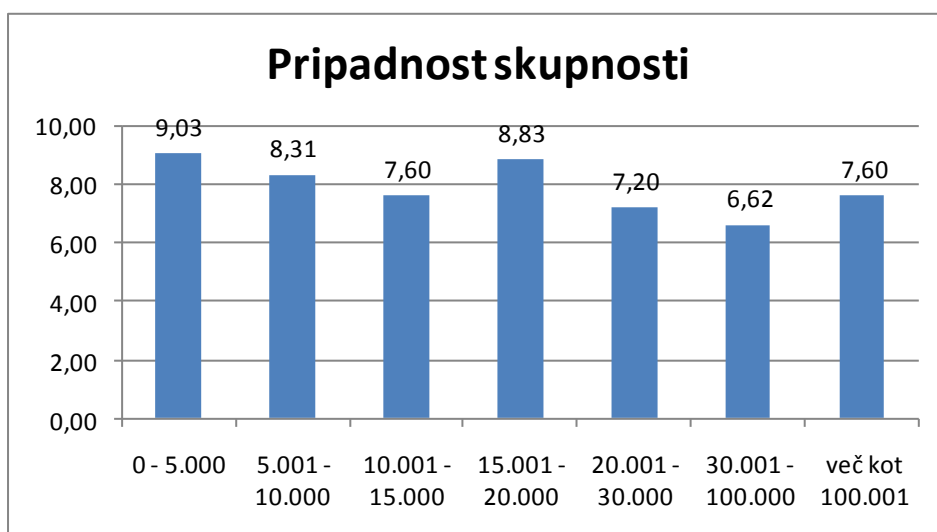
Število članov foruma		
0 - 3.000	59	8,87
3.001 - 5.000	43	9,15
5.001 - 10.000	85	8,78
10.001 - 20.000	183	8,35
20.001 - 50.000	372	7,03
50.001 - 100.000	202	6,96
več kot 100.000	473	7,89

Opazimo lahko, da je **višja pripadnost skupnosti značilna za manjše forume**. Gre za forume z do 100.000 sporočili (9,18), z 0 do 5.000 temami (9,03) ter forume z 3.000 do 5.000 člani (9,15).

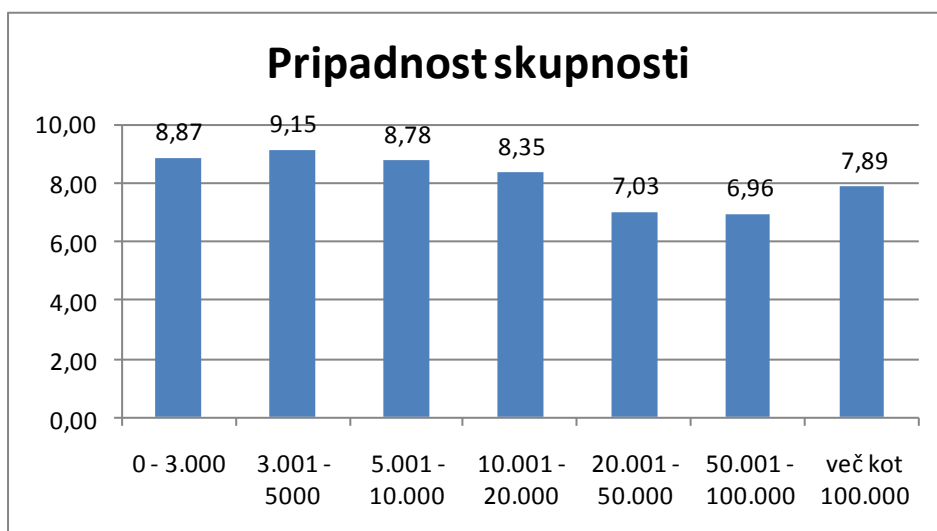
Slika 19: Pripadnost skupini glede na število forumskih sporočil.

Slika 20: Pripadnost skupini glede na število tem v forumu.

Slika 21: Pripadnost skupini glede na število članov v forumu.

8.1 OBČUTEK PRIPADNOSTI SKUPNOSTI IN DEMOGRAFSKE SPREMENLJIVKE

Ugotavljamo, da **brezposelni** (8,20) izražajo najvišji občutek pripadnosti skupini na spletnih forumih. Brezposelnim sledijo zaposleni (8,05), občutek pripadnosti pa je najnižji med anketiranci, ki so pod zaposlitveni status navedli drugo (7,07).

Samski pogosteje od vezanih občutijo pripadnost skupini na spletnih forumih (8,19). Pripadnost skupini je najnižja pri anketirancih, ki živijo z izvenzakonskim partnerjem (7,56).

Razlike so statistično značilne (pri 10% stopnji značilnosti) tudi glede na doseženo izobrazbo, velikost naselja in starost anketirancev. Ugotovimo lahko, da je pripadnost skupini najmanjša pri anketirancih z največ osnovnošolsko izobrazbo (7,51), nato strmo naraste pri tistih z **nižjo/srednjo poklicno ali strokovno izobrazbo** (8,13), kasneje pa glede na višanje izobrazbe ponovno upada. Zelo visoka pripadnost skupini je tudi pri najbolj izobraženih, ki imajo povisokošolsko izobrazbo (8,08). Z izrazito nizkim občutkom pripadnosti izstopajo prebivalci Ljubljane in Maribora (7,53), medtem ko je pripadnost pri **prebivalcih srednje velikih mest** najvišja (8,19). Najvišjo pripadnost skupini občutijo **najmlajši (do 19 let)** (8,76) in **najstarejši (starejši od 45 let)** (8,03).

Pri pojasnjevanju občutka pripadnosti skupnosti ima najpomembnejšo vlogo zaposlitveni status - brezposelni najpogosteje občutijo pripadnost skupnosti.

Pri spremenljivkah, vključenih v MCA model, nobena od neodvisnih spremenljivk izrazito ne izstopa. Pri pojasnjevanju

občutka pripadnosti skupnosti ima še najpomembnejšo vlogo zaposlitveni status ($\beta = ,123$; $p = ,002$). **Brezposelni** so tisti, ki najpogosteje občutijo pripadnost skupnosti na spletnih forumih.

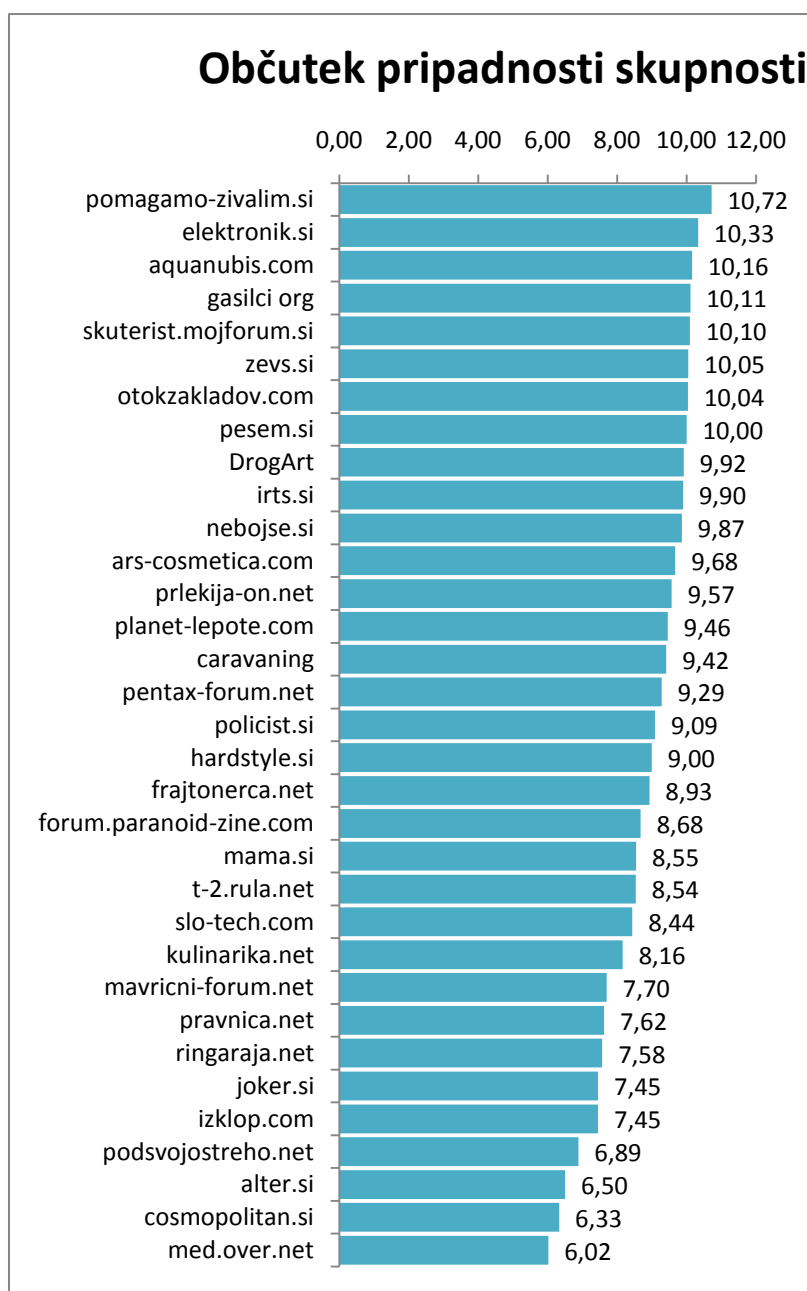
Tabela 20: Izračun povprečij skupne komunikacijske kvalitete glede na demografske spremenljivke.

	BETA	p		N	Nepopravljena povprečja	Popravljen povprečja
Spol:	,043	,143	moški	652	8,09	7,95
			ženska	750	7,61	7,73
Najvišja dosežena stopnja izobrazbe	,096	,058	največ osnovna izobrazba	30	8,34	7,51
			nižja/srednja poklicna ali strokovna izobrazba	302	8,13	8,13
			srednja splošna izobrazba	416	7,84	7,94
			višja ali visoka strokovna izobrazba	215	7,83	7,76
			visoka univerzitetna izobrazba	353	7,48	7,47
			specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	86	8,07	8,08
Zaposlitveni status	,123	,002	zaposleni	812	7,95	8,05
			šolajoči	435	7,71	7,50
			brezposelni	77	8,10	8,20
			drugo	78	7,03	7,07
Zakonski status	,099	,018	poročen/a	375	7,84	7,74
			živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)	389	7,50	7,56
			imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj	180	7,75	7,71
			samski/a, nikoli poročen/a, ločen/a ali ovdovel/a	458	8,14	8,19
Velikost naselja	,084	,057	hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci	221	7,93	7,87
			vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	320	7,97	7,92
			kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	232	7,91	7,87
			kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	220	8,22	8,19
			kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	408	7,42	7,53
Starost	,090	,089	10 - 19 let	37	8,56	8,76
			20 - 27 let	516	7,69	7,76
			28 - 35 let	515	7,88	7,96
			36 - 45 let	221	7,68	7,46
			več kot 45 let	113	8,33	8,03

8.2 OBČUTEK PRIPADNOSTI SKUPNOSTI GLEDE NA RAZLIČNE FORUME

Slika 14 prikazuje povprečja glede na velikost forumov; potrdi se lahko teza, da je na večjih forumih pripadnost skupini nižja. Občutek pripadnosti skupnosti je najvišji na spletnih forumih **pomagamo-zivalim.si** (10,72), **elektronik.si** (10,33) in **aquanubis.com** (10,16). Občutek pripadnosti je najnižji na **med.over.net** (6,02), **cosmopolitan.si** (6,33) in **alter.si** (6,50).

Slika 22: Seznam forumov glede na občutek pripadnosti skupnosti.

9 PREPLETANJE OFFLINE / ONLINE

Raziskovalci že nekaj časa ugotavljajo, da internetni družbeni prostori niso »virtualna« realnost v smislu, da bi šlo za družbena razmerja in odnose, ki so ločeni in nepovezani s siceršnjim, »offline« življenjem. Še več, ugotavljajo, da je za uspešno delovanje spletnih skupnosti določena mera prepletanja internetnega prostora in iz-oči-v-oči situacij potrebna (glej Matzat 2010).

Nivo prepletanja spletnih forumov z vsakdanjim življenjem je sodeč po naših podatkih relativno **visok**; kar slabih 70% ljudi poroča, da med člani foruma vsaj eno osebo pozna tudi osebno. Povprečno število poznanih oseb, ki so jih navajali uporabniki spletnih forumov, je kar 9,99, kar pa je posledica tudi nekaterih izjemno visokih vrednosti. Podatki kažejo, da ima 92,4% oseb do največ 21 poznanstev tudi iz vsakdanjega življenja.

Tabela 21: Ali obstajajo med člani foruma osebe, ki jih poznate tudi osebno (v "offline" življenju)? (frekvenčna porazdelitev)

		Frekvenca	Odstotek	Veljavni odstotek
Veljavne vrednosti	Da	908	56,8	69,4
	Ne	400	25,0	30,6
	Skupaj	1309	81,8	100,0
Manjkajoče vrednosti	Ne vem	291	18,2	
	Ni odgovoril	0	0,0	
	Skupaj	291	18,2	
Skupaj		1600	100,0	

Preplet življenja na mreži in vsakdana smo preverjali tudi skozi različne aktivnosti, ki so organizirane izven spletnega prostora oz. foruma. Anketiranci, ki ne vedo, ali so v okviru foruma organizirane aktivnosti, so bili iz analize izločeni (18,2%). Med ostalimi jih kar 78,8% poroča o obstoju takih aktivnosti na forumu.

Tabela 22: Ali so v okviru imenovanega foruma organizirane aktivnosti (npr. srečanja, sestanki, dogodki ali prireditve) tudi izven spletnega prostora (v »offline« življenju)?

		Frekvenca	Odstotek	Veljavni odstotek
Veljavne vrednosti	Da	997	62,3	78,7
	Ne	270	16,9	21,3
	Skupaj	1267	79,2	100,0
Manjkajoče vrednosti	Ne vem	332	20,8	
	Ni odgovoril	0	,0	
	Skupaj	0	,0	
Skupaj		332	20,8	

Med člani spletnih forumov, ki poročajo o prisotnosti "offline" aktivnosti na njihovem spletnem forumu⁸, je petina (19,5%) takšnih, ki tudi aktivno pomaga pri pripravi ali organizaciji teh aktivnosti.

Tabela 23: Ali aktivno sodelujete pri pripravi aktivnosti, ki nastajajo v okviru imenovanega foruma v »offline« življenju?

		Frekvenca	Odstotek	Veljavni odstotek
Veljavne vrednosti	Da	195	12,2	19,5
	Ne	803	50,2	80,5
	Skupaj	997	62,3	100,0
Manjkajoče vrednosti	Preskok	602	37,7	
	Ni odgovoril	0	0,0	
	Skupaj	602	37,7	
Skupaj		1600	100,0	

Ugotavljamo, da se 10,3% anketirancev udeležuje »offline« forumskih aktivnosti. V zadnjih 12 mesecih se 4,1% respondentov ni udeležil nobene od teh aktivnosti, 7% se jih je udeleževalo redko, 37,5% občasno, 32,6% pogosto, 18,8% pa redno.

Če upoštevamo absolutne deleže vseh anketirancev, lahko ugotovimo, da se je 0,7% vseh anketirancev v zadnjih 12 mesecih redko udeleževalo forumskih aktivnosti, 3,9% se jih je udeleževalo občasno, 3,4% pogosto, 1,9% vprašanih pa se je udeležilo vseh forumskih aktivnosti.

Tabela 24: Kako pogosto ste se sami v povprečju udeležili teh forumskih aktivnosti v zadnjih 12 mesecih?

		Frekvenca	Odstotek	Veljavni odstotek
Veljavne vrednosti	Nikoli	7	0,4	4,1
	Redko	12	0,7	7,0
	Občasno	62	3,9	37,5
	Pogosto	54	3,4	32,6
	Vedno	31	1,9	18,8
	Skupaj	164	10,3	100,0
Manjkajoče vrednosti	Prekinjeno	0	0,0	
	Preskok	1435	89,7	
	Skupaj	1435	89,7	
Skupaj		1600	100,0	

⁸ V tej točki uporabniki, ki so pri vprašanju "Ali aktivno sodelujete pri pripravi aktivnosti, ki nastajajo v okviru imenovanega foruma v »offline« življenju?" odgovorili z "ne" ali z "ne vem", niso zajeti.

10 SODELOVANJE PRI ORGANIZACIJI FORUMA

10.1 PODAJANJE POBUD GLEDE NADALJNJEGA RAZVOJA FORUMA IN Z NJIM POVEZANIH AKTIVNOSTI

Dve tretjini rednih uporabnikov določenega foruma še ni nikoli podalo pobude glede nadaljnega razvoja foruma. Pobudo je že podalo 31,2% anketirancev, med njimi 13% enkrat in 18,2% večkrat.

Tabela 25: Ali ste kdaj podali pobudo glede nadaljnega razvoja foruma in z njim povezanih aktivnosti?

		Frekvenca	Odstotek	Veljavni odstotek
Veljavne vrednosti	Ne, nikoli	1081	67,6	68,8
	Da, enkrat	205	12,8	13,0
	Da, večkrat	285	17,8	18,2
	Skupaj	1571	98,2	100,0
Manjkajoče vrednosti	Prekinjeno	20	1,2	
	Ni odgovoril	10	,6	
	Skupaj	29	1,8	
Skupaj		1600	100,0	

Križna tabela pri podajanju pobud glede na vlogo v forumu nam pove, da je najnižji delež pobudnikov med neregistriranimi uporabniki (76,7% neregistriranih uporabnikov še nikoli ni podalo take pobude), najvišji pa med **moderatorji** (le 8,2% moderatorjev take pobude še ni podalo). Presenetljivo je, da kar 54,8% administratorjev forumov pobude glede razvoja foruma še ni podalo. Med **uporabniki s posebnim statusom**⁹; v večini primerov gre za bolj aktivne člane, prepoznane med uporabniki, ki imajo običajno posebne privilegije, primerljive z vlogo moderatorja, pobude še nikoli ni podalo 40,3% anketirancev.

⁹ Kot posebne statute (odgovor: drugo) so uporabniki navajali med drugim: član društva, urednik, ekipa, globalni moderator, urednik podnapisov, privilegirani registrirani uporabnik, poročevalec iz reportaž, podpredsednik in organizator projektov, svetovalec, uporabnik in urednik z možnostjo moderiranja, uporabnik z bonifitetami, ustanovitelj, včasih registriran in včasih neregistriran uporabnik.

Tabela 26: Podajanje pobud glede nadaljnjega razvoja foruma glede na forumski status anketiranca.

	Ne, nikoli		Da, enkrat		Da, večkrat	
	f	%	f	%	f	%
Neregistriran uporabnik (gost)	25	76,7	7	21,0	1	2,3
Registriran uporabnik	1009	71,6	194	13,8	206	14,6
Moderator	3	8,2	3	8,3	28	83,5
Administrator	16	54,8	0	0	13	45,0
Drugo	26	40,3	0	0	38	59,1

Ugotavljamo, da pobude glede nadaljnjega razvoja foruma pogosteje podajajo **moški** (pobudo je vsaj enkrat že podalo 42,9% moških in le 20,9% žensk).

Podatki glede na izobrazbo kažejo, da so pobudo vsaj enkrat najpogosteje podali anketiranci z **vsaj osnovnošolsko izobrazbo** (70,3%), sledijo jim tisti s **povisokošolsko izobrazbo** (41,6%). Anketiranci z višjo ali visoko strokovno izobrazbo pobude na forumu podajajo najredkeje (18,5% jih je pobudo podalo vsaj enkrat).

Zaposleni najpogosteje poročajo, da so že podali pobudo glede nadaljnjega razvoja spletnega foruma (33,9%), najredkeje pa pobude podajajo anketiranci z drugim zaposlitvenim statusom (9,4%).

Pobude pogosteje podajajo tudi **samski** anketiranci (44,9% takih je pobudo že podalo), **prebivalci manjših naselij** (najpogosteje iz hiš na samem, zaselkov ali manjših vasi) in **najstniki** (62,4% jih je vsaj enkrat podalo pobudo).

Tabela 27: Podajanje pobud glede na demografske podatke.

		Ne, nikoli		Da, enkrat		Da, večkrat	
		f	%	f	%	f	%
SPOL	Moški	423	57,1	127	17,1	191	25,8
	Ženski	648	79,1	77	9,3	95	11,6
IZOBRAZBA	največ osnovnošolska izobrazba	12	29,7	10	25,3	18	45,0
	nižja ali srednja poklicna ali strokovna izobrazba	238	69,5	32	9,3	72	21,1
	srednja splošna izobrazba	337	70,2	66	13,6	78	16,2
	višja ali visoka strokovna izobrazba	189	81,5	18	7,7	25	10,8
	visoka univerzitetna izobrazba	241	64,9	57	15,2	74	19,9
	specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	55	58,4	21	22,4	18	19,2
ZAPOSLITVENI STATUS	zaposleni	577	66,1	121	13,8	175	20,1
	šolajoči	349	68,4	61	12,0	100	19,5
	brezposelni	72	75,0	19	20,0	5	5,1

	drugo	74	90,6	2	2,4	6	7,0
ZAKONSKI STAN	poročen/-a	302	77,1	43	11,0	47	11,9
	živim z izvenzakonskim partnerjem/-ko	325	77,4	43	10,2	52	12,4
	imam trajnega partnerja/-ko, s katerim/-o pa ne živim skupaj	117	63,0	29	15,8	39	21,2
	samski/-a	279	55,1	84	16,7	142	28,2
TIP NASELJA	hiša na samem, zaselek ali manjša vas (oddaljena od pošte, šole, trgovine) z do 500 prebivalci	148	61,2	54	22,1	41	16,8
	vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	251	67,3	58	15,5	64	17,2
	kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	161	64,6	38	15,0	51	20,4
	kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	171	70,9	25	10,3	45	18,8
	kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	340	75,0	30	6,5	84	18,5
STAROST	10 – 19 let	20	37,6	12	23,4	20	39,0
	20 – 27 let	406	69,4	75	12,8	104	17,8
	28 – 35 let	403	74,1	67	12,3	74	13,6
	36 – 45 let	170	65,1	36	13,8	55	21,1
	več kot 45 let	71	61,4	13	11,4	31	27,2

10.2 SODELOVANJE PRI RAZMISLEKU O VIZIJI, CILJIH ALI VSEBINI FORUMA

Tretjina anketirancev je že sodelovala pri razmisleku o vizijah, ciljih ali vsebini foruma (15,1% enkrat in 18,8% večkrat).

Tabela 28: Ali ste kdaj sodelovali pri razmisleku o viziji, ciljih ali vsebini foruma?

		Frekvenca	Odstotek	Veljavni odstotek
Veljavne vrednosti	Ne, nikoli	1038	64,9	66,1
	Da, enkrat	237	14,8	15,1
	Da, večkrat	295	18,4	18,8
	Skupaj	1570	98,1	100,0
Manjkajoče vrednosti	Prekinjeno	20	1,2	
	Ni odgovoril	11	0,7	
	Skupaj	30	1,9	
Skupaj		1600	100,0	

Odstotek je ponovno najnižji med neregistriranimi uporabniki (kar 91,6% še ni sodelovalo), najvišji pa med **administratorji** (100%) in **moderatorji** (96%).

Tabela 29: Podajanje pobud glede nadaljnega razvoja foruma glede na forumski status anketiranca.

	Ne, nikoli		Da, enkrat		Da, večkrat	
	f	%	f	%	f	%
Neregistriran uporabnik (gost)	30	91,6	2	6,1	1	2,3
Registriran uporabnik	979	69,5	214	15,2	216	15,4
Moderator	1	4,1	4	11,1	28	84,9
Administrator	0	0	1	3,8	28	96,1
Drugo	26	41,3	16	25,4	21	33,3

Pri razmisleku o vizijah, ciljih ali vsebini foruma pogosteje sodelujejo **moški**. Pri moških je pri razmisleku že sodelovala slaba polovica anketirancev (48,8%), med ženskami pa le dobra petina (20,8%).

Glede na izobrazbo najpogosteje sodelujejo **najmanj in najbolj izobraženi**. Pri anketirancih z **največ osnovnošolsko izobrazbo** jih je tako že sodelovalo 69%, pri tistih s **povisokošolsko izobrazbo** pa dobra polovica (50,4%).

Glede na zaposlitveni status so **šolajoči** tisti, ki pri razmisleku najpogosteje sodelujejo (43,7%), sledijo jim zaposleni (33,7%).

Glede na zakonski stan izstopajo **samski** (47,4% že sodelovalo), najmanj pa sodelujejo anketiranci, ki so poročeni (29,3% že sodelovalo) ali pa živijo z izvenzakonskim partnerjem (24,6%).

Pri razmisleku o vsebini, viziji in ciljih foruma najmanj sodelujejo prebivalci hiš na samem, zaselkov ali manjših vasi (28,5% že sodelovalo), najpogosteje pa prebivalci **vasi in krajev z do 2.000 prebivalci** (40,7%).

Glede na starost z visokim sodelovanjem izrazito izstopajo **najstniki**, med katerimi jih je že kar 74,8% sodelovalo pri razmisleku o viziji, ciljih in vsebini foruma.

Tabela 30: Sodelovanje pri razmisleku o vizijah, ciljih ali vsebini foruma glede na demografske podatke.

		Ne, nikoli		Da, enkrat		Da, večkrat	
		f	%	f	%	f	%
SPOL	Moški	379	51,2	173	23,4	188	25,4
	Ženski	647	79,2	63	7,7	107	13,1
IZOBRAZBA	največ osnovnošolska izobrazba	13	31,0	7	16,9	21	52,1
	nižja ali srednja poklicna ali strokovna izobrazba	216	63,2	33	9,6	93	27,2
	srednja splošna izobrazba	291	60,6	125	26,1	64	13,3
	višja ali visoka strokovna izobrazba	180	77,5	25	10,7	27	11,8
	visoka univerzitetna izobrazba	281	76,0	35	9,4	54	14,6
	specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	47	49,6	12	13,0	35	37,4
ZAPOSILIVENI STATUS	zaposleni	577	66,2	126	14,4	168	19,3
	šolajoči	287	56,3	105	20,7	117	23,0
	brezposelni	89	93,1	2	2,3	4	4,6
	drugo	75	90,3	3	3,8	5	5,9
ZAKONSKI STAN	poročen/-a	276	70,7	47	12,1	67	17,2
	živim z izvenzakonskim partnerjem/-ko	316	75,4	27	6,4	76	18,2
	imam trajnega partnerja/-ko, s katerim/-o pa ne živim skupaj	118	63,7	24	13,0	43	23,4
	samski/-a	266	52,7	137	27,2	102	20,2
TIP NASELJA	hiša na samem, zaselek ali manjša vas (oddaljena od pošte, šole, trgovine) z do 500 prebivalci	174	71,5	35	14,2	35	14,3
	vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	222	59,4	65	17,5	86	23,2
	kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	159	63,7	30	12,1	61	24,2
	kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	165	68,7	33	13,9	42	17,4
	kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	308	68,0	73	16,2	71	15,8
STAROST	10 – 19 let	13	25,2	12	23,4	27	51,4
	20 – 27 let	361	61,6	110	18,8	114	19,6
	28 – 35 let	421	77,6	54	10,0	67	12,4
	36 – 45 let	165	62,9	46	17,6	51	19,5
	več kot 45 let	66	57,1	14	12,2	35	30,7

10.3 NAČRTOVANJE PRIHODNIJH FORUMSKIH AKTIVNOSTI

Tabela 31: Ali ste bili kdaj prisotni pri načrtovanju prihodnjih forumskih aktivnosti?

		Frekvenca	Odstotek	Veljavni odstotek
Veljavne vrednosti	Ne, nikoli	1256	78,5	80,0
	Da, enkrat	156	9,8	10,0
	Da, večkrat	157	9,8	10,0
	Skupaj	1569	98,1	100,0
Manjkajoče vrednosti	Prekinjeno	20	1,2	
	Ni odgovoril	11	0,7	
	Skupaj	30	1,9	
Skupaj		1600	100,0	

Pri načrtovanju prihodnjih forumskih aktivnosti je že sodelovalo 20% vprašanih, največ takih je med moderatorji in administratorji. Pri moderatorjih je 79,6% vprašanih že večkrat sodelovalo pri forumskih aktivnostih in 5,7% enkrat. Med administratorji je 45% takih, ki so sodelovali večkrat. Najmanj sodelujočih je med neregistriranimi uporabniki (3,8%).

Tabela 32: Načrtovanje prihodnjih forumskih aktivnosti glede na forumski status anketiranca.

	Ne, nikoli		Da, enkrat		Da, večkrat	
	f	%	f	%	f	%
Neregistriran uporabnik (gost)	31	96,1	1	2,3	1	1,5
Registriran uporabnik	1174	83,4	137	9,7	97	6,9
Moderator	5	14,7	2	5,7	27	79,6
Administrator	16	54,2	0	0	13	45,0
Drugo	28	43,8	16	25,8	19	30,4

Pri načrtovanju prihodnjih forumskih aktivnosti pogosteje sodelujejo moški (24,6% vprašanih je sodelovalo vsaj enkrat) kot ženske (13,4% je sodelovalo vsaj enkrat).

Glede na izobrazbo pri načrtovanju prihodnjih aktivnosti najpogosteje sodelujejo **najmanj in najbolj izobraženi**. Sodelovalo je že 47,3% tistih, ki imajo največ osnovnošolsko izobrazbo, in 35% anketirancev s specialistično povisokošolsko izobrazbo. Najredkeje sodelujejo anketiranci z višjo ali visoko strokovno izobrazbo (14,5%) ali srednjo poklicno ali strokovno izobrazbo (14,7%).

Glede na zaposlitveni status najpogosteje sodelujejo **zaposleni** (22,6%) in **šolajoči** (19,2%), najredkeje pa brezposelni (6%).

Anketiranci, ki **imajo trajnega partnerja, s katerim pa ne živijo skupaj** (29,1%) najpogosteje sodelujejo pri načrtovanju prihodnjih forumskih aktivnosti. Najredkeje sodelujejo anketiranci, ki živijo z izvenzakonskim partnerjem (12,5%).

Razlike se pojavljajo tudi glede na kraj bivanja, in sicer anketiranci iz krajev z **nad 10.000 do 50.000 prebivalci** najpogosteje sodelujejo pri načrtovanju aktivnosti (30,3%), anketiranci iz vasi in krajev z med 500 do 2.000 prebivalci pa najredkeje (14,7% jih je že sodelovalo).

Najstniki pri oblikovanju aktivnosti sodelujejo najpogosteje, saj jih je vsaj enkrat sodelovalo kar 57,3%. Najredkeje pri oblikovanju aktivnosti sodelujejo anketiranci, stari med 28 do 35 let (13,2%).

Tabela 33: Načrtovanje prihodnjih forumskih aktivnosti glede na demografske podatke.

		Ne, nikoli		Da, enkrat		Da, večkrat	
		f	%	f	%	f	%
SPOL	Moški	538	72,7	106	14,3	96	13,0
	Ženski	708	86,6	49	6,0	60	7,4
IZOBRAZBA	največ osnovnošolska izobrazba	22	52,7	12	30,1	7	17,2
	nižja ali srednja poklicna ali strokovna izobrazba	293	85,3	16	4,6	34	10,1
	srednja splošna izobrazba	363	75,7	59	12,3	58	12,0
	višja ali visoka strokovna izobrazba	197	85,5	9	4,1	24	10,4
	visoka univerzitetna izobrazba	312	84,0	30	8,1	29	7,9
	specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	61	65,0	29	30,4	4	4,6
ZAPOSLITVENI STATUS	zaposleni	673	77,4	106	12,2	91	10,5
	šolajoči	412	80,8	43	8,5	55	10,7
	brezposelni	90	94,0	2	2,5	3	3,5
	drugo	72	86,8	3	4,1	8	9,1
ZAKONSKI STAN	poročen/-a	304	77,9	42	10,8	44	11,3
	živim z izvenzakonskim partnerjem/-ko	368	87,5	27	6,5	25	6,0
	imam trajnega partnerja/-ko, s katerim/-o pa ne živim skupaj	131	70,9	18	9,7	36	19,4
	samski/-a	391	77,3	65	12,9	50	9,9
TIP NASELJA	hiša na samem, zaselek ali manjša vas (oddaljena od pošte, šole, trgovine) z do 500 prebivalci	193	79,3	34	13,9	17	6,8
	vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	317	85,3	35	9,5	19	5,2
	kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	193	77,3	16	6,2	41	16,4
	kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	167	69,7	35	14,8	37	15,5
	kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	377	82,9	35	7,7	43	9,4
STAROST	10 – 19 let	23	42,7	18	34,4	12	22,9
	20 – 27 let	479	81,8	52	8,8	55	9,3
	28 – 35 let	467	86,3	37	6,8	37	6,9
	36 – 45 let	195	74,2	42	16,1	25	9,6
	več kot 45 let	82	70,9	6	5,1	28	23,9

10.4 SODELOVANJE PRI URESNIČITVI IN IZVEDBI POBUD, KI SO JIH PREDLAGALI DRUGI ČLANI FORUMA

Tabela 34: Ali ste kdaj sodelovali pri uresničitvi in izvedbi pobud, ki so jih predlagali drugi člani foruma?

		Frekvenca	Odstotek	Veljavni odstotek
Veljavne vrednosti	Ne, nikoli	1091	68,2	69,7
	Da, enkrat	203	12,7	12,9
	Da, večkrat	271	17,0	17,3
	Skupaj	1565	97,9	100,0
Manjkajoče vrednosti	Prekinjeno	20	1,2	
	Ni odgovoril	15	,9	
	Skupaj	34	2,1	
Skupaj		1600	100,0	

Pri uresničitvi in izvedbi pobud, predlaganih s strani drugih članov foruma, je že sodelovalo 30,2% vprašanih, od tega 17,3% večkrat. Pri tem so že sodelovali vsi administratorji in velika večina moderatorjev (93,2%), najmanj sodelujočih pa je pri neregistriranih uporabnikih (8,4%).

Tabela 35: Sodelovanje pri uresničitvi in izvedbi pobud, ki so jih predlagali drugi člani foruma glede na forumski status anketiranca.

	Ne, nikoli		Da, enkrat		Da, večkrat	
	f	%	f	%	f	%
Neregistriran uporabnik (gost)	30	91,6	2	6,1	1	2,3
Registriran uporabnik	1024	72,9	187	13,3	193	13,7
Moderator	3	7,8	8	23,2	23	69,0
Administrator	0	0	0	0	29	98,8
Drugo	33	51,6	5	8,4	25	40,0

Moški pogosteje sodelujejo pri uresničitvi in izvedbi pobud, ki so jih predlagali drugi člani foruma (33,1% je že sodelovalo) od žensk (27,7%).

Sodelovanje glede na stopnjo izobrazbe pada, saj podatki kažejo, da tisti z največ osnovošolsko izobrazbo sodelujejo najpogosteje (42,2% jih je že sodelovalo), sledijo jim anketiranci s srednjo poklicno ali strokovno izobrazbo (39,2%), najmanj pa je takih s specialistično povisokošolsko izobrazbo (17,3%).

Glede na zaposlitveni status z najredkejšim sodelovanjem izstopajo brezposelni (19,1% vprašanih); pri ostalih se odstotki gibljejo med 29% pri zaposlenih in 34,7% pri šolajočih.

Anketiranci s **trajnim partnerjem, s katerim pa ne živijo skupaj** najpogosteje sodelujejo pri uresničitvi in izvedbi pobud, ki so jih predlagali drugi člani foruma (37,1%), najredkeje pa sodelujejo tisti, ki živijo v izvenzakonski zvezi (26%).

Glede na kraj bivanja z izrazito nizkim sodelovanjem izstopajo tisti, ki živijo v hišah na samem, zaselkih ali manjših vaseh z do 500 prebivalci (19,3%).

Dokaj visoko sodelovanje beležimo med najstniki (36,4%) in anketiranci v starosti med 20 do 27 let (35,4%), nato pa to znatno pade pri anketirancih v letih med 28 do 35 let (22,9%) in 36 do 45 let (28,2%), nato pa spet strmo naraste pri anketirancih, ki so **starejši od 45 let** (41,9%).

Tabela 36: Sodelovanje pri uresničitvi in izvedbi pobud, ki so jih predlagali drugi člani foruma glede na demografske podatke.

		Ne, nikoli		Da, enkrat		Da, večkrat	
		f	%	f	%	f	%
SPOL	Moški	493	66,9	104	14,1	140	19,0
	Ženski	591	72,3	95	11,6	132	16,1
IZOBRAZBA	največ osnovnošolska izobrazba	24	57,8	5	12,7	12	29,5
	nižja ali srednja poklicna ali strokovna izobrazba	208	60,8	58	16,8	77	22,4
	srednja splošna izobrazba	326	67,9	50	10,5	104	21,6
	višja ali visoka strokovna izobrazba	164	71,5	31	13,4	35	15,1
	visoka univerzitetna izobrazba	287	77,3	45	12,2	39	10,5
	specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	74	82,7	11	12,0	5	5,3
ZAPOLITVENI STATUS	zaposleni	615	71,0	133	15,4	117	13,6
	šolajoči	334	65,3	44	8,7	133	26,0
	brezposelni	77	80,9	14	14,6	4	4,5
	drugo	58	69,8	8	9,8	17	20,4
ZAKONSKI STAN	poročen/-a	279	71,2	70	18,0	42	10,9
	živim z izvenzakonskim partnerjem/-ko	310	74,0	58	13,8	51	12,2
	imam trajnega partnerja/-ko, s katerim/-o pa ne živim skupaj	117	62,9	24	12,9	45	24,1
	samski/-a	326	65,1	45	9,0	130	26,0
TIP NASELJA	hiša na samem, zaselek ali manjša vas (oddaljena od pošte, šole, trgovine) z do 500 prebivalci	197	80,7	20	8,2	27	11,1
	vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	249	66,7	39	10,5	85	22,8
	kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	169	67,9	48	19,4	31	12,6
	kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	157	65,1	41	17,0	43	18,0
	kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	312	69,6	52	11,5	85	18,9
STAROST	10 – 19 let	34	63,6	7	13,7	12	22,7
	20 – 27 let	375	64,6	60	10,3	146	25,1
	28 – 35 let	417	77,1	69	12,8	55	10,1
	36 – 45 let	188	71,8	48	18,2	26	10,0
	več kot 45 let	67	58,1	16	13,8	32	28,1

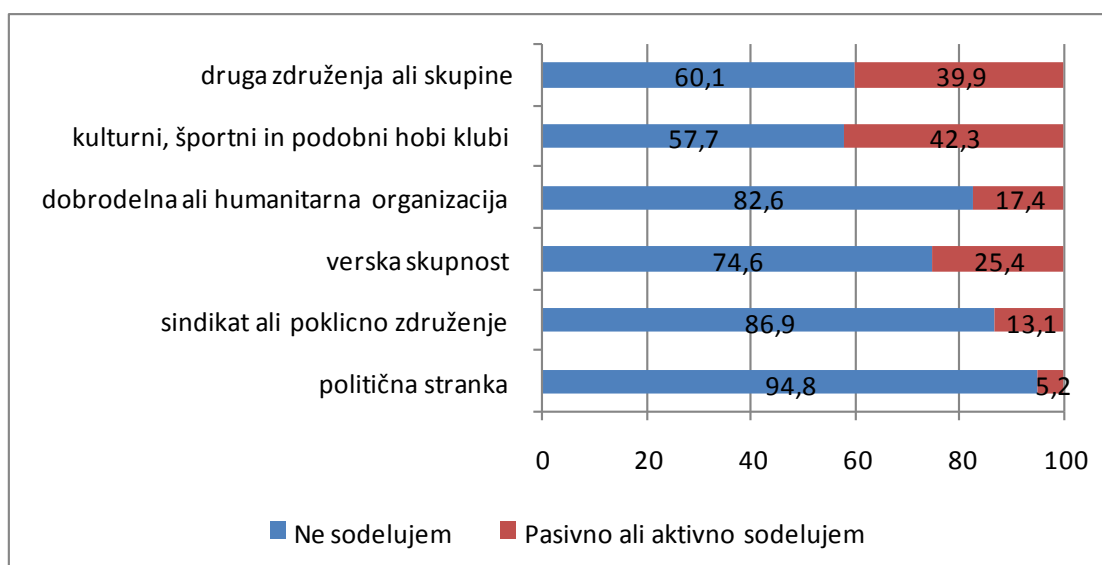
11 PARTICIPACIJA V LOKALNI SKUPNOSTI

Anketirance smo vprašali, ali so v zadnjih 12 mesecih sodelovali pri dejavnosti različnih skupin ali organizacij. Sodelovanje v omenjenih skupinah ni pogosto; največ ljudi aktivno ali neaktivno sodeluje v različnih kulturnih, športnih ali drugih hobi klubih. Le-ti imajo 16,3% neaktivnih in 26% aktivnih članov. Anketiranci pogosto sodelujejo tudi v drugih združenjih ali skupinah (25,2% aktivno in 14,7% neaktivno). Najmanj anketirancev sodeluje v političnih strankah (2,6% aktivno in 2,7% neaktivno). Nizka aktivnost se pojavlja tudi pri dobrodelnih organizacijah (4,7% vprašanih).

Tabela 37: Participacija anketirancev v lokalni skupnosti glede na pripadnost politični stranki, sindikatu ali poklicnem združenju, verski skupnosti, dobrodelni organizaciji, hobi klubih ali drugo.

	nisem član take skupine		sem član take skupine, a ne sodelujem aktivno		sem član take skupine in aktivno sodelujem		Skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%
politična stranka	1464	94,8	41	2,7	40	2,6	1545	100,0
sindikat ali poklicno združenje	1343	86,9	181	11,7	21	1,3	1545	100,0
verska skupnost	1149	74,6	280	18,2	111	7,2	1540	100,0
dobrodelna ali humanitarna organizacija	1271	82,6	196	12,8	72	4,7	1540	100,0
kulturni, športni in podobni hobi klubi	892	57,7	251	16,3	401	26,0	1544	100,0
druga združenja ali skupine	925	60,1	225	14,7	387	25,2	1537	100,0

Slika 23: Participacija anketirancev v lokalni skupnosti

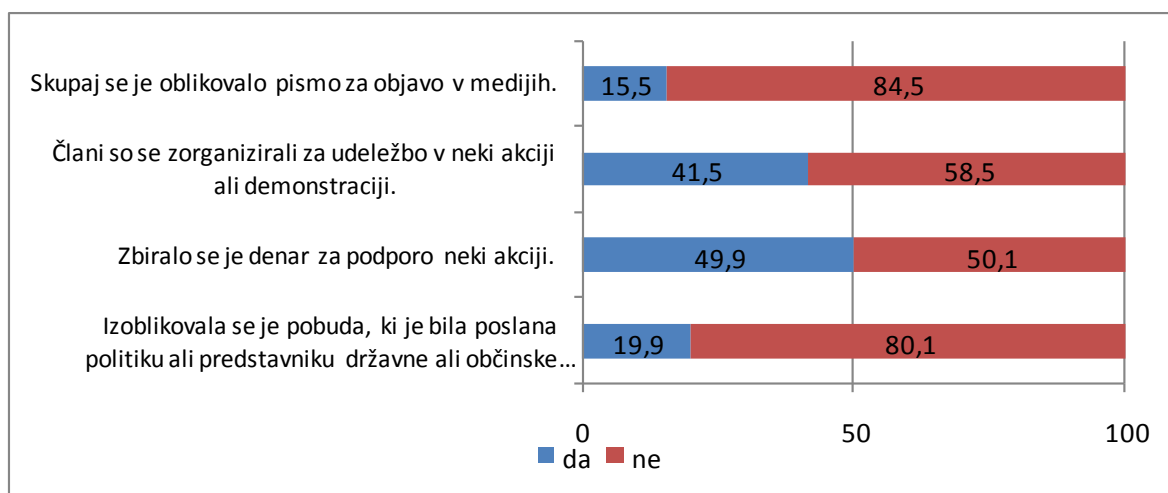
12 PARTICIPACIJA V ŠIRŠI SKUPNOSTI

Ugotavljamo, da 19,9% anketirancih navaja, da se je na forumu, ki ga obiskujejo, vsaj enkrat že izoblikovala pobuda, ki je bila poslana politiki ali predstavniku državne ali občinske oblasti. Slaba polovica vprašanih (49,9%) trdi, da se je že zbiralo denar za podporo neki akciji, 41,5% pa, da so se člani foruma že zorganizirali za udeležbo v neki akciji in demonstraciji. 15,5% anketirancev navaja, da se je na forumu skupaj že oblikovali pismo za objavo v medijih.

Tabela 38: Participacija v širši skupnosti

	da		ne		Skupaj	
	f	%	f	%	f	%
Izoblikovala se je pobuda, ki je bila poslana politiku ali predstavniku državne ali občinske oblasti.	180	19,9	725	80,1	905	100,0
Zbiralo se je denar za podporo neki akciji.	466	49,9	467	50,1	934	100,0
Člani so se zorganizirali za udeležbo v neki akciji ali demonstraciji.	368	41,5	518	58,5	886	100,0
Skupaj se je oblikovalo pismo za objavo v medijih.	128	15,5	698	84,5	826	100,0

Slika 24: Ali se je na forumu, ki ga obiskujete, že,....

13 KOLEKTIVNO OPOLNOMOČENJE

Koncept opolnomočenja se nanaša na zmožnost spleta in spletnih komunikacijskih orodij, da integrirajo deprivilegirane skupine v skupnost ali omrežje, ki jim nato pomaga premagati njihovo deprivilegiranost v družbi. Skupine ali posamezniki gradijo zmožnosti in kompetence

Koncept opolnomočenja se nanaša na zmožnost spleta in spletnih komunikacijskih orodij, da integrirajo deprivilegirane skupine v skupnost ali omrežje, ki jim nato pomaga premagati njihovo deprivilegiranost v družbi.

skozi proces opolnomočenja, ki rezultira v družbeno-psihološko stanje zaupanja v lastne zmožnosti, da premagamo trenutne dominantne

dinamike v družbi, in posledično tudi pridobimo družbeno moč ter z njo vplivamo na kvaliteto življenja (Drury in Reicher 2005; Peterson in dr. 2005; Zimmerman 2000). Raziskovalci na področju interneta tej temi niso kazali znatnega zanimanja, z izjemo zdravstvenih študij. Empirične študije (Barlett in Coulson 2010; Mo in Coulson 2010; van Uden-Kraan in dr. 2008) so namreč pokazale, da so podporne skupine na spletu, neprecenljive za ljudi z resnimi zdravstvenimi težavami pri pridobitvi kompetenc, kontrole kot tudi pri njihovem učinkovitem soočenju z boleznijo ter zmožnostjo komunikacije z zdravstvenimi delavci.

Redke empirične raziskave, ki se ukvarjajo s kolektivnim opolnomočenjem, običajno na konceptualni ravni omenjajo dve razsežnosti tega pojma: prva dimenzija se nanaša na razumevanje, da imajo lahko posamezniki vpliv na širše družbene okoliščine le preko sodelovanja in kvalitetnih medosebnih odnosov z drugimi člani spletne skupnosti (medosebno opolnomočenje). Druga dimenzija pa temelji na razumevanju, da mora kolektivno delovanje temeljiti na koordinaciji in vzajemni organiziranosti članov spletne skupnosti, če želijo imeti družbeni vpliv, s katerim lahko spreminjajo razmerja moči znotraj širših družbenopolitičnih struktur (kolektivna akcija) (Speer in dr., 2001).

Strinjanje z navedenimi trditvami glede kolektivnega opolnomočenja so anketiranci ocenjevali na lestvici od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni »sploh ne drži«, 5 pa »popolnoma drži«. Indekse za obe dimenziji kolektivnega opolnomočenja smo izračunali tako, da smo sešteli ocene indikatorjev po principu $(\text{indikator1} + \dots + \text{indikator } n) / n$, skupno kolektivno opolnomočenje pa je bilo izračunano tako, da so bili sešteti vsi indikatorji ter nato deljeni s številom indikatorjev: $(\text{indikator1} + \text{indikator2} + \dots + \text{indikator8}) / 8$.

Tabela 39: Opisne statistike indikatorjev kolektivnega opolnomočenja.

	N	Min	Max	AS	STD. ODK.
MEOP1: Občutek imam, da lahko pridobim nek vpliv in moč v družbi preko organiziranega sodelovanja z drugimi člani foruma.	1551	1	5	2,50	1,09
MEOP2: Član/ica tega foruma lahko postane vpliven/na v širšem okolju s pomočjo drugih članov foruma.	1545	1	5	2,62	1,03
MEOP3: Edini način, da bo moj glas upoštevan, je preko povezovanja z drugimi člani foruma.	1541	1	5	2,52	1,00
Medosebno opolnomočenje:	1521	1	5	2,55	0,79
KOOP1: Člani foruma lahko samo z medsebojnim sodelovanjem vplivamo na dogodke v širši družbi.	1550	1	5	3,07	1,11
KOOP2: Preko foruma lahko dosežemo družbene spremembe le, če bodo določeni posamezniki dovolj glasni.	1553	1	5	2,65	1,10
KOOP3: Širše okolje nas bo upoštevalo le, če se bomo povezovali med seboj.	1533	1	5	3,44	1,06
KOOP4: Preko pogovorov v forumu bi lahko dosegli, da se začne o nekaterih temah razpravljati tudi v širši javnosti.	1548	1	5	3,54	1,05
KOOP5: Povezovanje z drugimi člani foruma nam ne more pomagati, da bi se slišal naš glas v širši javnosti. (R)	1546	1	5	3,44	0,96
Kolektivna akcija:	1503	1	5	3,23	0,75
Kolektivno opolnomočenje:	1488	1	5	3,02	0,68

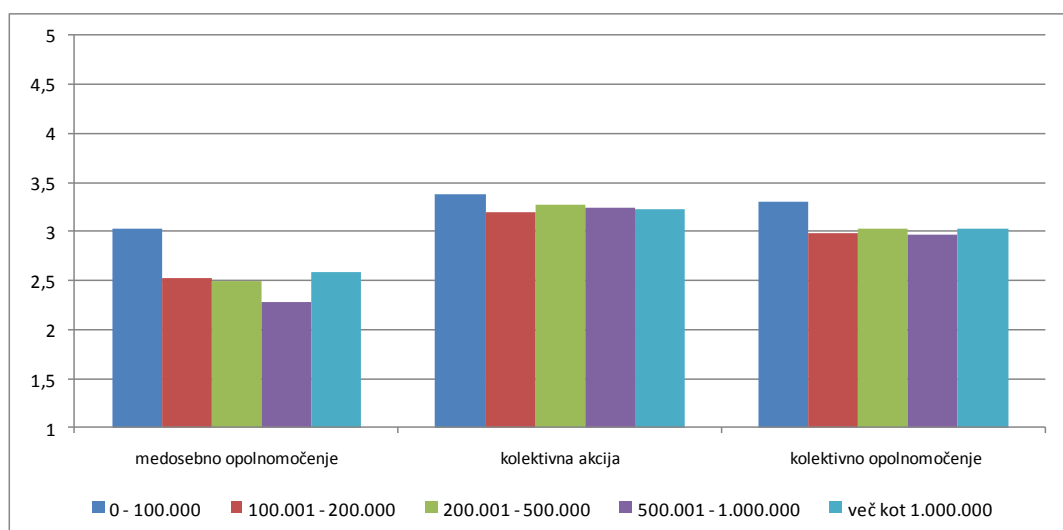
Anketiranci so se s trditvami kolektivne akcije strinjali bolj (3,23) kot s trditvami medosebnega opolnomočenja (2,55). Najbolj so se strinjali s trditvijo "Preko pogovorov v forumu bi lahko dosegli, da se začne o nekaterih temah razpravljati tudi v širši javnosti."

Tabela 40: Povprečja zaznave dimenzij komunikacijske kvalitete in skupne komunikacijske kvalitete glede na število sporočil v forumu, število forumskih tem ter število članov foruma.

	medosebno opolnomočenje		kolektivna akcija		skupno opolnomočenje	
	N	\bar{X}	N	\bar{X}	N	\bar{X}
število sporočil						
0 - 100.000	100	3,02	98	3,38	100	3,30
100.001 - 200.000	570	2,53	563	3,20	561	2,98
200.001 - 500.000	188	2,50	186	3,27	186	3,03
500.001 - 1.000.000	160	2,28	164	3,24	159	2,96
več kot 1.000.000	338	2,58	346	3,23	336	3,03
število tem						
0 - 5.000	84	2,70	82	3,43	84	3,19
5.001 - 10.000	292	2,63	296	3,11	292	2,99
10.001 - 15.000	132	2,53	132	3,38	132	3,10
15.001 - 20.000	111	2,50	112	3,12	111	2,95
20.001 - 30.000	110	2,09	107	3,49	107	3,04
30.001 - 100.000	53	2,49	52	3,09	52	2,86
več kot 100.000	547	2,58	548	3,25	537	3,04
število članov foruma						
0 - 3.000	63	2,66	60	3,27	61	3,06
3.001 - 5.000	45	2,78	45	3,50	45	3,29
5.001 - 10.000	92	2,47	91	3,23	91	3,01
10.001 - 20.000	189	2,54	188	3,13	187	2,98
20.001 - 50.000	371	2,54	374	3,30	370	3,06
50.001 - 100.000	206	2,59	202	3,18	194	3,02
več kot 100.000	502	2,49	496	3,17	494	2,95

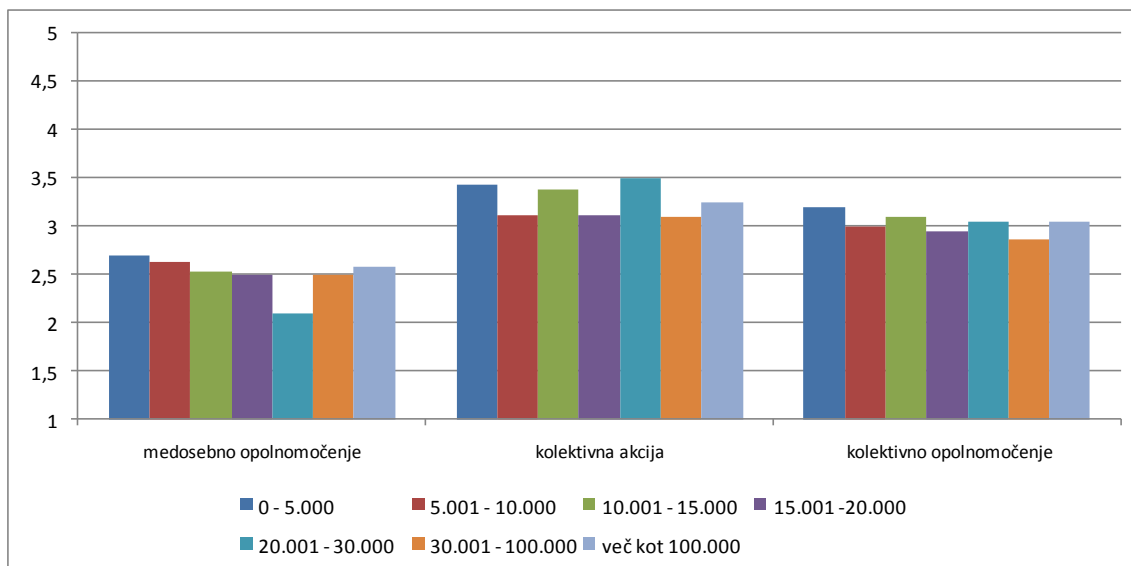
Ugotovimo lahko, da z večanjem števila sporočil v forumu povprečja pri medosebnem opolnomočenju nekoliko upadejo, pri kolektivni akciji pa se ne spreminjajo bistveno. Najvišje kolektivno opolnomočenje je sicer značilno za forume z najmanjšim številom sporočil (do 100.000).

Slika 25: Opolnomočenje glede na število sporočil v forumu.

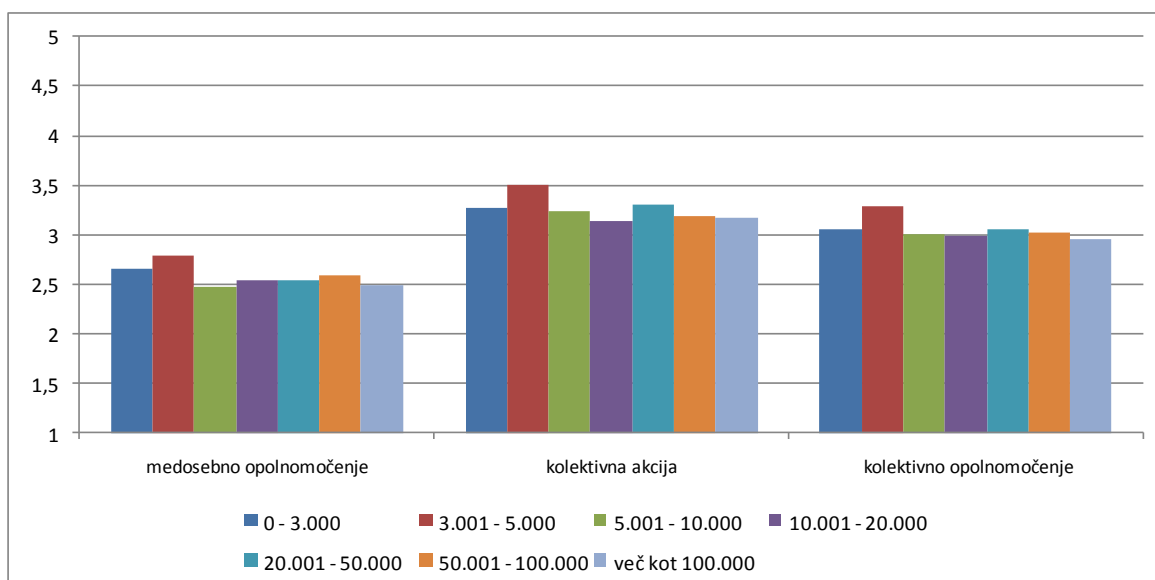
Glede na število tem v forumu opažamo, da kolektivno opolnomočenje z višanjem števila tem nekoliko upada. Medosebno opolnomočenje upada do forumov z do 30.000 temami, nato pa pri večjih forumih ponovno naraste. Kolektivna akcija je najvišja pri forumih z med 20.000 do 30.000 temami.

Slika 26: Opolnomočenje glede na število forumskih tem.

Ugotovimo lahko, da je medosebno opolnomočenje najvišje pri forumih z najmanjšim številom članov (do 5.000), z višanjem števila članov pa nekoliko upada tudi kolektivna akcija. Kolektivno opolnomočenje je sicer najvišje na forumih z med 3.000 do 5.000 člani.

Slika 27: Opolnomočenje glede na število članov foruma.

13.1 MEDOSEBNO OPOLNOMOČENJE

Anketiranci, ki imajo **specialistično povisokošolsko izobrazbo, magisterij ali doktorat** (2,86) zaznavajo najvišje medosebno opolnomočenje na spletnih forumih. Le-to je najnižje pri tistih

Medosebno opolnomočenje je zavedanje, da imajo lahko posamezniki vpliv na širše družbene okoliščine le preko sodelovanja in kvalitetnih medosebnih odnosov z drugimi člani spletne skupnosti.

z univerzitetno izobrazbo (2,36), največ osnovnošolsko izobrazbo (2,45) ali nižjo/srednjo poklicno ali strokovno izobrazbo (2,47).

Zaznava medosebnega opolnomočenja je najvišja pri **brezposelnih** (2,76), najnižja pa pri šolajočih (2,51) in zaposlenih (2,53).

Vezani zaznavajo višje medosebno opolnomočenje kot samski, ki se s trditvami medosebnega opolnomočenja najmanj strinjajo (2,44). Največje opolnomočenje zaznavajo anketiranci, ki **imajo trajnega partnerja, s katerim pa ne živijo skupaj** (2,76).

Anketiranci, ki živijo v krajih z **nad 2.000 do 10.000 prebivalci** (2,74) zaznavajo najvišje medosebno opolnomočenje na spletnih forumih. Zaznava je najnižja v Ljubljani in Mariboru (2,44) in vaseh in krajih z 500 do 2000 prebivalci (2,45).

Občutek medosebnega opolnomočenja najbolje pojasnjujeta stopnja izobrazbe in velikost naselja. Višje medosebno opolnomočenje imajo najbolj izobraženi anketiranci ter prebivalci krajev z med 2.000 do 10.000 prebivalci.

Glede na starost ugotavljamo, da najvišje opolnomočenje zaznavajo

stari **med 36 - 45 let** (2,67) in pa tudi **najstniki (do 19 let)** (2,63). Zaznava opolnomočenja je najnižja med starejšimi od 45 let (2,35).

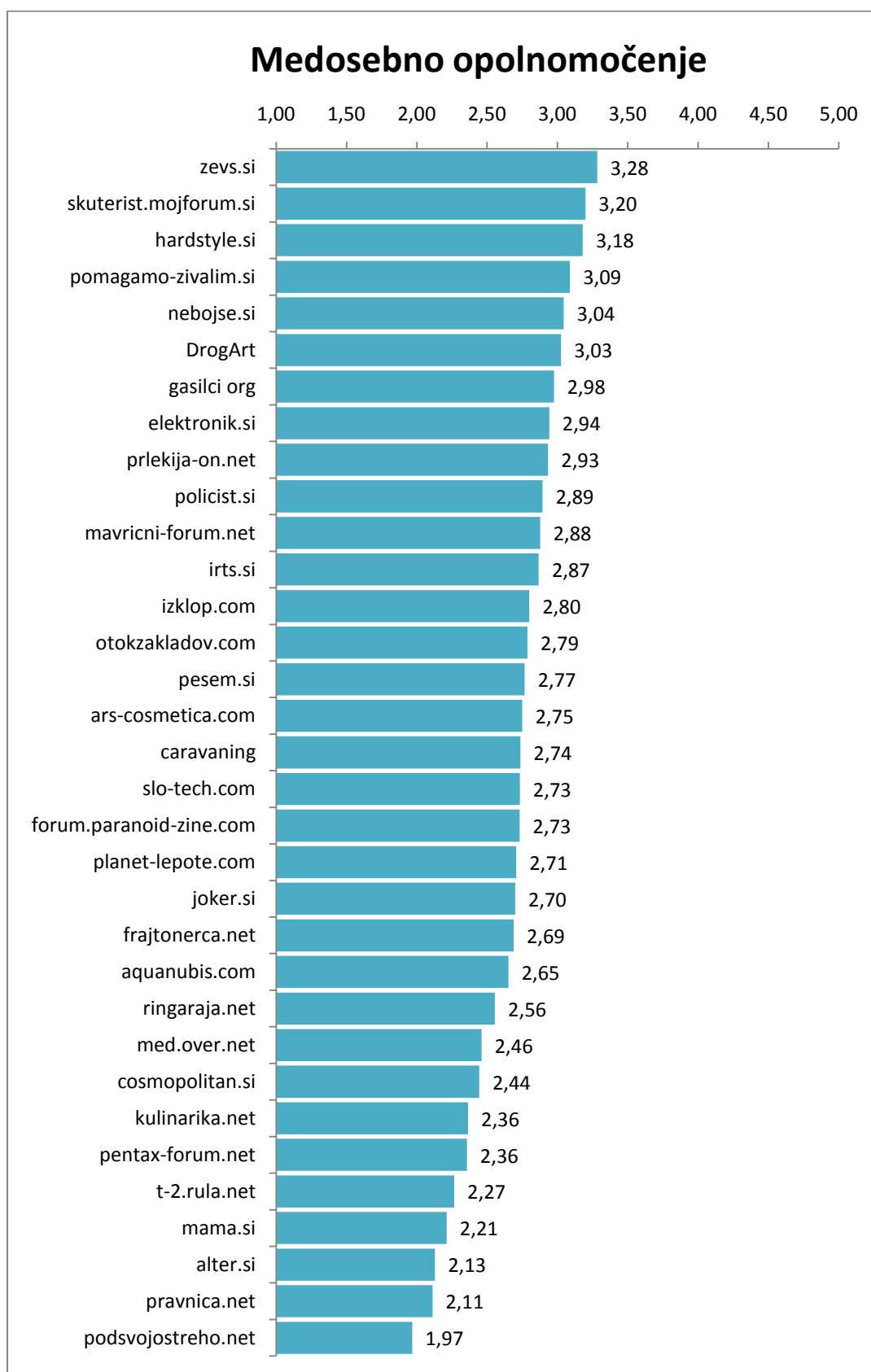
Pri spremenljivkah, vključenih v MCA model, občutek medosebnega opolnomočenja najbolje pojasnjujeta stopnja dosežene izobrazbe ($\beta = ,183$; $p = ,00$) in velikost naselja ($\beta = ,142$; $p = ,00$). Povzamemo lahko, da medosebno opolnomočenje najpogosteje zaznavajo tisti, ki imajo **specialistično povisokošolsko izobrazbo** in pa **prebivalci krajev z med 2.000 do 10.000 prebivalci**.

Tabela 41: Izračun povprečij medosebnega opolnomočenja glede na demografske spremenljivke.

	BETA	p		N	Nepopravljena povprečja	Popravljena povprečja
Spol:	,033	,246	moški	688	2,56	2,57
			ženska	773	2,53	2,52
Najvišja dosežena stopnja izobrazbe	,183	,000	največ osnovna izobrazba	34	2,59	2,45
			nižja/srednja poklicna ali strokovna izobrazba	309	2,50	2,47
			srednja splošna izobrazba	452	2,67	2,68
			višja ali visoka strokovna izobrazba	220	2,54	2,56
			visoka univerzitetna izobrazba	357	2,33	2,36
			specialistična povisokošolska izobrazba, magistriraj, doktorat	89	2,90	2,86
Zaposilne ni status	,074	,049	zaposleni	827	2,52	2,53
			šolajoči	475	2,53	2,51
			brezposelni	79	2,78	2,76
			drugo	78	2,58	2,64
Zakonski status	,134	,000	poročen/a	383	2,63	2,62
			živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)	411	2,48	2,51
			imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj	182	2,74	2,76
			samski/a, nikoli poročen/a, ločen/a ali ovdovel/a	484	2,46	2,44
Velikost naselja	,142	,000	hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci	226	2,68	2,63
			vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	333	2,45	2,45
			kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	246	2,69	2,74
			kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	230	2,57	2,57
			kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	426	2,44	2,44
Starost	,110	,004	10 - 19 let	44	2,64	2,62
			20 - 27 let	556	2,56	2,59
			28 - 35 let	518	2,45	2,48
			36 - 45 let	229	2,73	2,67
			več kot 45 let	114	2,46	2,35

Najvišje medosebno opolnomočenje anketiranci zaznavajo na forumih **zevs.si (3,28)**, **skuterist.mojforum.si (3,20)** in **hardsytle.si (3,18)**. Zaznano opolnomočenje je najnižje na **podsvojostreho.si (1,97)**, **pravnica.net (2,11)** in **alter.si (2,13)**.

Slika 28: Medosebno opolnomočenje na spletnih forumih.

13.2 KOLEKTIVNA AKCIJA

Ugotavljamo, da **ženske** (3,25) zaznavajo nekoliko višji nivo kolektivne akcije kot moški (3,15).

Z rastjo izobrazbe zaznava kolektivne akcije na spletnih forumih upada do anketirancev z

Kolektivna akcija temelji na razumevanju, da mora kolektivno delovanje temeljiti na koordinaciji in vzajemni organiziranosti članov spletne skupnosti, če želijo imeti družbeni vpliv, s katerim lahko spreminjajo razmerja moči znotraj širših družbenopolitičnih struktur.

univerzitetno izobrazbo (2,92), kjer je zaznava najnižja, nato pa pri tistih s povisokošolsko izobrazbo spet nekoliko naraste (3,18). Vseeno lahko trdimo, da **manj izobraženi** zaznavajo višjo kolektivno akcijo,

najvišjo tisti z največ osnovnošolsko izobrazbo (3,36).

Brezposelni zaznavajo najvišjo kolektivno akcijo (3,48), zaznava pa je najnižja med zaposlenimi (3,12).

Anketiranci s **trajnim partnerjem, s katerim ne živijo skupaj** (3,36) zaznavajo najvišjo kolektivno akcijo na spletnih forumih. Najnižjo akcijo zaznavajo tisti, ki živijo z izvenzakonskim partnerjem (3,13) ali pa so poročeni (3,19).

Zaznava akcije je nekoliko višja v **večjih krajih**, in sicer najvišja v krajih z **nad 2.000 do 10.000 prebivalci** (3,34) in v **srednje velikih mestih** (do 50.000 prebivalcev) (3,29). Kolektivno akcijo manj zaznavajo prebivalci vasi z med 500 do 2.000 prebivalci (3,08) in zaselkov ter hiš na samem oz. vasi z do 500 prebivalci (3,16).

Zaznava kolektivne akcije **narašča s starostjo** do anketiranih, **starih 36 - 45 let** (3,38). Pri starejših od 45 let zaznava znatno upade (3,17).

Kolektivno akcijo najboljše pojasnjujeta stopnja izobrazbe in zaposlitveni status. Zaznava je višja pri brezposelnih in manj izobraženih.

Zaznava je najnižja med najstniki (3,08).

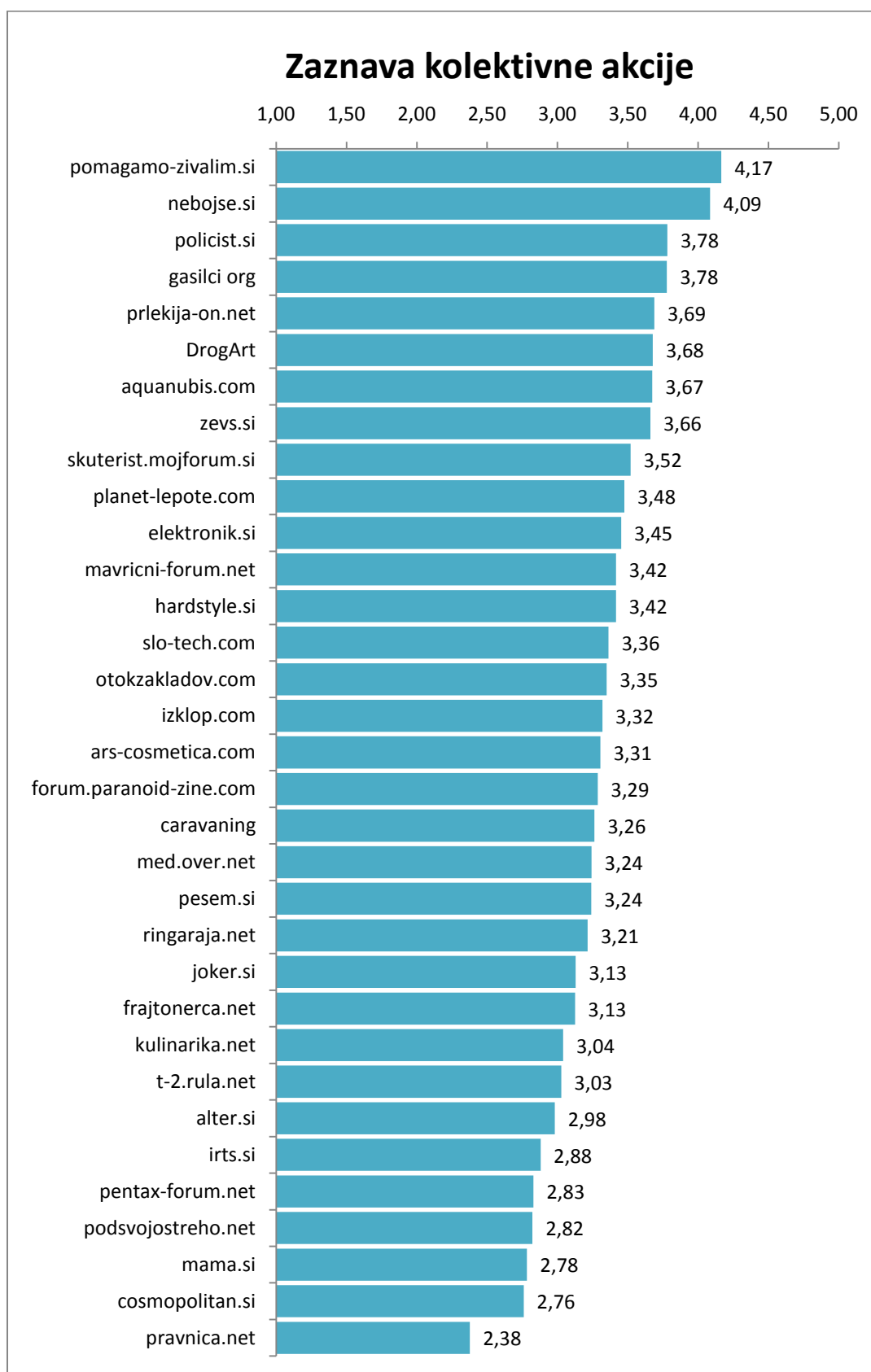
Pri spremenljivkah, vključenih v MCA model, zaznavo kolektivne akcije najboljše pojasnjujeta stopnja dosežene izobrazbe ($\beta = ,200$; $p = ,00$) in zaposlitveni status ($,148$; $p = ,00$). Povzamemo lahko, da medosebno opolnomočenje pogosteje zaznavajo **manj izobraženi** ter **brezposelni**.

Tabela 42: Izračun povprečij kolektivne akcije glede na demografske spremenljivke.

	BETA	p		N	Nepopravljena povprečja	Popravljena povprečja
Spol:	,068	,017	moški	679	3,17	3,15
			ženska	763	3,24	3,25
Najvišja dosežena stopnja izobrazbe	,200	,000	največ osnovna izobrazba	33	3,41	3,36
			nižja/srednja poklicna ali strokovna izobrazba	294	3,29	3,31
			srednja splošna izobrazba	456	3,36	3,32
			višja ali visoka strokovna izobrazba	210	3,19	3,21
			visoka univerzitetna izobrazba	360	2,95	2,96
			specialistična povisokošolska izobrazba, magistriraj, doktorat	88	3,13	3,18
Zaposilne ni status	,148	,000	zaposleni	809	3,11	3,12
			šolajoči	479	3,30	3,29
			brezposelni	79	3,51	3,48
			drugo	75	3,36	3,36
Zakonski status	,095	,010	poročen/a	364	3,19	3,19
			živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)	402	3,12	3,13
			imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj	184	3,36	3,36
			samski/a, nikoli poročen/a, ločen/a ali ovdovel/a	492	3,23	3,22
Velikost naselja	,123	,000	hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci	220	3,21	3,16
			vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	338	3,11	3,08
			kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	233	3,31	3,34
			kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	221	3,26	3,29
			kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	430	3,19	3,21
Starost	,115	,020	10 - 19 let	43	3,38	3,08
			20 - 27 let	559	3,26	3,13
			28 - 35 let	512	3,11	3,23
			36 - 45 let	215	3,27	3,38
			več kot 45 let	113	3,18	3,17

Najvišjo kolektivno akcijo zaznavajo na spletnih forumih **pomagamo-zivalim.si** (4,17), **nebojse.si** (4,09), **policist.si** (3,78) in **gasilci.org** (3,78). Zaznava je najnižja na forumu **pravnica.net** (2,38), **cosmopolitan.si** (2,76) in **mama.si** (2,78).

Slika 29: Zaznava kolektivne akcije na spletnih forumih

13.3 KOLEKTIVNO OPOLNOMOČENJE

Najvišje kolektivno opolnomočenje opazamo pri anketirancih s **specialistično povisokošolsko izobrazbo, magisterijem ali doktoratom** (3,14) ter tistim s **srednjo splošno izobrazbo** (3,10). Opolnomočenje je najnižje pri anketirancih z univerzitetno izobrazbo (2,81).

Glede na zaposlitveni status ugotavljamo, da **brezposelni** zaznavajo najvišje kolektivno opolnomočenje (3,24), najnižje pa je med zaposlenimi (2,94).

Najvišje kolektivno opolnomočenje se pojavlja pri anketirancih, ki imajo **trajnega partnerja, s katerim pa ne živijo skupaj** (3,22), najnižje pa med tistimi, ki živijo z izvenzakonskim partnerjem (2,92) ali pa so samski (2,98).

Kolektivno opolnomočenje je najvišje pri anketirancih, ki prihajajo iz krajev z med **2.000 do 10.000 prebivalci** (3,16), najnižje pa pri tistih, ki prihajajo iz vasi oz. krajev z med 500 do 2.000 prebivalci (2,89).

S starostjo kolektivno opolnomočenje pri anketirancih **narašča** do anketirancev v starosti **med 36 - 45 let** (3,19) nato pa pri starejših od 45 let spet nekoliko upade (2,96). Najnižje opolnomočenje je sicer pri anketirancih, mlajših od 20 let (2,88).

Pri spremenljivkah, vključenih v MCA model, zaznavo kolektivnega opolnomočenja najbolj pojasnjujejo stopnja dosežene izobrazbe (beta = ,176; p = ,00), velikost naselja (beta = ,138;

Kolektivno opolnomočenje najbolj pojasnjujejo stopnja dosežene izobrazbe, velikost naselja ter zakonski status.

p = ,00) in zakonski status (beta = ,134; p = ,00). Povzamemo lahko, da kolektivno opolnomočenje pogosteje zaznavajo anketiranci s **specialistično povisokošolsko**

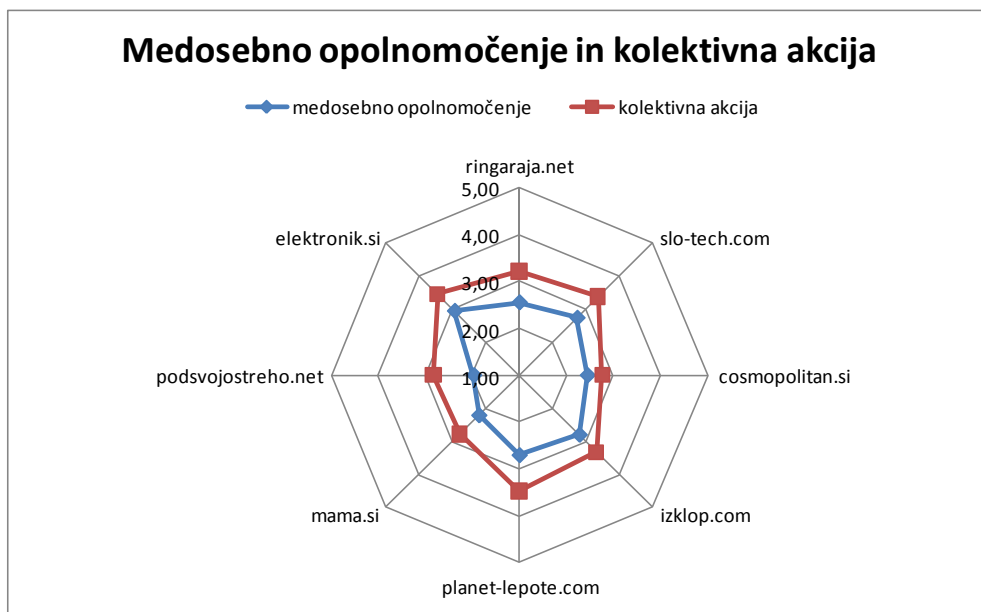
izobrazbo, magisterijem ali doktoratom ali s srednjo splošno izobrazbo, tisti, ki prihajajo iz krajev z med 2.000 do 10.000 prebivalci in anketiranci s trajnim partnerjem, s katerim pa ne živijo skupaj.

Tabela 43: Izračun povprečij kolektivnega opolnomočenja glede na demografske spremenljivke.

	BETA	p		N	Nepopravljena povprečja	Popravljen povprečja
Spol:	,034	,230	moški	672	2,99	2,98
			ženska	755	3,02	3,03
Najvišja dosežena stopnja izobrazbe	,176	,000	največ osnovna izobrazba	33	3,09	3,04
			nižja/srednja poklicna ali strokovna izobrazba	293	3,04	3,04
			srednja splošna izobrazba	451	3,14	3,10
			višja ali visoka strokovna izobrazba	209	3,01	3,03
			visoka univerzitetna izobrazba	352	2,78	2,81
			specialistična povisokošolska izobrazba, magisterij, doktorat	88	3,13	3,14
Zaposilne ni status	,125	,002	zaposleni	801	2,95	2,94
			šolajoči	475	3,06	3,07
			brezposelni	79	3,26	3,24
			drugo	72	3,07	3,08
Zakonski status	,134	,000	poročen/a	361	3,04	3,03
			živim z izvenzakonskim partnerjem(ko)	402	2,91	2,92
			imam trajnega(o) partnerja(ko), s katerim(o) pa ne živim skupaj	181	3,21	3,22
			samski/a, nikoli poročen/a, ločen/a ali ovdovel/a	483	2,99	2,98
Velikost naselja	,138	,000	hiša na samem, zaselek ali manjša vas z do 500 prebivalci	219	3,07	3,02
			vas, kraj, (s šolo, pošto, trgovino), trg z nad 500 do 2000 prebivalci	331	2,93	2,89
			kraj z nad 2000 do 10.000 prebivalci	231	3,12	3,16
			kraj z nad 10.000 do 50.000 prebivalci	222	3,07	3,08
			kraj z nad 50.000 prebivalci (Ljubljana, Maribor)	424	2,95	2,96
Starost	,116	,004	10 - 19 let	43	3,09	2,88
			20 - 27 let	555	3,04	2,97
			28 - 35 let	504	2,91	2,99
			36 - 45 let	212	3,13	3,19
			več kot 45 let	113	3,01	2,96

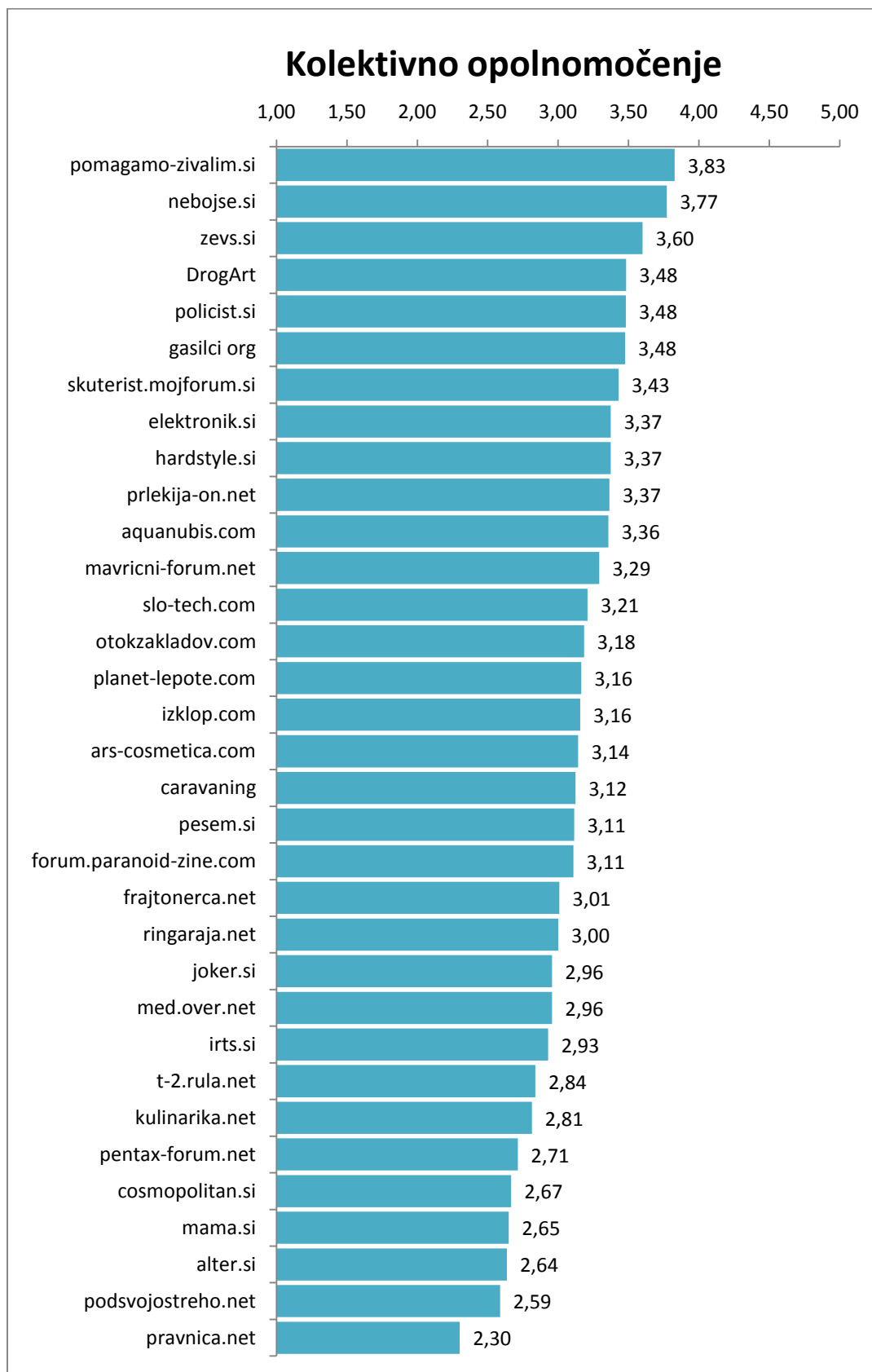
Spodnja slika potrjuje, da za vse vključene forume¹⁰ velja, da se kolektivna akcija med člani pojavlja pogosteje kot koncept medosebnega opolnomočenja. Povprečji sta si najbolj blizu na forumu cosmopolitan.si. Forumi elektronik.si, izklop.com in planet-lepote.com imajo sicer najvišje medosebno opolnomočenje, kolektivna akcija pa je najvišja planet-lepote.com, elektronik.si in slo-tech.com.

Slika 30: Primerjava medosebnega opolnomočenja in kolektivne akcije glede na 8 največjih vključenih forumov.

¹⁰ Za razlago, zakaj so bili vključeni omenjeni forumi, glej poglavje 6.7.

Slika 31: Spletni forumi glede na kolektivno opolnomočenje (aritmetične sredine).

14 LITERATURA

- Andrews, F. M., J. N. Morgan, and J. A. Sonquist. 1969. *Multiple Classification Analysis*. Ann Arbor, MI: Institute for Social Research.
- Barak, A., Boniel-Nissim, M., in J. Suler. 2008. Fostering empowerment in online support groups. *Computers in Human Behavior* 24: 1867–1883.
- Bergant, N. 2010. *Dejavniki uspešnosti delovanja spletnih skupnosti: pristop večnivojske analize*. Magistrsko delo. FDV.
- Best, Samuel J. in Krueger, Brian S. 2006: Online Interactions and Social Capital: Distinguishing between New and Existing Ties. *Social Science Computer Review*, 24 (4): 395-409.
- Blanchard, A.L. 2008. Testing a model of sense of virtual community. *Computers in Human Behavior* 24: 2107–2123.
- Blanchard, A.L., in L.M. Markus. 2004. The experienced "sense" of a virtual community: Characteristics and processes. *The Data Base for Advanced in Information Systems* 35: 64–71.
- Chan, C. M. L., Bhandar, M., Oh, L.-B., in Chan, H.-C. 2004. Recognition and participation in a virtual community. *Proceedings of the 37th Annual Hawaii International Conference on System Sciences*.
- Dahlberg, L. 2001a. Democracy via Cyberspace: Mapping the Rhetoric's and Practices of Three Prominent Camps. *New media and society* 3 (2): 157–177.
- Dahlberg, L. 2001b. The internet and democratic discourse. Exploring the prospects of online deliberative forums extending the public sphere. *Information, Communication and Society* 4 (4): 615–633.
- Dahlberg, L. 2004. *The Habermasian Public Sphere: A Specification of the Idealized Conditions of Democratic Communication*. Dostopno prek: <http://www.sussex.ac.uk/cspt/documents/10-1a.pdf> (11. september 2011).
- Delakorda, S., N. G. Mencin, in M. Delakorda. 2007. *Spletni forum prihodnosti – prvi uspešen primer e-demokracije v Sloveniji?* Dostopno prek: <http://www.epractice.eu/files/documents/cases/2017-1187520587.pdf> (28. oktober 2011).
- Dolničar, Vesna.2008. *Merjenje dinamike digitalnega razkoraka*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Drury, J., in S. Reicher. 2005. Explaining enduring empowerment: A comparative study of collective action and psychological outcomes. *European Journal of Social Psychology* 35: 35–58.
- Ellison, N.B., Steinfield, C., in Lampe, C. 2007. The benefit of Facebook »friends«: Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communicatio*, 12: 1143–1168.
- Etzioni, Amitai. 2004. *The Common Good*. Cambridge: Polity Press.
- Ferlander, Sara in Timms, Duncan .1999.: Computer-Supported Community Networks and Social Cohesion. V K. Stathis (ur.): *Local Nets, Community-based Interactive Systems. Proceedings of the International Workshop on Community-based Interactive Systems*, Siena, Italy: i3 net.
- Friesen, B. 2004. Refefining B2B: From “Bussiness to Consumer” to “Building Toward Community”. *Consulting to Management* 15(1): 21–26.
- Gorjanc, V. 2005. Diskurz slovenskih spletnih forumov – dokončen pokop strpnosti? V *Večkulturnost v slovenskem jeziku, literature in kulturi*. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko. Dostopno prek: http://centerslo.net/files/file/ssjlk/41_zbornik%20za%20splet.pdf#page=20 (28. oktober 2011).
- Graham, T., and T. Witschge. 2003. In search of online deliberation: Towards a new method for examining the quality of online discussion. *Communications* 28: 173–204.
- Graham, T. 2008. Needles in a Haystack: A new approach for identifying and assessing political talk in non-political discussion forums. *Javnost - the public* 15(2): 17–36.
- Hagerty, Bonnie M., Williams, Reg A., Coyne, James C. in Early, Margaret R. (1996): Sense of belonging and indicators of social and psychological functioning. *Archives of Psychiatric Nursing*, 10 (4): 235–244.
- Ip E.J., Barnett M.J., Tenerowicz M.J., in P.J. Perry. 2010. The touro 12-step: A systematic guide to optimizing survey research with online discussion boards. *Journal of Medical Internet Research* 12: e16. <http://www.jmir.org/2010/2/e16/> (accessed January 2, 2011).
- Jensen, Jakob Linaa. 2002. *Public spheres on the Internet: anarchic or government-sponsored: a comparison*. Dostopno prek: <http://www.netdemocracy.dk/Netdemocracy/Articles/Maastricht-artikel.pdf> (9. 2. 2012)

- Katz, E., Gurevitch, M., in Hadassah, H. 1973. On the uses of the mass media for important things. *American Sociological Review*, 38, 164–181.
- Lebar, L. 2010. *Merjenje deliberativnosti razprav v spletnih forumih*. Diplomsko delo: FDV.
- Lukšič A. A., S. Delakorda., M. Bahor, in M. Delakorda. 2006. *Na kakšen način pristopiti k reševanju problematike spletnih forumov slovenskih občin?* Dostopno prek: http://www.e-participacija.si/files/problematika_spletnih_forumov_slovenskih_obcin_ie-ced_2006.pdf (28. Oktober 2011)
- Matzat, U. 2010. Reducing problems of Sociability in Online Communities: Integrating online communication with offline interaction. *American Behavioral Scientist* 53: 1170–1193.
- McMillan, David W. In Chavis David M. 1986. Sense of Community: A Definition and Theory. *Journal of Community Psychology*, 14 (1): 6-23.
- Mo, P.K.H., in N.S. Coulson. 2010. Empowering processes in online support groups among people living with HIV/AIDS: A comparative analysis of 'lurkers' and 'posters'. *Computers in Human Behavior* 26: 1183–1193.
- Norris, P. 2004. The bridging and Bonding Role of Online Communities. In *Society Online: The Internet in Context*, eds. P.N. Howard, and S. Jones, pp. 31-43. Thousand Oads, London, New Delhi: Sage.
- Oblak, Tanja. 2003. Boundaries of interactive public engagement: political institutions and citizens in new political platforms. *Journal of computer-mediated communication* 8 (3): 1–21.
- Peterson, N.A., Lowe, J.B., Aquilino, M.L., in J.E. Schnider. 2005. Linking social cohesion and interactional empowerment: Support and new implications for theory. *Journal of Community Psychology* 33: 233–244.
- Petrič, Gregor. 2006. Conceptualizing and Measuring the Social Uses of the Internet: The Case of Personal Web Sites. *The Information Society*, 22 (5): 291–301.
- Petrič, Gregor in Andraž Petrovčič. 2008. Strukturni in upravljalni dejavniki družbene kohezije, zaupanja in participacije v spletnih skupnostih. *Družboslovne razprave*, 24(58): 45–67.
- Pfeil, Ulrike. 2007. Online Social Support for Older People. *Sigaaccess Newsletter*, 88 (1): 3–8. Dostopno prek: http://www.sigaccess.org/newsletter/june07/june07_02.pdf (2. 2. 2008).

- Pinter, Andrej in Tanja Oblak. 2006. Is there a public sphere in this discussion forum?. V: SARIKAKIS, Katharine (ur.), THUSSU, Daya Kishan (ur.). *Ideologies of the Internet*, (International Association for Media and Communication Research). Cresskill [N. J.]: Hampton Press, , str. 99-113
- Praprotnik, T. 2003. Seksizem v računalniško posredovani komunikaciji. Ljubljana. *Družboslovne razprave XIX (44)*: 143–165.
- Preece, J. 2001. Sociability and usability in online communities: Determining and measuring success. *Information Technology Journal* 20(5): 347-356.
- Preece, Jennifer in Maloney-Krichmar, Diane. 2003. Online Communities. V J. Jacko in A. A. Sears (ur.): *Handbook of Human-Computer Interaction*: 596-620. Mahwah: Lawrence Erlbaum.
- Putnam, Robert D. 2000. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster Paperbacks.
- Raziskava interneta v Sloveniji. 2010. *Spletne skupnosti 2010*. Dostopno prek: http://www.ris.org//uploadi/editor/1284569149RIS_pletne_skupnosti_september_2010_AP.pdf (11. september 2011).
- Schneider S. M. 1997. *Expanding the Public Sphere through Computer-Mediated Communication : Political Discussion about Abortion in a Usenet Newsgroup*. Dostopno prek: <http://www.sunyit.edu/~steve/main.pdf> (11. september 2011).
- Scott, James K. in Johnson, Thomas G. 2005. Bowling Alone but Online Together: Social Capital in E-Communities. *The Journal of the Community Development Society*, 36 (1): 1–18.
- Speer, P.W., Jackson, C.B. and N.A. Peterson. 2001. The relationship between social cohesion and empowerment: Support and new implications for theory. *Health Education and Behavior* 28: 716–732.
- Spears, Russell in Lea, Martin. 1994. Panacea or panopticon? *The Hidden Power in Computer-mediated Communication*. *Communication Research*, 21 (4): 427–459.
- Statistični urad Republike Slovenije. 2010. *Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) po posameznikih, 16-74 let, Slovenija*. http://www.stat.si/doc/vsebina/informacijska_druzba/Uporaba%20IKT%20po%20posameznikih,%2016-74%20let,%20Slovenija,%202010.xls
- Statistični urad Republike Slovenije. 2011. *Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) po posameznikih, 16-74 let, Slovenija*.

http://www.stat.si/doc/vsebina/informacijska_druzba/Uporaba%20IKT%20po%20posameznikih,%2016-74%20let,%20Slovenija,%202011.xls

Steenbergen, Marco R., André Bächtiger, Marcus Spörndli in Jürg Steiner. 2003. Measuring Political Deliberation: A Discourse Quality Index. *Comparative European Politics* 1: 21–48.

Sunstein, C. 2001. *Republic.com*. Princeton: Princeton University Press.

Tanis, M. 2008. Health-Related Online Forums: What's the Big Attraction. *Journal of Health Communication*, 13(7), 698-714

Tsaliki, L. 2002. Online forums and the enlargement of public space. *The public* 9 (2): 95–112.

van Uden-Kraan C.F., Drossaert C.H.C., Taal, E., Shaw B.R., Seydel, E.R., in M.A.F.J. van de Laar. 2008. Empowering processes and outcomes of participation in online support groups for patients with breast cancer, arthritis and fibromyalgia. *Qualitative Health Research* 18: 405-417.

Wang, Youcheng in Fesenmaier, Daniel R. (2004): Modeling Participation in an Online Travel Community. *Journal of Travel Research*, 42 (3): 261–270.

Wilhelm, A. G. 1999. Virtual Sounding Boards; How Deliberative In Online Political Discussion? V: *Digital Democracy*, ur. B. N. Hague in B. D. Loader, 179–194. London: Routledge.

Williams, D. 2006. On and off the Net: Scales for social capital in an online era. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 11. Retrieved April, 24, 2009, from <http://jcmc.indiana.edu/vol11/issue2/williams.html>.

Zimmerman, M.A. 2000. Empowerment theory: Psychological, organizational and community levels of analysis. In *Handbook of Community Psychology*, eds. J. Rappaport and E. Seidman, E., pp. 43-63. New York: Plenum Press.